

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน
ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

นางสาวสุภัท สุขสุกนธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2555

**The Member Participation in Activities of Community Enterprises in Song Phi
Nong District of Suphan Buri Province**

Miss Supat Suksukont

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง
จังหวัดสุพรรณบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาวสุภัท สุขสุคนธ์
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์สุกัญญา อธิปอนันต์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวรธรรานนท์)

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณี ต่างวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และคณาจารย์ จากวิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้กรุณาชี้แนะและเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วง และเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านดังกล่าวเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์สุกัญญา อธิปอนันต์ ที่กรุณาเป็นประธานในการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้แนวคิดและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขอันเป็นประโยชน์ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้องทุกท่านที่ให้ข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยได้รับกำลังใจสนับสนุนจากทุกคนในครอบครัว ตลอดจนถึงผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนนักศึกษาทุกท่านที่ช่วยเหลือในเวลาที่ผู้วิจัยสงสัย หรือมีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ ให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยถือว่าเป็นกำลังใจสนับสนุนที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อการนำไปสู่ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทั้งหลาย คุณค่าและประโยชน์อันจะเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแด่ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนถึงผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

สุภัท สุขสุคนธ์

กรกฎาคม 2555

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
ผู้วิจัย นางสาวสุภัท สุขสุคนธ์ รหัสนักศึกษา 2539000972 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
 (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง (2) รองศาสตราจารย์
 ดร. กรณี ต่างวิวัฒน์ **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิก 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน 3) ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ประชากร คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งไม่เป็นสมาชิกผู้มีอำนาจทำการแทนลำดับที่ 1 (ประธาน) และลำดับที่ 2 (รองประธาน) จำนวน 1,299 ราย กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 306 ราย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จากสมาชิกกลุ่มระดับดี ระดับปานกลาง และ ระดับปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิก กลุ่มระดับดี สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุเฉลี่ย 42.8 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.2 ปี ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมเดือนละ 5-6 ครั้ง สมาชิกร้อยละ 38.6 ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีรายได้หลักเฉลี่ย 269,062.5 บาท/ปี/ครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.3 ราย แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.9 ราย มีจำนวนหุ้นเฉลี่ย 5.1 หุ้น รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม 31,225.5 บาท/ปี กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 42.9 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.1 ปี ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมเดือนละ 3-4 ครั้ง สมาชิกร้อยละ 38.1 ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีรายได้หลักเฉลี่ย 248,511.4 บาท/ปี/ ครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือน 3.3 ราย แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.8 ราย มีจำนวนหุ้นเฉลี่ย 5.3 หุ้น รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม 29,279.3 บาท/ปี กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 44.5 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 2.8 ปี ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมเดือนละ 3-4 ครั้ง สมาชิกร้อยละ 59.4 ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีรายได้หลักเฉลี่ย 243,467.7 บาท/ปี/ ครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.7 ราย แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.7 ราย มีจำนวนหุ้นเฉลี่ย 5.1 หุ้น รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม 26,830.6 บาทต่อปี (2) ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 3 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตลาด การผลิต และการเงิน และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 1 กิจกรรม ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การผลิต การตลาด การเงิน และการบริหารจัดการ กลุ่มระดับปรับปรุง ระบุว่าไม่มีสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงิน การผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด มีสมาชิกที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การผลิต ด้านการตลาด การเงิน และการบริหารจัดการ (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน พบว่าสมาชิกมีปัญหาในเรื่องการดำเนินงานไม่ชัดเจน คณะกรรมการขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงานให้สำเร็จ สมาชิกไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเป็นสมาชิกกลุ่ม การไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม ผลผลิตกักขังยังไม่ได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพ ขาดความรู้ในการวางแผนการตลาด เงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มไม่เพียงพอ และขาดการประชาสัมพันธ์ ดังนั้น สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เสนอแนะว่าควรมีการอบรมให้ความรู้ในการวางแผนการดำเนินงานกลุ่ม การผลิต การตลาด และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมวิสาหกิจชุมชน อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

Thesis title : The Member Participation in Activities of Community Enterprises in Song Phi Nong District of Suphan Buri Province

Researcher: Miss Supat Suksukont ID 2539000972 ; **Degree:** of Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development) ; **Thesis advisors:** (1) Dr. Jinda Khlibtong, Associate Professor; (2) Dr. Poranee Tangwiwat, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The purposes of this research were to study 1) members' socio-economic circumstance 2) member participation in activities of community enterprises 3) problems and suggestions for the member participation in activities of Community Enterprise in Song Phi Nong District of Suphan Buri Province.

Population was a number of 1,299 members of Community Enterprise in Song Phi Nong District of Suphan Buri Province who were not unauthorized members, acting the first authorized member (Chairman) and the second (Deputy Chairman). Sample group composed of 306 community enterprise members by stratified random sampling from members groups, good level, medium level and need-improvement level. Instrument for data collection was an interview form. Data analysis by computer program included frequency, mean, percentage, minimum value, maximum value and standard deviation.

Research results were: 1) For members' socio-economic circumstance of the good level group, most of members were female with the average age at 42.8 years and completed secondary education. Their average experience in membership was 4.2 years. Their monthly frequency in activity participation was 5-6 times. 38.6% of them were farmers and their average main income was 269,062 baht/year/family. The average number of members in their family was 3.3 persons. The average number of labor in their family was 1.9 persons. Their average owned share was 5.1 shares and their annual income from activities participation was 31,225.5 baht. For medium level group, most of them were female with the average age at 42.9 years and completed secondary education. Their average experience in membership was 4.1 years. Their monthly frequency in activity participation was 3-4 times. 38.1% of them were farmers and their average main income was 248,511.4 baht/year/family. The average number of members in their family was 3.3 persons. The average number of labor in their family was 1.8 persons. Their average owned share was 5.3 shares and their annual income from activities participation was 29,279.3 baht. While the need-improvement level, most of them were female with the average age at 44.5 years and completed primary education. Their average experience in membership was 2.8 years. Their monthly frequency in activity participation was 3-4 times. 59.4% of them were farmers and their average main income was 243,467.7 baht/year/family. The average number of members in their family was 3.7 persons. The average number of labor in their family was 3.7 persons. Their average owned share was 5.1 shares and their annual income from activities participation was 26,830.6 baht. (2) In terms of participation in activities of community enterprises members, the good level group's members' participation was high level in 3 activities, ranging from high to low respectively i.e. marketing, production and finance. Their participation in medium level was only one activity i.e. management. For the medium level group, members' participation was medium level, ranging from high to low respectively i.e. production, marketing, finance and management. Meanwhile the need-improvement level group revealed that members showed no participation in any activity, ranging from high to low respectively i.e. finance, production, management and marketing. Members' participation was found in low level, ranging from high to low respectively i.e. production, marketing, finance and management. (3) Problems and suggestions regarding members' participation in activities of community enterprises, it was found members had problems on unclear operation; the committee was not enthusiastic in administration to achieve their goal. Members did not understand objectives of their membership, non-participation in work evaluation of their groups, products' quality had not yet been guaranteed, no knowledge in planning, shortage of circular capital in their groups as well as poor public relations. In this regard, the majority of members suggested training to be organized to impart knowledge to them on groups' operation planning, production and marketing. Also, the offices concerned were suggested to set a clear policy in promoting continuously the community enterprise .

Keywords: Participation, Member of Community Enterprise, Activities of Community Enterprises, Song Phi Nong District, Suphan Buri Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
สถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี	5
ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน	7
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกลุ่ม และการมีส่วนร่วม	17
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	46

สารบัญ (ต่อ)

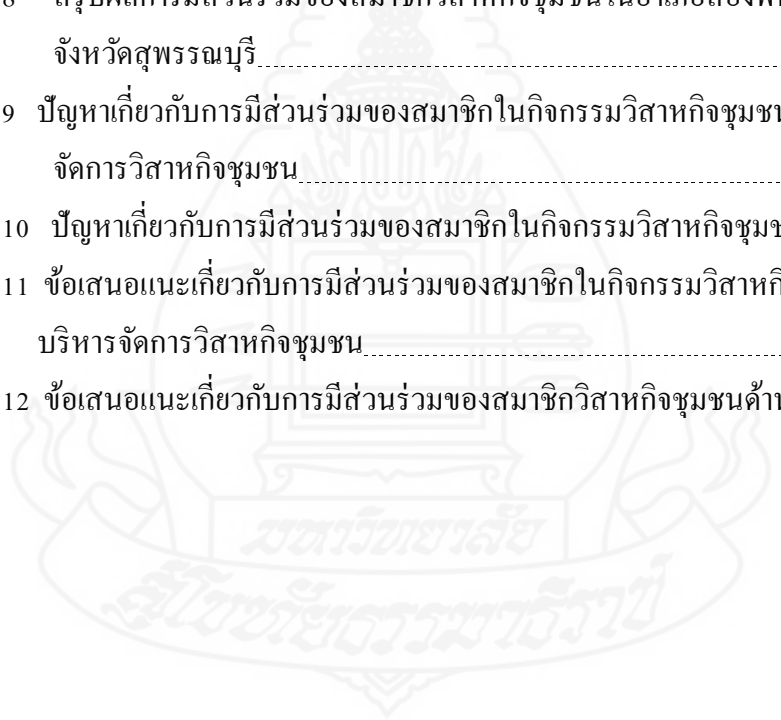
	หน้า
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	59
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจ ชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี	91
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
สรุปการวิจัย	98
อภิปรายผล	106
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	117
แบบสัมภาษณ์	118
ประวัติผู้วิจัย	127

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สถานการณ์ทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	6
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	47
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	53
ตารางที่ 4.3 สรุปลวิสาหกิจชุมชนที่สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ.....	60
ตารางที่ 4.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนการบริหารจัดการ	62
ตารางที่ 4.5 การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิต	74
ตารางที่ 4.6 การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด	79
ตารางที่ 4.7 การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการเงิน	85
ตารางที่ 4.8 สรุปผลการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	89
ตารางที่ 4.9 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหาร จัดการวิสาหกิจชุมชน	91
ตารางที่ 4.10 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนต่างๆ.....	93
ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนด้านการ บริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน.....	94
ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ.....	96

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารกลุ่ม.....17

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิสาหกิจชุมชน เป็นองค์กรประชาชนที่จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เป็นการประกอบการที่ใช้หลักปรัชญาและวิธีการเดียวกับสหกรณ์และเศรษฐกิจพอเพียง แต่มีขนาดเล็กกว่า มีความคล่องตัวตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้ดี ด้วยการให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลรวมตัวกันอย่างน้อย 7 คน จะเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้ และเป็นการรวมตัวที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน ดำเนินการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเรียนรู้ของชุมชน ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานให้สมาชิกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ชุมชนพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ด้วยการสร้างโอกาสในการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ การสร้างรายได้ทดแทนการนำเข้าจากภายนอกชุมชน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นกำไรทางสังคมซึ่งได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชน ความสงบสุขของสังคม โดยมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรและทุนที่มีอยู่ในชุมชน ให้เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็งของชุมชน มีการสร้างสรรค์กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นระบบมีรูปแบบ และกระบวนการบริหารจัดการที่เกิดจากชุมชน วิสาหกิจชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจรากหญ้า ทำให้ชุมชนมีความมั่นคงในการผลิต การบริโภค การออมและการลงทุน ทำให้มีกำลังในการซื้อสิ่งที่ตนเองผลิตไม่ได้ และจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง วิสาหกิจชุมชนมีหลักการที่สำคัญ คือ ริเริ่มและดำเนินการโดยชุมชนด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลทำให้เกิดนวัตกรรม มีการดำเนินการแบบบูรณาการ มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ รวมทั้งการบริหารจัดการด้านการผลิตการตลาดให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมศักยภาพของชุมชน เป้าหมายสุดท้าย คือ การพึ่งตนเอง

อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ปัจจุบันมีจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่มาขึ้นของจดทะเบียน 102 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้นรวม 1,299 ราย ซึ่งไม่เป็นสมาชิกผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจ

ชุมชนลำดับที่ 1(ประธาน) และลำดับที่ 2(รองประธาน) ของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยในทุก ๆ ปี เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอสองพี่น้องจะต้องทำการประเมินวิสาหกิจชุมชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ประธานและรองประธานวิสาหกิจชุมชนมักจะเป็นผู้เข้าร่วมประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของตนเอง ในกิจกรรมด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และการเงิน จากการสรุปผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พบว่ามีกลุ่มที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 47 แห่ง ระดับปานกลาง จำนวน 44 แห่ง และระดับต้องปรับปรุงจำนวน 11 แห่ง แม้ว่าการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทุกๆ ปี แต่การมีส่วนร่วมของสมาชิก คือสิ่งสำคัญที่ต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน เพราะถ้าสมาชิกมีส่วนร่วมน้อย จะส่งผลกระทบต่อตัววิสาหกิจ ทำให้เกิดความล้มเหลวได้ เพราะการขาดความเป็นเจ้าของร่วมกันของสมาชิก ดังนั้นการให้สมาชิกได้เข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วม จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสำเร็จตรงกับความต้องการของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน หน่วยงาน และยังเป็นวิธีการพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง นำไปสู่การพึ่งตนเองและทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้ดีที่สุดในที่สุด

ดังนั้น ในการวิจัย จึงศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิก ได้แก่ กลุ่มระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง ในกิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการบริหารจัดการ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ให้มีศักยภาพและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

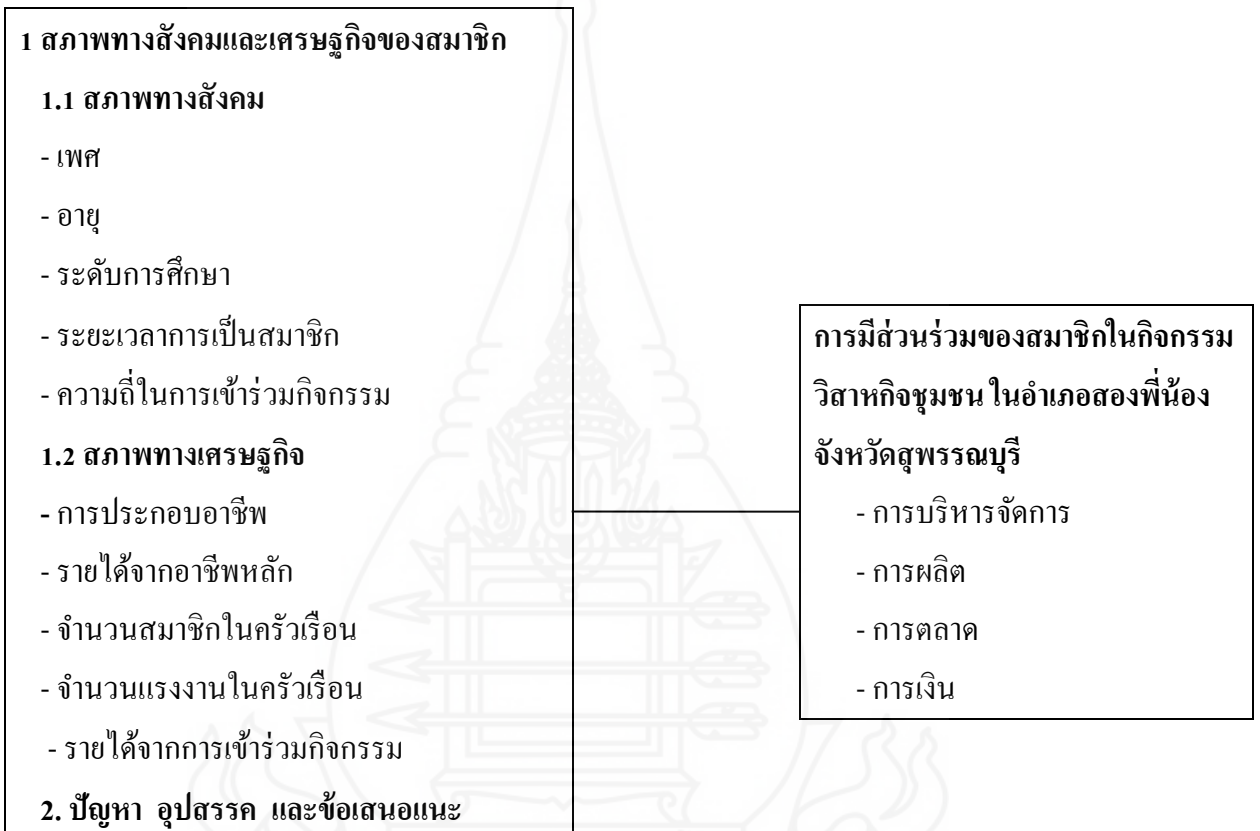
2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

4.1 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน การวิจัยครั้งนี้ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนซึ่งไม่เป็นสมาชิกผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชนลำดับที่ 1 (ประธาน) และลำดับที่ 2 (รองประธาน) เนื่องจาก

ต้องการทราบข้อมูลจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ว่ามีความสอดคล้องกับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนที่ประธานและรองประธานวิสาหกิจชุมชนประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในแต่ละปีตามแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของกรมส่งเสริมการเกษตรหรือไม่

4.2 ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในช่วงเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกันยายน 2554

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การบริการ หรืออื่นๆที่ดำเนินการ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็คนิตบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็คนิตบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน ตาม พรบ.วิสาหกิจชุมชน 2548

5.2 กิจกรรมวิสาหกิจชุมชน หมายถึง

5.2.1 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินงานด้านการวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน การบริหารงาน การบริหารคณะกรรมการ การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร การบริหารจัดการทุนและผลประโยชน์ ความรับผิดชอบต่อชุมชน การทบทวนผลการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน และด้านการประเมินผล

5.2.2 การผลิต หมายถึง การดำเนินงานด้านการผลิต ได้แก่ กระบวนการผลิต การจัดการผลผลิต และกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ

5.2.3 การตลาด หมายถึงการดำเนินงานด้านการตลาด ได้แก่ การตลาด การส่งเสริมการตลาด และการบริหารตลาด

5.2.4 การเงิน หมายถึง การดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ การระดมทุน และระบบบัญชีการเงิน

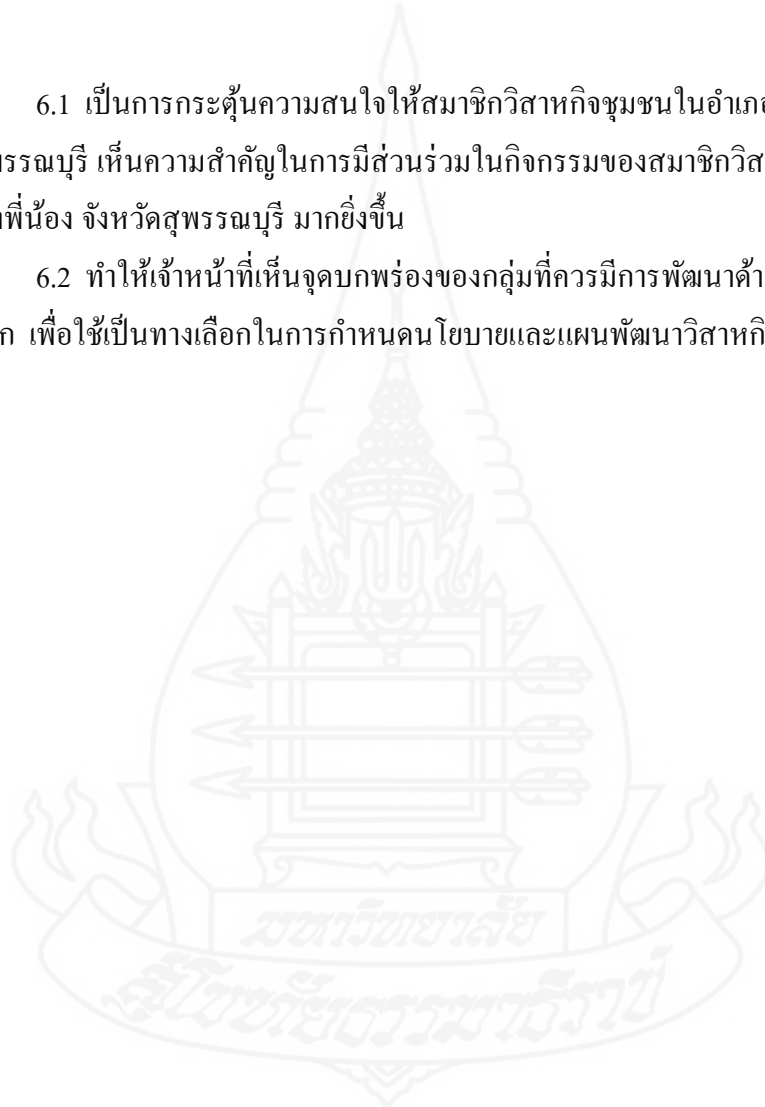
5.3 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน หมายถึง บุคคลที่เข้าร่วมดำเนินงานกิจการการผลิตสินค้า การให้บริการ หรืออื่นๆโดยการสมัครเข้าร่วม และยอมรับในเงื่อนไข ข้อบังคับของวิสาหกิจชุมชน และไม่เป็นสมาชิกผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชนลำดับที่ 1(ประธาน) และลำดับที่ 2 (รองประธาน) ของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

5.4 การมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการร่วมมือในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยในการศึกษานี้จำแนกระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ คือ ด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และการเงิน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เป็นการกระตุ้นความสนใจให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มากยิ่งขึ้น

6.2 ทำให้เจ้าหน้าที่เห็นจุดบกพร่องของกลุ่มที่ควรมีการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อใช้เป็นทางเลือกในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์วิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มและการมีส่วนร่วม
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สถานการณ์วิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลการประเมินศักยภาพ (ตัดยอด 1 สิงหาคม 2554)

ที่ตั้ง	จำนวนวิสาหกิจชุมชน (แห่ง)	ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน (กลุ่ม)		
		ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
ตำบลสองพี่น้อง	1	1	-	-
ตำบลบางเลน	3	3	-	-
ตำบลบางตาเถร	23	6	12	5
ตำบลบางตะเคียน	2	1	1	-
ตำบลบ้านกุ่ม	2	-	2	-
ตำบลหัวโพธิ์	3	3	-	-
ตำบลบางพลับ	3	3	-	-
ตำบลเนินพระปรารักษ์	2	2	-	-
ตำบลบ้านช้าง	12	2	8	2

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่ตั้ง	จำนวนวิสาหกิจชุมชน	ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน(กลุ่ม)		
	(แห่ง)	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
ตำบลต้นตาล	7	6	1	-
ตำบลศรีสำราญ	5	5		
ตำบลทุ่งคอก	6	2	3	1
ตำบลหนองบ่อ	4	4		
ตำบลบ่อสุพรรณ	24	8	14	2
ตำบลดอนมะนาว	5	1	3	1
รวม	102	47	44	11

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสองพี่น้อง (2554) ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

2. ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

2.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน มีผู้ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชนดังนี้

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2545: 38) สรุปไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการ โดยชุมชน ที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ทั้งด้านการผลิต การค้า การเงิน และใช้ปัจจัยการผลิตให้เกิดผลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ คือการสร้างรายได้และอาชีพ ทางด้านสังคม คือการสร้างให้ครอบครัว และชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ โดยผ่านกระบวนการการประกอบการของชุมชน ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นเครื่องมือในการ สร้างฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง เพื่อที่จะให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมส่วนอื่นๆ ได้ต่อยอดบนฐานที่เข้มแข็งนี้ได้

เสรี พงศ์พิส (2546: 40) สรุปไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการ โดยกลุ่มหรือองค์กรชุมชน เพื่อจัดการทุนชุมชน ซึ่งรวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548: 3) ได้ระบุตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ในมาตรา 3 วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพัฒนาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด

ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์ (2548: 9) สรุปไว้ว่า เป็นรูปแบบธุรกิจของชุมชนอย่างหนึ่ง ที่เกิดจากการเรียนรู้ของคนในชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการประกอบอาชีพร่วมกัน เป็นรากแก้วของระบบเศรษฐกิจชุมชน ที่มีความมั่นคงในระดับชีวิตพื้นฐานที่พอเพียง มีกลไกกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาการเรียนรู้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

จากความหมายของความรู้ที่กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการประกอบกิจการด้วยหลักสามัคคีธรรมของชุมชน โดยชุมชนดำเนินการผลิตสินค้า การให้บริการต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การพึ่งพาตนเองในครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ด้วยการนำทุนของชุมชนมาดำเนินการ โดยใช้รูปแบบการจัดการที่เหมาะสม ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

2.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) สรุปได้ว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เกิดขึ้นจากปัญหาของชุมชนที่มีการประกอบกิจการในระดับรากหญ้า 2 ประการ คือ

2.2.1 การประกอบกิจการของชุมชนไม่เป็นที่ยอมรับ จากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนอื่นๆ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ

2.2.2 การสนับสนุนของภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง ของชุมชน ดังนั้น จึงมีการออกกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน นั่นก็คือ “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

2.3 การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

การรับจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเป็นบทบาทหน้าที่ของ “กรมส่งเสริมการเกษตร” ที่ต้องดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ซึ่ง

มอบหมายให้แต่ละหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป โดยมีเกษตรอำเภอ หรือ ผู้รักษาราชการแทนเกษตรอำเภอ ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน มีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

1. พิจารณา ตรวจสอบ คุณสมบัติ/หลักเกณฑ์ และเอกสารหลักฐานในการรับจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
2. อนุมัติและออก หนังสือและเอกสารสำคัญในการจดทะเบียนฯ
3. ออกหนังสือเตือน การขอดำเนินกิจการต่อ ของวิสาหกิจชุมชน
4. พิจารณา และประกาศการเพิกถอน / ยกเลิกทะเบียนฯ
5. ออกหนังสือแจ้งการเพิกถอนทะเบียนฯ/ การไม่รับจดทะเบียนฯ
6. เป็นผู้ติดตาม ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของอำเภอประจำปีปฏิทิน
ดวงเดือน สมวัตนาศักดิ์ (2548:106) สรุปไว้ว่า การประกอบการในแนวทางวิสาหกิจชุมชน จะต้องมึลักษณะสำคัญ คือ ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ริเริ่มสร้างสรรค์โดยชุมชนทำให้เกิดนวัตกรรม มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับภูมิปัญหาสากล มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ และมีการพึ่งตนเองของครอบครัว และชุมชนเป้าหมาย ซึ่งการประกอบการวิสาหกิจชุมชน จะก่อให้เกิดทางเลือกในการประกอบอาชีพของคนในชุมชน เกิดความหลากหลายทางเศรษฐกิจ เพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบและผลผลิตในชุมชน ก่อให้เกิดธุรกิจอื่น และมูลค่าเพิ่มต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นบ่อเกิดนวัตกรรมและแนวคิดใหม่ การสะสมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.4 ความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2543: 29) สรุปได้ว่า ความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน ตามกระบวนการทัศน์ใหม่ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน ทั้งบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผลลัพธ์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม ภายใต้นโยบาย คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา บูรณาการทุกด้านให้มีการเชื่อมโยง เครือข่าย กล่าวคือ เศรษฐกิจของไทยอยู่ในระดับรากหญ้าที่สืบเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม หากองค์กรเกษตรกรไม่เข้มแข็ง ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง การประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่เป็นรายได้หลักก็ไม่เกิดประสิทธิภาพ

2.5 ลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่ดี

เสรี พงศ์พิศ (2544: 185-186) กล่าวว่า วิสาหกิจที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

2.5.1 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นความคิดใหม่ที่มีพลังสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม ผลงานที่ผลิตออกมาจึงจะมีความแตกต่างจากที่อื่น

2.5.2 ภายในกลุ่มจะต้องมีการแบ่งงานกันทำอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้นำกลุ่มจะได้มีเวลาสำหรับการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ไม่ใช่ใช้เวลาไปเป็นผู้จัดการในทุกเรื่องๆ

2.5.3 วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ใช่เป็นแค่เหตุผลทางจริยธรรมเท่านั้น แต่เพื่อให้กลุ่มของตนเองอยู่รอด และประสบความสำเร็จ

2.6 เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ และคณะ (2547: 45) ระบุว่า วิสาหกิจชุมชน มีเป้าหมายหลัก 4 ประการ คือ

2.6.1 สนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน แก่จุดอ่อนเสริมจุดแข็ง ให้ชุมชนใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และทุนทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.6.2 สร้างกระบวนการเรียนรู้และระบบการพัฒนา เพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่ครอบคลุมการจัดการทุกด้าน ให้มีระบบการจัดการการผลิต การแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งดำเนินการ โดยองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชนในการวางแผนดำเนินการ และประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนอื่นๆ

2.6.3 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคมของชุมชน ที่มีอิสระพึ่งตนเองได้ ระบบการจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน มีต้นทุนการจัดการต่ำ และเป็นสถาบันทางสังคมที่ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยได้

2.6.4 พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน ที่กระจายการพัฒนาไปสู่ทุกส่วนของชุมชน ไม่ใช่ระบบที่ให้โอกาสกับผู้ที่เหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง

2.7 องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2546: 35) ได้แบ่งองค์ประกอบ และประเภทของวิสาหกิจชุมชนไว้ดังนี้

2.7.1 องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 7 อย่าง ได้แก่

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
- 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
- 3) ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นวัฒนธรรมของชุมชน
- 4) มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล
- 5) มีการดำเนินงานแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติ

6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ

7) มีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

ภายใต้องค์ประกอบทั้ง 7 อย่างนี้ จะต้องมีลักษณะการดำเนินงานที่เกิดจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือตัวของชาวบ้านเอง มีการบริหารจัดการทุนและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อลดรายจ่ายและเกิดรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ต้องรักษาสภาพ สิ่งแวดล้อมของชุมชน และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

2.8 รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน

วิชิต นันทสุวรรณ (2544: 20-21) กล่าวว่ารูปแบบ และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.8.1 รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มี 4 ระดับ ดังนี้

1) **วิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัว** เป็นจุดเริ่มต้นของการแปรรูปหรือ สร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อการอุปโภคบริโภคของตนเองภายในครัวเรือนเป็นหลัก โดยจะเป็น ผลิตภัณฑ์ในลักษณะที่หลากหลาย เพื่อการพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายจากการซื้อและป้องกันไม่ให้ เงินของชุมชนไหลออกไปนอกชุมชนโดยไม่จำเป็น ส่งผลให้เงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัวจะมุ่งผลิตเพื่อตลาดที่เป็นตัวเองของผู้ผลิต

2) **วิสาหกิจชุมชนระดับชุมชน** เป็นการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างครอบครัว ในชุมชนเดียวกันเพราะการพึ่งพาตนเองในบางกรณีก็ไม่สามารถทำเองได้โดยลำพังครอบครัวต้อง ซื้อสินค้าจากเพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกัน เป็นการลดภาระการซื้อของแพงหรือช่วยลดรายจ่าย ให้แก่เพื่อนบ้าน ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนระดับชุมชน คือตลาดในชุมชนเป้าหมายอยู่ที่เพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกัน โดยผลิตเพื่อทดแทนสินค้าที่ต้องนำเข้าจากภายนอกชุมชน

3) **วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่าย** ในบางกรณีเพียงชุมชนเดียวก็ไม่ สามารถพึ่งตนเองได้จึงต้องมีหลายชุมชนร่วมมือกัน เป็นระบบพึ่งพาอาศัยระหว่างชุมชนที่มี ผลผลิต และทรัพยากรที่แตกต่างกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของทุกชุมชน

4) **วิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดการผลผลิตส่วนเกิน** เป็นการดำเนินการ รูปแบบผลผลิตหรือทรัพยากรของชุมชนสร้างผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มมูลค่า และตอบสนอง การตลาดภายนอกชุมชนและเครือข่าย ดังนั้นการตลาดของวิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดการผลผลิต ส่วนเกิน คือตลาดนอกชุมชนที่นำเอาสินค้าที่เหลือจากการใช้ภายในชุมชนออกวางจำหน่าย โดย นำเงินจากคนภายนอกชุมชนเข้าสู่หมู่บ้าน แต่เมื่อยามใดที่สินค้าประเภทนั้นๆล้นตลาดภายนอก ชาวบ้านจะจำกัดจำนวนการผลิตสินค้าลงให้เหลือแค่เพียงพอกับตลาดภายในชุมชนเท่านั้น ซึ่ง วิธีการเช่นนี้ชาวบ้านในชุมชนจะไม่ได้รับความเดือดร้อนและผลกระทบ

2.9 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2548: 14) กล่าวว่าวิสาหกิจชุมชน เป็นธุรกิจของชุมชนที่มีความคล่องตัว เป็นการดำเนินงานแบบเรียบง่ายไม่ซับซ้อน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นการประกอบการพื้นฐานแบบพอเพียงเพื่อกินในครอบครัว ชุมชน เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน และวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการประกอบการมีการผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์หรือคุณภาพดีระดับมาตรฐาน เพื่อตอบสนองชุมชนเครือข่ายและตลาดในวงกว้าง ตลาดของวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่เป็นตลาดแบบพอเพียง ซึ่งหมายถึงตลาดท้องถิ่นภายในชุมชน หากมีการขยายการผลิต และเป็นสินค้าระดับมาตรฐาน ก็สามารถเข้าสู่ตลาดแบบข้อตกลงสัญญา และตลาดใหญ่ที่ต้องแข่งขันในเชิงธุรกิจ โดยวิสาหกิจชุมชนมิได้มีเป้าหมายเพื่อสร้างกำไรเป็นหลัก แต่มุ่งเน้นกำไรทางสังคม ความเข้มแข็งของชุมชน และความสงบสุข ของสังคม รวมทั้งตั้งอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

2.10 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2543: 29) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ต้องมีความสอดคล้องกับแนวคิด เป้าหมาย และก่อให้เกิดการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่เน้นในเรื่องการปรับวิถีชีวิตของชุมชนแบบพึ่งพาภายนอกมาพึ่งพาตนเอง โดยเชื่อมโยงบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน คือ มีการเรียนรู้เป็นหัวใจ และมีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายหลัก

2.11 แนวทางบริหารจัดการการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

วิชิต นันทสุวรรณ (2547: 31) มุ่งให้สมาชิกช่วยเหลือกันและพึ่งตนเองได้ในที่สุด ด้วยการรวมตัวของวิสาหกิจชุมชนนั้น เมื่อชุมชนหนึ่งเป็นผู้ผลิต เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก แล้วมีผู้บริโภค คือกินข้าว กินผัก กินไก่ กินกุ้ง แต่หากมีมากวิสาหกิจชุมชนจะนำเอาของผลิตได้ในพื้นที่มาแปรรูป หรือนำเอาของที่ผลิตได้ในชุมชนขายในพื้นที่ หรือส่งออกขายนอกพื้นที่ เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีการสร้างงานขึ้น เป็นตัวกลางนำความรู้ ทักษะ ความชำนาญ มาพัฒนาเป็นสินค้านำไปสร้างรายได้ ชุมชนก็มีความพอเพียงเกิดขึ้น ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ดังนี้

2.11.1 ด้านการผลิต การผลิตประกอบด้วยกิจกรรมในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลผลิต ที่ต้องสร้างคุณภาพตามความต้องการของลูกค้า ทั้งผลผลิตที่มีตัวตน และผลผลิตในรูปแบบของบริการ ซึ่งจากผลผลิตที่แตกต่างกันนี้ทำให้กระบวนการผลิตแตกต่างกันไปด้วย

1) กระบวนการผลิต

อำนาจ ชีระวานิช (2544: 307) กล่าวว่า กระบวนการผลิตมีองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ส่วน ดังนี้

(1) *ปัจจัยนำเข้า* เป็นทรัพยากรทั้งหมดที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ อาจเป็นทั้งวัตถุดิบ ทักษะ ความรู้ ภูมิปัญญาของบุคลากร เครื่องมือเครื่องจักร ข้อมูลข่าวสาร

(2) *กระบวนการแปรสภาพ* (Transformation processes) เป็นกระบวนการในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับปัจจัยนำเข้าเพื่อเปลี่ยนให้เป็นผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์ และยังรวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานและเทคโนโลยี

(3) *ผลผลิต* เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีตัวตน และไม่มีตัวตนที่ทำการผลิตขึ้น เช่น กล้วยฉาบ คำแนะนำของแพทย์แผนโบราณ

(4) *ระบบควบคุม* เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแล แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการผลิตของกิจการ ซึ่งการควบคุมจะต้องดำเนินการทั้งในขั้นตอนของปัจจัยนำเข้า กระบวนการแปรสภาพ และผลผลิต

(5) *ข้อมูลย้อนกลับ* เป็นข้อมูลที่ได้จากการกำกับดูแลการผลิต

2) ประเภทของการผลิต

อำนาจ ชีระวานิช (2544: 309) กล่าวว่า การผลิตสินค้าและบริการ มีรูปแบบแตกต่างกันออกไป จึงจำแนกวิธีการและเวลาที่ใช้ในกระบวนการ ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

(1) *การผลิตแบบสายประกอบ* (Assembly process) เป็นการผลิตสินค้าจำนวนมาก อาจผลิตสินค้าเพียงมาตรฐานเดียวหรือไม่ก็ชนิด ช่วงเวลาในการผลิตยาวอย่างน้อยช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้ากีฬา

(2) *การผลิตอย่างต่อเนื่อง* (Continuous process) เป็นการผลิตอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่ง ตามธรรมชาติของสินค้า อาจเป็นหลายวันหรือหลายเดือน จนถึงสิ้นสุดการผลิตโดยไม่มีการหยุดชะงัก เช่น การผลิตเบียร์ ไวน์

(3) *การผลิตตามสั่ง* (Intermittent process) เป็นการผลิตเวลาสั้น ๆ ตามชนิดสินค้าที่เปลี่ยนไป ธุรกิจขนาดย่อมจำนวนมากใช้การผลิตลักษณะนี้ หรือที่เรียกว่า การผลิตชิ้นงาน ใช้เครื่องจักรง่าย ๆ เทคโนโลยีไม่ซับซ้อน เช่น การทำเครื่องประดับ

(4) *การผลิตแบบจำแนกรายการสินค้าจากวัตถุดิบ* (Analytical process) เป็นการแยกวัตถุดิบออกเป็นส่วนต่าง ๆ เช่น ธุรกิจรับซื้อซากรถยนต์แล้วรื้อชิ้นส่วนออกเป็นรายการเพื่อนำไปจำหน่าย

(5) การผลิตแบบสังเคราะห์ (Synthetic process) เป็นการนำวัตถุดิบมารวมกันเพื่อผลิตสินค้าสำเร็จรูป หรือเปลี่ยนสินค้าให้แตกต่างไปจากเดิม เช่น โรงงานทำยางแท่งเปลี่ยนน้ำยางโดยใช้สารเคมีให้เป็นสินค้า

(6) การผลิตแบบสกัดวัตถุดิบให้เป็นสินค้า (Extractive process) เป็นการนำสินค้าแยกออกจากวัตถุดิบ เช่น กิจการเหมืองแร่

3) ลักษณะผลิตภัณฑ์ การผลิตของวิสาหกิจชุมชน ดำเนินการเพื่อให้เกิดผลผลิต และการบริการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการจัดการทุน ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน สมาชิกจะต้องประชุมหารือกัน เพื่อให้ได้คำตอบว่าจะผลิต สินค้าหรือบริการอะไร ผลิตทำไม ผลิตที่ไหน สถานที่ผลิตหรือสถานที่ให้บริการอยู่ที่ไหน ผลิตแล้วจำหน่ายที่ใดและเมื่อไหร่ ใครเป็นผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการ และจะใช้วิธีการผลิตอย่างไร

วิจิต นันทสุวรรณ (2544: 25) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการ ดังต่อไปนี้

(1) การแปรรูปอาหารหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตร เพื่อการพึ่งตนเองและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน

(2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ไวน์ผลไม้พื้นบ้าน การแปรรูปพืชผักผลไม้พื้นบ้านรูปแบบต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ ยาสมุนไพร ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น

(3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองการพึ่งตนเองขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน เช่น น้ำปลา ปุ๋ย เครื่องมือ เครื่องใช้ อาหารและยาสมุนไพร เป็นต้น

(4) การพัฒนาระบบการตลาด การบริการและสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ลานค้า (ตลาด) ชุมชน ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน เป็นต้น

4) การจัดหาวัตถุดิบ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการซื้อวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้า หรือเพื่อจำหน่ายให้ผู้เกี่ยวข้องโดยต้องทราบคุณลักษณะสินค้า การดูแลรักษา และการเก็บรักษาสินค้าคงเหลือ

5) การควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นการกำหนดวิธีการควบคุมการผลิตสินค้าและบริการที่ครอบคลุมถึงการควบคุมปริมาณการผลิตให้ได้ปริมาณตามช่วงเวลาที่ต้องการ การควบคุมคุณภาพการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐานสม่ำเสมอ การควบคุมเครื่องจักรอุปกรณ์การผลิตไม่ให้เสียหาย การควบคุมการใช้แรงงานให้พอดีกับการผลิต การควบคุมต้นทุนการผลิตไม่ให้สูง

2.11.2) ด้านการตลาด

การตลาด หมายถึง ขั้นตอนการติดต่อสอบถามความต้องการสินค้าของลูกค้า การจัดหาสินค้าและบริการส่งให้ลูกค้าเพื่อตอบสนองความต้องการ การตลาดของวิสาหกิจชุมชน เริ่มต้นควรพิจารณาช่องทางที่จำหน่ายสินค้าที่ไม่ สลับซับซ้อนมากนัก หากเป็นสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค พิจารณาถึงชุมชน หมู่บ้าน หรือตำบลที่วิสาหกิจชุมชนตั้งอยู่หรือสถานที่ใกล้เคียงกันเพื่อทดลอง จำหน่าย ฝึกหัดขั้นตอนการขาย การเก็บเงิน การบริการจัดการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตลาดจนกระทั่งสามารถผลิตสินค้าได้ในปริมาณมาก มีคุณภาพสม่ำเสมอ จึงพิจารณาถึงตลาดที่อยู่ห่างไกลออกไป ซึ่งกิจกรรมทางด้านการตลาด มีดังนี้

1) การกำหนดเป้าหมายตลาด การกำหนดความต้องการผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนจะต้อง มีข้อมูลข่าวสารว่าจะจำหน่ายสินค้าให้ใคร จำนวนเท่าไร และเมื่อไหร่ รวมทั้งจะจัดการอย่างไรกับสินค้า คงเหลือและวัตถุดิบคงเหลือเพื่อมิให้เงินสดจมอยู่กับสิ่งเหล่านี้มากเกินไป

2) การกำหนดราคาสินค้า เป็นการคำนวณต้นทุนสินค้า ต้องนำต้นทุนคงที่ซึ่งแปลงเป็นต่อหน่วยสินค้านับรวมกับต้นทุนผันแปรต่อหน่วยเข้าด้วยกัน

(1) ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนที่ต้องใช้จ่ายอย่างถาวร แม้จะผลิตหรือไม่ผลิตสินค้าก็ตาม เช่น ค่าที่ดิน ค่าอาคาร โรงเรือน ค่าวัสดุอุปกรณ์การผลิต เป็นต้น ในการคำนวณต้นทุนคงที่วิสาหกิจชุมชนจะต้องแปลงสิ่งเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายต่อหน่วยสินค้าด้วย มีวิธีการคิดง่าย ๆ โดยแตกค่าใช้จ่ายทั้งหมดของต้นทุนนั้น ๆ ออกเป็นค่าใช้จ่ายต่อปี ย่อยเป็นต่อเดือนและเป็นต่อวัน จนสามารถคำนวณหาต้นทุนสินค้าที่ผลิตได้

(2) ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนที่ต้องจ่ายสำหรับการผลิตสินค้าในครั้งนั้น ๆ เช่น ค่าวัตถุดิบ ค่าบรรจุภัณฑ์ ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า ค่าบรรจุภัณฑ์

3) การบริหารการขาย เป็นการดำเนินงานเพื่อนำสินค้าออกสู่ตลาด วิสาหกิจชุมชน ควรมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนทำหน้าที่เป็นฝ่ายการตลาด เพื่อหาช่องทางที่จะนำสินค้าออกจำหน่าย ช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ ช่องทางผู้ผลิตถึงผู้บริโภคโดยตรง ช่องทางผู้ผลิตค้าปลีกไปยังผู้บริโภคและช่องทางจากผู้ผลิตผ่านผู้ค้าปลีกไปยังผู้บริโภค วิสาหกิจชุมชนควรสร้างช่องทางจำหน่ายสินค้าที่เป็นเครือข่ายทั้งระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ โดยจัดตั้งเป็นคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับต่าง ๆ ขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าในเครือข่ายซึ่งกันและกัน

4) การส่งเสริมการขาย การส่งเสริมการขาย เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้บริโภคมีความสนใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ไปใช้ กิจกรรมส่งเสริมการขายมีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่ม

ลูกค้าใหม่ กระตุ้นให้เกิดการตลาดใช้ผลิตภัณฑ์เพิ่มยอดขาย เช่น กรณีขายตรงให้ผู้บริโภคในท้องถิ่นมีวิธีการส่งเสริมการขาย ควรประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว ทำแผ่นปลิว แผ่นพับชี้แจงในการประชุมหมู่บ้าน แจกของตัวอย่างเพื่อให้ทดลองนำไปใช้ กรณีขายผ่านคนกลาง การส่งเสริมการขาย ควร หมั่นเยี่ยมตัวแทนจำหน่าย การให้ส่วนลด เป็นต้น

2.11.3 ด้านการเงิน

การเงิน หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาเงิน และการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ วิสาหกิจชุมชนควรจัดทำแผนการเงิน แจ้งให้สมาชิกทราบ การวางแผนการเงิน ได้แก่ การกำหนดความต้องการเงินทุนจำนวนเท่าใด ระยะเวลาใด และแหล่งเงินทุนนั้นได้จากแหล่งไหน ด้วยวิธีอะไร แล้วจัดเป็นงบประมาณการเงิน ซึ่งจะแสดงถึงรายได้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต วิสาหกิจชุมชนพิจารณาถึงเงินทุนที่ได้มาจากสมาชิกเป็นอันดับแรก เช่น การระดมเงินทุนในรูปแบบเพิ่มเติม เป็นต้น นอกจากนี้ วิสาหกิจชุมชนบางแห่งยังได้รับเงินอุดหนุนที่ทางราชการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ หรือแหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ และควรกำหนดระเบียบการใช้เงินเพื่อสะดวกในการควบคุม

1) **ด้านการบัญชี** การบัญชี หมายถึง การเก็บรวบรวมและจัดบันทึกข้อมูลที่มีหน่วยเป็นเงินตรา แล้วจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ ตลอดจนรายงานผลให้แก่ผู้สนใจ การจัดทำบัญชีมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

- (1) **การรวบรวมข้อมูลทางการเงิน** ที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจที่เกิดขึ้นประจำวัน เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับสินค้า
- (2) **การจัดบันทึกรายการสินค้า** ที่เกิดขึ้นให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ตามหลักฐานทางการเงิน
- (3) **การจำแนก** หมายถึง การนำข้อมูลที่จัดบันทึกไว้มาจำแนกเป็นหมวดหมู่ แยกประเภทหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้และรายจ่าย
- (4) **การสรุปข้อมูล** เป็นการนำข้อมูลที่ได้จำแนกเป็นหมวดหมู่ สรุปเป็นรายงานทางการเงิน เพื่อแสดงผลดำเนินงาน ฐานะการเงิน ตลอดจนการได้มาใช้จ่ายของเงินสดในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่งๆ

(5) **ด้านสวัสดิการ**

วิชิต นันทสุวรรณ (2547: 20-21) กล่าวว่า การที่วิสาหกิจชุมชนบริหารจัดการทุนให้เกิดผลประโยชน์งอกเงย แล้วนำส่วนหนึ่งมาจัดการเพื่อเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชนในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ได้แก่ การศึกษาดูงาน การฌาปนกิจ การสาธารณสุขประโยชน์ ค่ารักษาพยาบาล การพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน

3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกลุ่ม และการมีส่วนร่วม

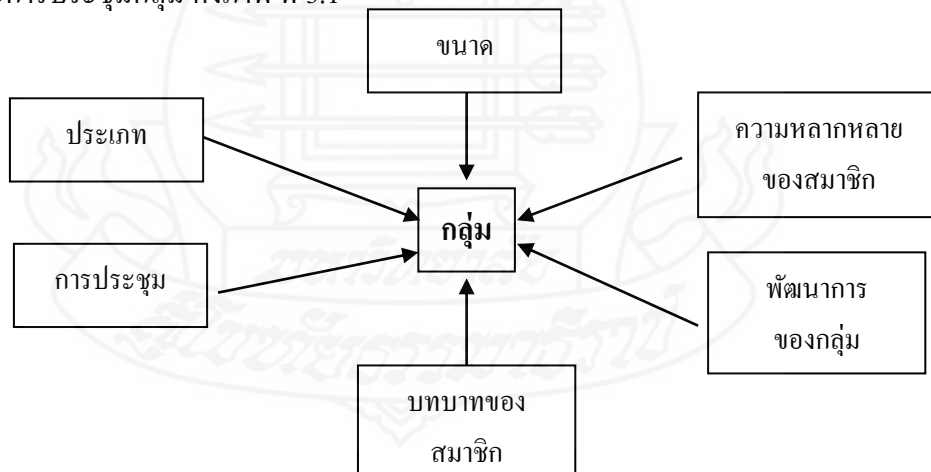
3.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม

สาคร ศรีสุขวงศ์ (2550: 293) ให้ความหมายของกลุ่ม ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การบริหารงานกลุ่ม ความหลากหลายของสมาชิกกลุ่ม พัฒนาการของกลุ่ม และการประชุมกลุ่ม ไว้ดังนี้

3.1.1 ความหมายของกลุ่ม กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีการ ติดต่อสื่อสาร และมีอิทธิพลระหว่างกัน เพื่อดำเนินกิจกรรมตามที่ประสงค์ร่วมกัน

ดังนั้นกลุ่ม หมายถึง บุคคลที่มีการรวมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อดำเนิน กิจกรรมที่ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มร่วมกัน

3.1.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานกลุ่ม กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การบริหารงานกลุ่มไว้ดังนี้ การบริหารกลุ่มให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตาม เป้าหมายนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องตระหนักถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อกลุ่มและสมาชิกของ กลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มพฤติกรรมและผลงานแตกต่างกันออกไป ปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ประเภท ของกลุ่ม ขนาดของกลุ่ม ความหลากหลายของสมาชิก บทบาทของสมาชิก พัฒนาการของ กลุ่ม และการประชุมกลุ่ม ดังภาพ ที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารกลุ่ม

ที่มา : สาคร ศรีสุขวงศ์ (2550) *การจัดการ:จากมุมมองนักบริหาร* กรุงเทพมหานคร บริษัท จี พี ไชเบอร์พริ้นซ์

3.1.3 ความหลากหลายของสมาชิกกลุ่ม ผลการดำเนินงานของกลุ่มนั้นจะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและทัศนคติของสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งหากสมาชิกของกลุ่มมีความคล้ายคลึงกัน แม้ว่าข้อดีที่ได้รับ คือ ความราบรื่นและความง่ายในการทำงาน รวมทั้งสามารถหาข้อสรุปและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากสมาชิกมีความคิดเห็นและทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน แต่การที่สมาชิกมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมากจนเกินไป ก็จะทำให้ขาดมุมมองในการทำงานที่หลากหลาย ไม่ครอบคลุมถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ไม่มีประสิทธิภาพขึ้น กลุ่มที่มีสมาชิกมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเพศ ลักษณะนิสัย อายุ ทัศนคติ รวมทั้งประสบการณ์ มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานในระยะยาวมากกว่า เนื่องจากประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน

3.1.4 พัฒนาการของกลุ่ม แบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรวมตัว การระดมความคิด การกำหนดบรรทัดฐาน การปฏิบัติงานและการสลายกลุ่ม

3.1.5 การประชุมกลุ่ม การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด จำเป็นต้องมีการประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจถูกต้องตรงกันในเรื่องเป้าหมายของการทำงาน แนวทางและข้อตกลงร่วมกันในการทำงาน ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน สถานะความคืบหน้าของงาน ตลอดจนกำหนดเวลาทำงานและละชั้นต้องแล้วเสร็จ ทั้งนี้เพื่อให้งานที่ทำร่วมกันนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งหากการประชุมใดๆ ไม่สามารถบรรลุประเด็นข้างต้นได้ ก็จะเป็นการสิ้นเปลืองเวลาและทรัพยากรทั้งขององค์กรโดยรวมและของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนเป็นอย่างมาก การประชุมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสัมฤทธิ์ผลดังที่กล่าวมาจึงต้องมีการเตรียมการอย่างมีระเบียบแบบแผนทั้งในขั้นการเตรียมการก่อนการประชุม การดำเนินการประชุมและขั้นตอนต่อเนื่องจากการประชุม

3.2 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

3.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547 : 281) ได้สรุปประเด็นสำคัญของความหมายของการมีส่วนร่วม ไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางส่งเสริมการเกษตรที่เน้นถึงการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลต่างๆ ทางส่งเสริมการเกษตร ซึ่งได้แก่ เกษตรกร แม่บ้านเกษตรกร เยาวชนเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีประเด็นสำคัญๆ ที่เหมือนกันและแตกต่างกันอยู่หลายประการ ดังนี้

1) เป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้กลุ่มบุคคลต่างๆ ในงานส่งเสริมการเกษตรได้มีโอกาสร่วมคิด ตัดสินใจ เลือกลงแนวทางในการพัฒนา ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการสร้างพลังอำนาจ ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคลต่างๆ เหล่านี้

2) *เป็นการทำกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการพัฒนา*

ตลอดจนมีส่วนเป็นเจ้าของและรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

3) *เป็นการทำให้เกิดความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ*

ให้เกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลต่างๆ ในงานส่งเสริมการเกษตร โดยทำให้กลุ่มบุคคลต่างๆ เหล่านี้ทุกคนมีส่วนในการคิดค้นหาปัญหาของตนเองและชุมชน หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นในฐานะที่เท่าเทียมกัน ตลอดจนความเสมอภาคในการร่วมรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบกับผลที่เกิดขึ้น

4) *เป็นการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการคิดริเริ่ม การจัดการ*

การควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิต ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของชุมชน

5) *เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ต่างๆ และรับสภาพถึง*

ผลเสียที่เกิดขึ้น โดยถือว่าบุคคลเป้าหมายนั้นเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินการพัฒนา ด้วยความรู้ที่ผูกพันถึงความเป็นเจ้าของ หรือหุ้นส่วน

จากคำจำกัดความของการมีส่วนร่วมที่แสดงไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสรุป

ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ การที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้เข้าไปร่วมในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนด้วยความสมัครใจ ได้แก่ การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมคิดแก้ปัญหา การดำเนินการและกิจกรรมชุมชน ร่วมวางแผน จนเป็นผลของการนำไปปฏิบัติ แต่ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะต้องขึ้นอยู่กับความเต็มใจที่จะเข้าร่วม และต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม โดยปราศจากข้อกำหนดที่มาจากบุคคลภายนอก และเป็นไปเพื่อสนองตอบความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีอำนาจอิสระในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้กับสมาชิกด้วยความพึงพอใจและผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการด้วย

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547 : 290-297) ได้จำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามเกณฑ์ต่างๆ ไว้หลายประการด้วยกัน คือ

1) *การจำแนกตามระดับการอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม* เป็นการจำแนกที่อยู่บนพื้นฐานของความเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่

(1) *การเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจไม่มีการบังคับ* เป็นการมีส่วนร่วมที่แต่ละบุคคลอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยเข้ามามีส่วนร่วมเอง หรือถูกชักนำให้เข้ามามีส่วนร่วมในองค์กรในชุมชน อาสาสมัครตัวแทนจากหน่วยงานหรือคนที่อยู่ในชุมชน

(2) การเข้ามามีส่วนร่วมโดยการถูกบังคับให้เข้าร่วม เป็นการมีส่วนร่วมที่ถูกระงับด้วยกฎหมาย การมีส่วนร่วมที่เป็นผลมาจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคม และการมีส่วนร่วมตามขนบธรรมเนียมประเพณี

2) การจำแนกตามวิธีการที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมที่สมาชิกในสังคม แต่ละคนเข้าไปทำกิจกรรมต่างๆ โดยตรง เช่น การเข้าร่วมประชุม สนับสนุนแรงงาน ออกเสียงลงคะแนน

(2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมที่สมาชิกแต่ละคนมอบสิทธิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม ให้บุคคลอื่นหรือองค์กรเป็นตัวแทนในการทำกิจกรรมต่างๆ ของสังคม การมีส่วนร่วมผ่านกลุ่ม หรือผ่านตัวแทน

3) การมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการวางแผนการพัฒนา ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน เป็นการที่บุคคลเป้าหมายของการพัฒนามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการของตัวเองและชุมชน แล้วนำไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา

(2) การมีส่วนร่วมในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบุคคลเป้าหมายของการพัฒนาจัดเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ของตัวเองและชุมชนที่ดีที่สุด ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงเป็นผู้ที่สมควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ตลอดจนเก็บข้อมูลและตีความถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยทัศนะของพวกเขาเอง

(3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน โดยเฉพาะแผนปฏิบัติงานระดับชุมชน

(4) การมีส่วนร่วมในการยอมรับแผน เมื่อมีผลงานที่เกิดขึ้นโดยคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานโครงการโดยตรง การนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งอาจต้องขอการสนับสนุนจากภายนอก ดังนั้นจึงควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการยอมรับแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติด้วย โดยอาจต้องดำเนินการผ่านองค์กรในระดับต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับกลาง

(5) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน เป็นการมีส่วนร่วมของบุคคลเป้าหมายในการพัฒนาที่เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนา

(6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการที่บุคคลเป้าหมายของการพัฒนาได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องหรือร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา

4) การมีส่วนร่วมตามลักษณะชั้นขององค์การ โดยพิจารณาจากโครงสร้างขององค์การที่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เกิดการมีส่วนร่วม สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

(1) การมีส่วนร่วมโดยข้อกำหนดขององค์กร เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นเมื่อโครงสร้างองค์กรและกลุ่มของพฤติกรรม หรือแนวทางปฏิบัติ ถูกพัฒนาหรือจัดให้อยู่ในกระบวนการของการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจอยู่ในรูปขององค์กรที่เป็นทางการ เช่น สหกรณ์ การเกษตร หรือสถาบันเกษตรกรหรืออยู่ในรูปขององค์กรที่ไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำ ชลประทาน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นต้น

(2) การมีส่วนร่วมเมื่อมีเหตุการณ์เฉพาะกิจ จะอยู่ในรูปที่ไม่ได้จัดเป็นองค์การ เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นเป็นบางเวลาหรือเกิดเหตุการณ์พิเศษ เช่น เกิดภาวะน้ำท่วม แห้งแล้ง ไฟไหม้ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้มักจะเป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน

5) การมีส่วนร่วมตามความเข้มข้นและความถี่ของกิจกรรม ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

(1) การมีส่วนร่วมที่มีความถี่ของกิจกรรมสม่ำเสมอ เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น เมื่อมีการทำกิจกรรมบ่อยครั้งหรือเป็นประจำ เช่น มีการประชุมกลุ่มทุกสัปดาห์ มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกันเป็นปกติวิสัย

(2) การมีส่วนร่วมที่กิจกรรมไม่สม่ำเสมอ เป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก เช่น มีการจัดประชุมหลายๆ ครั้ง หรือการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ที่นานๆ ครั้งจึงจะเกิด

6) การมีส่วนร่วมตามระดับการเข้ามามีส่วนร่วม โดยเริ่มจากการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยน้อยไปจนถึงมาก แบ่งได้เป็น 7 ประเภท ได้แก่

(1) การมีส่วนร่วมโดยการชักนำ เป็นการชักนำให้ประชาชนให้เข้าร่วมโครงการในฐานะผู้รับผลจากการพัฒนาเท่านั้น โดยมีได้รับฟังการตอบรับ หรือได้ตอบจากประชาชน

(2) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร โดยการตอบคำถามที่นักวิชาการกำหนดขึ้น ในรูปแบบสอบถาม แบบสำรวจ หรือแบบอื่นๆ

(3) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ให้การศึกษาหรือ โดยให้คำปรึกษา แนะนำและบุคคลภายนอกชุมชนรับฟังเพื่อนำไปพิจารณา

(4) การมีส่วนร่วมโดยได้รับรู้สิ่งจูงใจ เป็นการให้ทรัพยากรหรือปัจจัยบางอย่าง เพื่อแลกกับอาหารหรือเงินและสิ่งจูงใจอย่างอื่นที่จะได้รับตอบแทน

(5) การมีส่วนร่วมเพื่อปฏิบัติการหน้าที่ โดยจัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่บางอย่าง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มักจะเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรหรือสถาบันสังคม

(6) การมีส่วนร่วมแบบมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยการวิเคราะห์นำไปสู่แผนปฏิบัติการ และการก่อตั้งสถาบันท้องถิ่นใหม่

(7) การมีส่วนร่วมโดยพลังของประชาชน โดยเข้ามาร่วมคิดและริเริ่มอย่างเป็นทางการจากสถาบันภายนอก เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆ

3.2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์หลายแขนงต่างๆ ดังนั้น จึงมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมหลายทฤษฎีด้วยกัน กล่าวพอสังเขปได้ดังนี้

1) ทฤษฎีการกระทำทางสังคม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547 : 299) ได้อธิบายการกระทำของมนุษย์ตามทฤษฎีทางสังคมของ Parson ว่าการกระทำใดๆ ของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ วัฒนธรรมในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ ซึ่งวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิดหรือความเชื่อ ความสนใจและระบบค่านิยมของบุคคล

2) ทฤษฎีการจูงใจ

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547 : 300) ได้เสนอแนวความคิดตาม Maslow ของการกระทำทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐาน พฤติกรรมของมนุษย์ถูกผลักดันด้วยความต้องการพื้นฐาน ซึ่งซับซ้อนกันมากมาย และความต้องการใดๆ ที่เกิดขึ้นแล้วไม่ได้รับการบำบัดเพียงพอ ความต้องการนั้นก็คงมีอยู่เสมอไป คือ จะมีแรงขับที่มีพลังผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางที่จะบำบัดความต้องการนั้นอยู่เสมอ Maslow เชื่อว่าความต้องการ ขั้นต้นของมนุษย์ได้รับการบำบัดเพียงพอ คือ มีความพอใจดีแล้ว ความต้องการขั้นต่อไปก็จะเจริญขึ้นตามลำดับ แต่ถ้าไม่ได้รับสิ่งที่บำบัดความต้องการอย่างเพียงพอ ความต้องการนั้นจะมีอิทธิพลผลักดันพฤติกรรมของมนุษย์อยู่ตลอดไปและเป็นเหตุให้ความต้องการขั้นต่อไป เจริญได้ยากอีกด้วย Maslow ได้จัดลำดับพัฒนาการความต้องการของมนุษย์ไว้เป็นขั้นๆ ดังนี้

(1) ความต้องการทางกาย ถือเป็นความต้องการขั้นแรกสุด

(2) ความต้องการความมั่นคง ปลอดภัย

(3) ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการ ความรัก และการยอมรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

(4) ความต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียง เป็นความต้องการ การยกย่องนับถือจากคนอื่นหรือมีเกียรติในสังคม

(5) ความต้องการประสบความสำเร็จ ต้องการแสดงความสามารถของตนเองให้ประจักษ์แก่ผู้อื่น

3) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547 : 300) ได้อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมว่าบุคคลจะเลือกสมาคมหนึ่งสมาคมใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าเขาได้รับประโยชน์อะไร และจะต้องเสียอะไรและในที่สุดเขาจะเลือกเข้าสมาคมก็ต่อเมื่อผลที่ได้รับมากกว่าผลเสีย

4) ทฤษฎีการยอมรับ

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547 : 300) ได้สรุปเกี่ยวกับการยอมรับวิทยาการใหม่ของบุคคลจะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอน คือ

(1) **ขั้นการรับรู้** คือการที่บุคคลได้รับวิทยาการใหม่หรือความคิดใหม่เป็นครั้งแรก แต่ยังไม่เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในวิทยาการใหม่นั้น เป็นการรับรู้วิทยาการใหม่ตั้งแต่ยังไม่แสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม

(2) **ขั้นความสนใจ** เป็นระยะที่บุคคลเริ่มสนใจในความรู้อันใหม่และพยายามเสาะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

(3) **ขั้นการประเมิน** เป็นระยะที่บุคคลคิดทบทวนไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียของความรู้ใหม่อยู่ในใจก่อนที่จะทดลองทำหรือไม่ทำต่อไป

(4) **ขั้นการทดลอง** เป็นระยะที่บุคคลนำความรู้ใหม่ไปปฏิบัติในขนาดเล็กๆ เป็นการทดลองเพื่อดูผลก่อนจะตัดสินใจยอมรับต่อไป

(5) **ขั้นยอมรับ** เป็นขั้นตอนที่บุคคลตกลงใจนำวิทยาการใหม่ไปปฏิบัติต่อไปอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นการยอมรับผลการทดลองว่าใช้ได้ผล

นอกจากทฤษฎีดังกล่าวมาแล้ว จินดา มณีเนตร (2540 : 17-18) ยังได้สรุปทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมไว้ คือทฤษฎีลำดับที่ 5 ถึงลำดับที่ 8

5) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ

คนเรามีความต้องการทางกายและใจ ถ้าคนมีขวัญดีผลการทำงานก็จะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็จะต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจ

ที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่างๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาเร็ดเอาเปรียบให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเป็นต้น และเมื่อใดที่คนงานมีขวัญดีจะเกิดมีความสำนึกในการรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคลและขวัญของกลุ่ม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าขวัญของคนเราเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะคนที่มีขวัญดีนั้นย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้เช่นกัน

6) ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกลึกซึ้ง

หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นคำนิยามเรื่องผลประโยชน์ร่วมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัว พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้สึกลึกซึ้งให้เกิดขึ้น

7) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ

การสร้างผู้นำจะช่วยให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยของการรวมกลุ่มคน จูงใจคนไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ และผู้นำทางไม่ดีคือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญ งานมีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยดีนั่นเอง

8) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบการบริหาร

ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบการบริหาร หมายถึง การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือ เป็นวิธีหนึ่งที่น่าใช้เพราะใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดในเรื่องการใช้การบริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจ ไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นร่วมกันของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย

จากแนวคิดเรื่องลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมตามทรรศนะของนักวิชาการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น กล่าวโดยสรุปว่าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมเป็น

การกระทำใดๆ ก็ตามของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมและเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อบำบัดความต้องการ ซึ่งความต้องการนั้นจะเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งมีลำดับชั้นและเป็นขั้นตอนของพฤติกรรม โดยผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การวางแผน เป็นขั้นการศึกษา เก็บรายละเอียดของข้อมูล หาสาเหตุ และวางแผน โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างชัดเจน
2. การดำเนินการ หรือขั้นปฏิบัติงานโดยดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้
3. การประเมินผลงาน เป็นการสรุปผลงานที่ได้ดำเนินการไว้ นำมาวิเคราะห์เหตุผลของการปฏิบัติงานดังกล่าว

3.3 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

สมจิต โยระคงและเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ(2553:7-4) ได้สรุปรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรได้ดังนี้

3.3.1 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร แบบการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน เป็นรูปแบบหรือรูปแบบแรกๆ ที่นำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย รูปแบบนี้จะมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ การฝึกอบรม โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรในหลักสูตรที่กำหนด และการเยี่ยมเยียน เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนเกษตรถึงไร่นาเป็นรายปีๆ รูปแบบนี้ได้รับการปรับปรุงหลายครั้ง โดยกรมส่งเสริมการเกษตร

3.3.2 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร แบบการบริการเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว รูปแบบนี้เคยใช้มาแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษที่เรียกกันว่าการบริการเบ็ดเสร็จ คือ การที่เกษตรกรเข้ามารับบริการที่เดียวจะได้ทุกอย่างกลับไปเบ็ดเสร็จ รูปแบบนี้จะแฝงอยู่ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ทำการอยู่ตามตำบลทั่วประเทศ

3.3.3 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร แบบการมีส่วนร่วม รูปแบบนี้กรมส่งเสริมการเกษตรนำมาใช้กับโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนา โดยการได้รับคำแนะนำจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ การมีส่วนร่วมเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติมากขึ้น ทำให้รู้จักการช่วยเหลือตัวเองมากขึ้น

3.3.4 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการบูรณาการ เป็นรูปแบบที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาทางงานส่งเสริมที่ใช้เพียงรูปแบบเดียว แล้วมีข้อจำกัด เพราะการบูรณาการเป็นการทำสิ่งทีเห็นว่าบกพร่องให้เกิดความสมบูรณ์ รูปแบบนี้จะนำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร โดยการบูรณาการ

ณาการโครงการเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นระบบโซ่เครือข่ายหรือระบบวงจร ผลของการใช้รูปแบบนี้กับงานส่งเสริมการเกษตรทำให้ประหยัดคน งบประมาณ และการลดความขัดแย้ง

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงสืบค้นข้อมูลวิจัยที่ใกล้เคียง สรุปได้ ดังนี้

4.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

พยุห์ แก้วคุณ (2548: 31) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ภูมิศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางรักน้อย ตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีอายุโดยเฉลี่ยเท่ากับ 52.04 ปี ร้อยละ 89.4 สมรสแล้ว ร้อยละ 61.7 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 48.9 ประกอบอาชีพทำสวน มีรายได้เฉลี่ย 120,970.70 บาทต่อปี รายได้จากกิจกรรมของกลุ่ม พบว่าสมาชิกทุกคนมีรายได้จากเงินปันผล โดยได้รับเงินปันผลเฉลี่ย 98.30 บาทต่อปี สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากการเป็นแรงงาน และไม่มีรายได้อื่นๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ดวงสมร พุทฺธิกุล (2549: 48) ได้ศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ภูมิศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองรีร่วมพัฒนา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจมีอายุโดยเฉลี่ย 47.27 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด คือประถมศึกษา ร้อยละ 68.1 อาชีพหลัก คือ รับจ้างร้อยละ 68.2 มีรายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย 118,590.91 บาทต่อปี เป็นสมาชิกกลุ่มมานานกว่า 7 ปี ร้อยละ 36.4 ลงทุนกับวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อยคนละ 1 ทุน สมาชิกทุกคนได้รับการอบรมเพิ่มความรู้ ความรู้ที่สมาชิกได้รับมากที่สุด 3 อันดับ คือ การจัดแจกัน ดอกไม้สด การแปรรูปผลไม้ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่มคือมีรายได้เสริม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และได้รับความรู้เพิ่มเติม โดยสมาชิกมีรายได้เสริมเฉลี่ย 1,463.63 บาทต่อเดือน

เริงจิตร พรหมสิดิต (2549: 63) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดระยอง พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ มีอายุเฉลี่ย 50.7 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาภาคบังคับ มีสถานภาพเป็นกรรมการในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีอาชีพหลักในการทำสวนไม้ผล/ไม้ยืนต้น มีอาชีพรองค้าขาย มี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 4.30 คน สมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร 2.28 คน มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน 309,555.00 บาท โดยมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 241,924.10 บาท มีรายได้นอกภาคเฉลี่ย 114,156.62 บาท มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 35.02 ไร่ ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงิน โดยเฉลี่ยมีการกู้เงิน 359,095.24 บาท และกู้เงินจาก ธกส. มีการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ/วิสาหกิจชุมชนจากเจ้าหน้าที่รัฐเป็นประจำ/บ่อย

สุมิตรา อภิชัย (2549: 59) ได้ศึกษาความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50 ปี มีวุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีการประกอบอาชีพหลักคืออาชีพทางการเกษตร โดยมีรายได้จากการประกอบอาชีพเฉลี่ย 86,326 บาทต่อปี

4.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

4.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

พิมลรัตน์ ใจบุญลือ (2545 : 11-12) ได้สรุปความหมายของลักษณะการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการศึกษา ค้นคว้า หาสาเหตุของปัญหา เพื่อนำไปสู่การวางแผนในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามและประเมินผล

บุญเทียม อังสวัสดิ์ (2542 : 25) ได้สรุปแนวคิดเรื่องระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้
ระดับที่ 1 ไม่มีส่วนร่วม หมายถึง ไม่รับรู้ และไม่มีส่วนในการปฏิบัติ
ระดับที่ 2 มีส่วนร่วมน้อย หมายถึง รับรู้ รับทราบกิจกรรมที่ปฏิบัติ แต่ไม่มีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติ

ระดับที่ 3 มีส่วนร่วมปานกลาง หมายถึง มีส่วนในการปฏิบัติตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

ระดับที่ 4 มีส่วนร่วมมาก หมายถึง มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในกิจกรรมแต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติ

ระดับที่ 5 มีส่วนร่วมมากที่สุด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้วย

นุรุท พิงสุข (2546 : 32) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรพัฒนา จำกัด จังหวัดอุบลราชธานี สรุปได้ว่า ประเภทของการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของกระบวนการวางแผนไว้ 4 ประเภท คือ

(1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่ม ตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจลงมือปฏิบัติ

(2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุน ทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร การประสานขอความร่วมมือ

(3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ ทางด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านส่วนบุคคล

(4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการควบคุมและตรวจสอบ การดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็น การแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

เบญจวรรณ สิทธิคุณ (2549 : 8) ได้สรุปความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กลุ่มของประชาชนเป้าหมายได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการทำกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการพัฒนา ด้วยความสมัครใจ และเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่จะต้องการแก้ไขปัญหาที่ตนประสบอยู่ในชุมชน และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างเป็นอิสระปราศจากข้อกำหนดที่มาจากคนภายนอก

ปรีชา ธารมดี (2551 : 9) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมศึกษา ร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชน และร่วมดำเนินการ ให้ตรงกับความต้องการของตนเองและชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของชุมชน และจะนำไปสู่ซึ่งการปฏิบัติที่ยั่งยืนต่อไป

4.2.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547 : 19) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตยว่ามีสูงหรือมีต่ำ อัมสไตน์ได้ใช้อำนาจการตัดสินใจเป็นเกณฑ์ในการบ่งบอกการมีส่วนร่วม โดยจัดได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม
- 2) การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี หรือร่วมเพียงบางส่วน
- 3) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547 : 297-298) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในลักษณะที่สามารถวัดได้ โดยอาศัยมิติ 3 มิติด้วยกัน คือ

1) *วิธีการทางการมีส่วนร่วม* หมายถึง ประเภทกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้มีส่วนร่วมได้กระทำลงไป เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง การวิ่งเต้น และการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามโครงการ

2) *ความหนักเบาของการมีส่วนร่วม* ซึ่งหมายถึง การหาคำตอบต่อคำถามที่ว่า ใครบ้างเข้าไปมีส่วนร่วม และเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้นบ่อยครั้งเพียงใด

3) *คุณภาพของการมีส่วนร่วม* ซึ่งหมายถึง การแสวงหาคำตอบต่อคำถามอย่างน้อยที่สุด 2 ประการด้วยกัน คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้น ทำให้บังเกิดผลอะไรบ้าง และเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงหรือจอมปลอม

4.2.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

จำเนียร ศิลปอาษา (2540 : 6) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมตามองค์การอนามัยโลกที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริง หรือสมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1) *การวางแผน* ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผล และการตัดสินใจด้วยตนเอง

2) *การดำเนินกิจกรรม* ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารการจัดการใช้ทรัพยากร

3) *การใช้ประโยชน์* ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเอง

4) *การได้รับประโยชน์* ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน

กล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมหมายถึง รูปแบบที่ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาสาเหตุ และนำไปวางแผน แก้ไข ปรับปรุง ดำเนินการ ตลอดจนติดตามประเมินผลตามลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมนั้น

4.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

นุรุต พึ่งสุข (2546 : 33) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1) *ความศรัทธาที่มีผลต่อความเชื่อถือบุคคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์* ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น ลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์

2) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติตำแหน่ง ทำให้เกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งที่ไม่มีคุณศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ

3) อำนาจเกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

พิมลรัตน์ ใจบุญถือ (2545 : 14-15) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริม และผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ สรุปไว้ว่า จากทฤษฎีแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ นั้นประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท ได้แก่

1) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ในสังคมชนบทประชาชนทั่วไปมักมีอาชีพที่คล้ายคลึงกัน คือ อาชีพเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความสนใจในเรื่องการประกอบอาชีพ เรื่องการทำมาหากิน ดังนั้นถ้าโครงการต่างๆ สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนในเรื่องการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพก็จะส่งผลให้เศรษฐกิจดีขึ้นและเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ มากขึ้น ดังแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่

(1) ปัจจัยพื้นฐาน เช่น อาชีพ ขนาดของที่ดินที่ถือครอง จำนวนแปลงที่ถือครอง

(2) ความคาดหวังว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้น

(3) การได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ได้ทำลงไป

(4) ความต้องการได้รับวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต

(5) ความต้องการได้รับความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน

2) ปัจจัยทางด้านสังคม การที่บุคคลได้มีโอกาสพบปะสมาคมกับผู้อื่นได้รับความเคารพนับถือ ได้รับเกียรติ ย่อมเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้นมีความต้องการที่จะเข้าร่วมโครงการต่างๆ จากการศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยทางด้านสังคมที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่

(1) ปัจจัยพื้นฐาน เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ขนาดของครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น

(2) ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ได้รับเกียรติ

(3) การได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อน

- (4) ความต้องการได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพ
  - (5) ความต้องการที่จะได้รับคำแนะนำทางด้านวิชาการ เทคนิคใหม่ๆ
  - (6) ความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่
  - (7) การได้รับความช่วยเหลือจากผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ
- 3) ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของโครงการ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ

(1) ลักษณะโครงการที่เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจ

- (2) เป็นโครงการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน
- (3) การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม
- (4) การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมในชุมชน

กรณีศ เชื้อศิริถาวร (2544 : 16) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรอำเภออุตุจักษ์ จังหวัดอุดรธานีกล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมของบุคคลนั้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพและที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพสังคมและเศรษฐกิจต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมทางกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง กล่าวถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล คือ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม อาชีพ การศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น และปัจจัยอื่นๆ เช่น ค่านิยม ทักษะคติ การอาศัยอยู่ในใกล้เขตเมือง

กรณีศ เชื้อศิริถาวร (2544 : 15) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

3 ประการ คือ

1) ปัจจัยของสิ่งจูงใจ การที่ประชาชนจะเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้น จะมีเหตุผล 2 ประการ คือ การมองเห็นว่าตนเองจะได้รับผลตอบแทนที่ตนเองทำไป ซึ่งเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ ประการที่สอง คือ การที่ได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนให้ร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้ว่าประชาชนเป็นจำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนา แต่ไม่อาจจะเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการเข้าร่วมหรือเข้าร่วมแล้วไม่ได้รับผลที่คาดหวังไว้ เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมกันนั้น มิได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ

กฎระเบียบ แบบแผนลักษณะการทำงาน เงื่อนไขการเข้าร่วม ดังนั้นพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วม จึงควรมีลักษณะดังนี้

(1) เปิดโอกาสให้ทุกๆ คนในชุมชน มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจจะอยู่ในรูปของตัวแทนหรือเข้าร่วมโดยตรง

(2) ควรมีเวลากำหนดที่ชัดเจนเพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพเป็นจริง

(3) กำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

3) ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมากิจกรรมหนึ่งๆ แม้ว่าประชากรมีโอกาสเข้าร่วมแต่ไม่อาจจะกำหนดเป้าหมายวิธีการ หรือผลประโยชน์ของกิจกรรมแต่ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดและการจัดสรรของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่อาจจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม สามารถแบ่งได้ 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยแรก คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่ม การศรัทธาเชื่อถือบุคคลที่มีเกียรติ ค่านิยม ทศนคติ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ประการที่สอง คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ อาชีพ ภาวะหนี้สิน ปัจจัยที่สาม คือปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ช่องทางการสื่อสาร สิ่งจูงใจ โอกาส อำนาจ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547: 78) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านการผลิต 2) ปัจจัยด้านการตลาด 3) ปัจจัยเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ 4) ปัจจัยเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก 5) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 6) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ 7) ปัจจัยด้านการเงิน 8) ปัจจัยด้านแรงงาน 9) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวสมาชิก และ 10) ปัจจัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร สรุปได้ว่าการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่คตินั้น มักเริ่มต้นกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านในชุมชน มีการกำหนดรูปแบบและแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ร่วมกันเป็นเจ้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการระดมทุนร่วมกัน มีการออมทรัพย์ร่วมกัน การเรียนรู้ภายในกระบวนการเดียวกัน ด้วยการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว โดยมุ่งเน้นผลที่จะนำไปสู่การพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมเป็นหลัก เมื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและสร้างเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สามารถเกื้อหนุนซึ่งกันและกันได้แล้ว จะเป็นการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน และนำไปสู่การมีเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศที่มั่นคง วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

ในการนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของชาวบ้านในชุมชน และนำไปสู่การพัฒนาประเทศในภาพรวมในที่สุด

พยุห์ แก้วคุณ (2548: 30-32) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางรักน้อย ตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน มีดังนี้

1) การบริหารจัดการคน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางรักน้อย มีหน้าที่กำหนดนโยบาย ทิศทาง และควบคุมดูแลการทำงานด้านต่างๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายด้วยความยุติธรรม โปร่งใส ส่วนสมาชิกมีบทบาทในการร่วมวางแผนสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม ร่วมแก้ปัญหา และตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการ กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารกลุ่มเป็นประจำทุกเดือน และประชุมสมาชิกประจำปี ๑ ละ 1 ครั้ง กลุ่มให้การสนับสนุนการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของสมาชิกตามความถนัดและความสามารถ

2) การบริหารจัดการการผลิต สถานที่ผลิตสินค้าอยู่ภายในอาคารที่ทำการกลุ่ม มีอุปกรณ์ที่สำคัญในการผลิต ได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ แรงงานหลักในการผลิตเป็นแรงงานจากสมาชิก 5 ราย แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสั่งซื้อจากแหล่งอื่น เงินทุนที่ใช้ในการผลิตได้จากการลงหุ้นของสมาชิก และได้รับการสนับสนุนการกองทุนช่วยเหลือเกษตรกร และหน่วยงานราชการ ในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนสมาชิกมีส่วนร่วมระดับปานกลางในการวางแผน และการรับประโยชน์ ในขณะที่สมาชิกมีส่วนร่วมน้อยในการดำเนินการ และการประเมินผลควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ ควบคุมโดยฝ่ายควบคุมคุณภาพของกลุ่ม และหน่วยงานที่ให้การรับรอง

3) การบริหารจัดการตลาด สินค้าของกลุ่มมีเพียงชนิดเดียว คือ ก๋วยเตี๋ยวแผ่นบรรจุในกล่องพลาสติกใส จำหน่าย 2 รูปแบบ คือ การขายส่ง และการขายปลีก

4) การบริหารจัดการการเงิน รายรับมากจากการจำหน่ายสินค้าเพียงอย่างเดียว รายจ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าวัตถุดิบและค่าแรงงานในการผลิตสินค้า กำไรที่ได้นำไปจัดสรรเป็นเงินปันผลให้สมาชิก ค่าตอบแทนสำหรับกรรมการบริหารกลุ่ม และที่เหลือเป็นเงินกองกลางของกลุ่ม ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน สมาชิกมีส่วนร่วมระดับปานกลางในการวางแผนและรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมน้อยในการดำเนินงานและการประเมินผล

เริงจิตร พรหมสถิต (2549: 63) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดระยอง พบว่า

1) ด้านความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ในการดำเนินวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสามารถตอบคำถามถูกต้อง

เฉลี่ย 7.8 ข้อ จาก 10 ข้อ โดยประเด็นที่สมาชิกทั้งหมดตอบถูก คือจำนวนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและความหมายของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน รองลงมา คือสิทธิของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายในการขอรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนการพัฒนากิจการตาม พรบ.วิสาหกิจชุมชน และความหมายของกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 95.8 มีความรู้ในเรื่องการต่ออายุวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย

2) ด้านเจตคติของสมาชิกต่อวิสาหกิจชุมชนพบว่า ในภาพรวมเห็นด้วยมาก โดยมีค่าคะแนนสูงสุด ในประเด็นวิสาหกิจชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพสินค้า/การบริการเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน รองลงมาคือ ประเด็นการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพสินค้า บริการให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า

3) ข้อมูลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่าระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่ดำเนินการระดับมากที่สุดคือการดำเนินงานโดยการรับผิดชอบต่อลูกค้า สินค้า การบริการ มีความซื่อสัตย์ ตรงเวลา มีคุณภาพ และปลอดภัย รองลงมา คือ การดำเนินงานโดยรับผิดชอบต่อสาธารณะ ในด้านการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ประเด็นที่ดำเนินการน้อยที่สุดคือการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก

บุญรอด คำทะริ (2550: 71-72) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี ผลจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารองค์ผลการศึกษาพบว่า

1) ด้านการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง การส่วนใหญ่มีการกำหนดไว้และมีการบันทึกที่ชัดเจน สมาชิกมีส่วนร่วมของการกำหนดเป้าหมายและทิศทางดำเนินงาน มีโครงสร้างพร้อมแบ่งหน้าที่และมีการบันทึก การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีกฎระเบียบ ข้อบังคับและบันทึกอย่างชัดเจน การจดบันทึกการเงิน/บัญชี มีการบันทึกทุกครั้งที่มีกิจกรรมรับ – จ่าย การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก มีการประชุมเพื่อเปิดเผยข้อมูลหรือแจกเป็นเอกสารให้สมาชิกทราบสม่ำเสมอ การบริหารจัดการทุน มีแนวทางในการบริหารจัดการทุนทั้งภายในและทุนที่ได้จากภายนอกอย่างเป็นระบบ การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์และกำหนดวิธีการที่แน่นอน การทบทวนผลการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนทอผ้า มีการทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการและผู้แทนสมาชิกหรือสมาชิก และการนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไข ปรับปรุง มีการนำปัญหาที่พบมาปรับปรุง แก้ไขเพียงบางประเด็น

2) ด้านการวางแผนดำเนินงาน พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนใหญ่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงบางส่วนหรือไม่เป็นระบบ การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากแผนแม่บทชุมชน การทำแผนแบบมีส่วนร่วม มีการทำแผนโดยผู้นำหรือกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง การถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องมีการถ่ายทอดชี้แจงและแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจในทิศทางเดียวกัน และการปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่จัดทำไว้

3) ด้านการบริหารการตลาด พบว่า การกำหนดแหล่งจำหน่าย/ลูกค้าเป้าหมาย มีการกำหนดและใช้ข้อมูลมาพิจารณาในการกำหนด และการติดตามข้อมูล ความต้องการของลูกค้าและตลาด มีการรวบรวมและติดตามข้อมูลบ้างเป็นบางครั้ง

4) การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร พบว่า การรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ใหม่ มีการแสวงหาความรู้ใหม่และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ระบบการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน มีการจัดเก็บข้อมูลแต่ไม่เป็นระบบ และการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่ายและบุคคลภายนอก ส่วนใหญ่มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์แต่ไม่ต่อเนื่อง

5) การบริหารสมาชิก พบว่า การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก ส่วนใหญ่มีกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและมีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนไม่เป็นขั้นเป็นตอนหรือไม่สอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจ มีแนวทางการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจไร้มันไม่เป็นระบบ และการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก มีการประเมินผลแต่ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

6) การจัดการสินค้า พบว่า การบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน มีการดำเนินการหลายกิจกรรมแต่ยังไม่สามารถบริหารให้เกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผลผลิตภัณฑ์และระบบที่ก่อให้เกิดผลผลิตภัณฑ์ มีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้าแต่ยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพความสม่ำเสมอของสินค้า และการควบคุมระบบงานป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อยู่ระหว่างการค้นหาวิธีการควบคุมกระบวนการผลิต

สุมิตรา อภิชัย (2549: 60-61) ได้ศึกษาความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1) ความสำเร็จด้านแผนวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ต้องมีการปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมด้านแผนวิสาหกิจชุมชน

- 2) ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้อยต้องมีการปรับปรุงกิจกรรมด้านการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
- 3) ด้านธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่มีการพัฒนาธุรกิจน้อย ต้องมีการปรับปรุงกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจมากขึ้น
- 4) ด้านความสามารถในการเข้าหาแหล่งเงินทุน ส่วนใหญ่ดำเนินกิจกรรมไม่มีความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้
- 5) ด้านประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมาก

4.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์ (2548: 84) ได้ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านผู้วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เขตที่ 1 พบว่า ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ปัญหา ได้แก่ การขาดเงินทุนในการประกอบกิจการทั้งเงินทุนหมุนเวียน เงินทุนในการสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือน และเงินทุนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตที่ทันสมัยและได้มาตรฐานที่จะรองรับรองคุณภาพเครื่องหมาย ออย. จากกระทรวงสาธารณสุข วัตถุประสงค์ในท้องถิ่นมีไม่สม่ำเสมอตลอดปี และมีราคาแพง ตลาดยังอยู่ในวงแคบ เฉพาะภายในท้องถิ่นหรือภายในจังหวัดเท่านั้น สมาชิกไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมกลุ่ม การมาร่วมกิจกรรมกลุ่มได้ผลตอบแทนน้อยกว่าไปทำงานอื่น ทำให้สมาชิกไม่มีแรงจูงใจมาร่วมกิจกรรมกลุ่ม และขาดความรู้ในด้านการผลิต การตลาด การบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ ต้องการให้หน่วยงานราชการสนับสนุนงบประมาณทั้งเงินทุนหมุนเวียน วัสดุอุปกรณ์ และโรงเรือนที่ได้มาตรฐาน ให้รัฐจัดอบรมหรือดูงานเกี่ยวกับการพัฒนา กลุ่ม การพัฒนาด้านการผลิต การตลาด การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การบริหารจัดการ รวมทั้งการให้เจ้าหน้าที่มาเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ให้สนับสนุนการขยายตลาดให้กว้างขวางขึ้น และการสนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีการดำเนินงานกลุ่มได้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สมาชิกมีงานทำและมีรายได้

พยุห์ แก้วคุณ (2548: 32) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางรักน้อย ตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า กลุ่มมีปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านการจัดการคน ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน ปัญหาที่สำคัญในแต่ละด้าน คือ สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำงาน ขาดแคลนแรงงาน ราคาจำหน่ายต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และต้นทุนการผลิตสูง

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน สมาชิกได้เสนอว่า ควรมีเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิตที่ทันสมัย ควรเพิ่มหลากหลายของบรรจุภัณฑ์ ควรปรับปรุงสถานที่ผลิตให้มีความสะดวกสบายในการปฏิบัติงาน ควรเพิ่มราคาจำหน่ายสินค้า และควรมีการผลิตสินค้าชนิดอื่นด้วย

สามารถ แทนวิสุทธิ (2548: 153-154) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็งและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ไม่เข้มแข็ง มีดังนี้

1. ปัญหาด้านการวางแผน มีปัญหาเรื่อง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่มีความพร้อมในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลหลักภายในและภายนอกเพื่อประกอบการวางแผน มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถในการวางแผน ไม่สามารถวางแผนการดำเนินงานกลุ่มได้เนื่องจากไม่มีความเข้าใจนโยบายหลักของกลุ่ม และภาครัฐไม่มีการแนะนำ และให้ความรู้ฝึกอบรมเกี่ยวกับการวางแผนวิสาหกิจชุมชนให้แก่สมาชิก ตามลำดับ

2. ปัญหาด้านการจัดองค์กร มีปัญหาเรื่อง การเข้าใจโครงสร้างหน้าที่ของกลุ่มจะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ มากที่สุด รองลงมาคือ การจัดโครงสร้างหน้าที่ให้มีความเหมาะสมสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์จะทำให้ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้, การมีทรัพยากรด้านบุคคล สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และเงินทุนที่เพียงพอจะทำให้กำหนดโครงสร้างองค์กรของกลุ่มได้ และความชัดเจนของอำนาจหน้าที่ตามโครงสร้างของกลุ่มจะทำให้งานที่ทำบรรลุจุดหมายได้ ตามลำดับ

3. ปัญหาด้านการอำนวยการ มีปัญหาเรื่อง ผู้นำไม่สามารถสั่งการหรืออำนวยการต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่นให้ทำงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ มากที่สุด รองลงมา คือ สิ่งจูงใจหรือผลตอบแทนที่ได้รับไม่เป็นที่ยอมรับหรือไม่เป็นที่พึงพอใจ ผู้นำขาดความกระตือรือร้นในการอำนวยการกลุ่มให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และสมาชิกกลุ่มไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินการของกลุ่ม ตามลำดับ

4. ปัญหาด้านการควบคุม มีปัญหาเรื่อง ไม่ได้มีการศึกษาข้อมูลด้านการให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมการดำเนินงานของกลุ่ม มากที่สุด รองลงมา คือ ไม่เข้าใจวิธีการควบคุมการดำเนินงานของกลุ่ม กลุ่มไม่มีบุคคลที่เป็นผู้นำของกลุ่มในการที่จะทำการควบคุมการดำเนินงาน และสมาชิกกลุ่มไม่เห็นความสำคัญของการมีกลุ่มจึงไม่ให้ความร่วมมือการควบคุมการดำเนินงาน ตามลำดับ

สุมิตรา อภิชัย (2549: 61-62) ได้ศึกษาความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังนี้ ปัญหาด้านการขาดเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม ปัญหาด้านแรงงาน ด้านการผลิต ด้านการขาดความรู้ความ

ชำนาญในการผลิตสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน และปัญหาด้านการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ต้องปรับปรุงการดำเนินงานกิจกรรม เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถบรรลุตามตัวชี้วัดความสำเร็จในแต่ละด้านให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ดวงสมร พุทฺธิกุล (2549: 48) ได้ศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองรีร่วมพัฒนา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนพบมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาแหล่งจำหน่ายสินค้าประจำมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการเชื่อมโยงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้นทุนการผลิตสูง ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ สถานที่ผลิตไม่เหมาะสม รายได้ไม่คุ้มค่าแรงการผลิต วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด เรียกเก็บเงินค่าสินค้าจากผู้ซื้อไม่ได้ สมาชิกไม่ช่วยกันขายสินค้าของกลุ่ม วัตถุประสงค์หายาก สมาชิกไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีราคาแพงกว่าท้องตลาด การจัดสรรเงินปันผลไม่เหมาะสม สมาชิกไม่ทราบฐานะการเงินของกลุ่ม สมาชิกขาดความรู้/ทักษะในการผลิต สมาชิกไม่ได้รับข่าวสารจากกลุ่ม และ มีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ วิสาหกิจชุมชนควรมีเวที ประชุม ระดมสมอง จัดทำข้อมูลของกลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแหล่งจำหน่ายสินค้าประจำเพิ่มขึ้น เช่นการนำสินค้าไปแสดงตามงานต่างๆและฝากวางจำหน่ายในสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง โดยคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนต้องแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกร่วมกันขายสินค้าของกลุ่ม และให้คำตอบแทนอย่างเหมาะสมชัดเจน และควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น โดยใช้ช่องทางต่างๆตามความพร้อมของกลุ่ม

เริงจิตร พรหมสถิต (2549: 64) ได้ศึกษาความคิดเห็น ของสมาชิกต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดระยอง พบปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนสรุปได้ว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีปัญหาคล้าย ๆ กัน คือ

1. ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ ขาดเงินทุนในการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ในการผลิตไม่เพียงพอ และขาดอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

2. ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ ขาดตลาดรองรับผลผลิต

3. ปัญหาด้านความรู้ ได้แก่ ขาดความรู้ในเรื่องการตลาด

สำหรับข้อเสนอแนะมีความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์งานวิสาหกิจชุมชนตลอดจนสินค้าโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ควรสนับสนุนความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการต่อยอด ควรสนับสนุนข้อมูลการกู้ยืมเงิน/แหล่งเงินเพื่อการ
กู้ยืม

เพื่อใช้ในการดำเนินงานและขยายกิจการ ควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรมีการผลิตวัตถุดิบ
การเกษตร เช่น สบู่ดำ ฯลฯ และ เสนอให้มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์

บุญรอด คำทะริ (2550: 76-78) พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของ
วิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี มีดังนี้

1. การบริหารองค์กร พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องความรู้เรื่องการทำงาน
แบบมีส่วนร่วม รองลงมาในเรื่องความรู้เรื่องการบันทึกการเงิน/บัญชี เรื่องการจัดสรรรายได้และ
ผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก และในเรื่องการบริหารจัดการเงินทุน

2. การวางแผนดำเนินงาน พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องการปฏิบัติงานตาม
แผน รองลงมาในเรื่องความรู้เรื่องการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม และในเรื่องการวางแผน
ดำเนินงาน

3. การบริหารการตลาด พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องความรู้เรื่องการตลาด
รองลงมา เรื่อง ข่าวสารด้านการตลาด และในเรื่องข้อมูลความต้องการของลูกค้าหรือตลาด

4. การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องความรู้
และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตผ้าทอ รองลงมาเรื่องถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นกับวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอื่น และในเรื่องทัศนศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนทอผ้าที่
ประสบความสำเร็จ

5. การจัดการสินค้า พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องการควบคุมคุณภาพและ
ความสม่ำเสมอของสินค้า และพบว่ามีปัญหาในเรื่องความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์

6. การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า มีปัญหามากที่สุด ในเรื่องการพัฒนา
ผู้นำและสมาชิก จำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.1 และพบว่ามีปัญหาในเรื่องการสร้าง
ความพึงพอใจและแรงจูงใจกับสมาชิก จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8

7. กระบวนการผลิตผ้าทอ พบว่า มีปัญหาที่สุดในเรื่องความรู้เรื่องกมัตหมี
รองลงมาเรื่องความรู้เรื่องการย้อมสี เรื่องความรู้เรื่องวิธีการทำจิด เรื่องเครื่องจักร เรื่องการจัดหา
ฝ้ายหรือไหม เรื่องอาคารที่ทำการ เรื่องความรู้เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ เรื่องเงินทุน
หมุนเวียนและความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เรื่องความรู้เรื่องการตัดเย็บ

ข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการเงินการบัญชี เพื่อแก้ไข
ปัญหาในด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปอย่างมีระบบ ควรให้การ
สนับสนุนการวางแผนดำเนินงานในทุกด้านของวิสาหกิจชุมชนแก่สมาชิก โดยเป็นเวทีที่เปิด

โอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อปรับการดำเนินกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ และเสนอแนะว่าควรเพิ่มความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตและการบริหารจัดการคุณภาพผ้าทอแก่วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ด้วยการทัศนศึกษาวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในพื้นที่อื่น ที่ประสบผลสำเร็จในระดับมาตรฐาน เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานระหว่างวิสาหกิจชุมชนทอผ้าด้วยกัน จะทำให้เกิดการตื่นตัวในทางพัฒนามากขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสรุปเพื่อนำไปกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน รายได้จากอาชีพหลัก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การมีหุ้นในกลุ่ม รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

2. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การผลิต การตลาด และการเงิน

3. ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การผลิต การตลาด และการเงิน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 จำนวนทั้งสิ้น 102 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 1,299 คนซึ่งไม่เป็นสมาชิกผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชนลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

มีวิธีการสุ่ม ดังนี้

1.1 วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชากร โดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมผู้วิจัยยอมรับได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยอมให้มีความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5

$$n = \frac{1299}{1 + (1299 \times 0.05^2)}$$

n = 305.83 ราย

ดังนั้น จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 306 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.56 ของประชากรทั้งหมด

1.2 การสุ่มอย่างง่ายแบบมีสัดส่วนจากจำนวนประชากรทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ สามารถจัดระดับกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมิน 3 ระดับ

กลุ่มระดับ	จำนวนวิสาหกิจชุมชน (กลุ่ม)	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
ดี	47	594	140
ปานกลาง	44	568	134
ปรับปรุง	11	137	32
รวม	102	1,299	306

กลุ่มระดับดี จำนวน 47 กลุ่ม มีประชากรจำนวน 594 ราย สุ่มตัวอย่างมา 23.56 % ดังนั้น กลุ่มระดับดี สุ่มตัวอย่างมาจำนวน 140 ราย

กลุ่มระดับปานกลาง จำนวน 44 กลุ่ม มีประชากรจำนวน 568 ราย สุ่มตัวอย่างมา 23.56 % ดังนั้น กลุ่มระดับปานกลางสุ่มตัวอย่างมาจำนวน 134 ราย

กลุ่มระดับปรับปรุง จำนวน 11 กลุ่ม มีประชากรจำนวน 137 ราย สุ่มตัวอย่างมา 23.56 % ดังนั้น กลุ่มระดับปรับปรุงสุ่มตัวอย่างมาจำนวน 32 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์

2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรวัดข้อมูลในแต่ละประเด็นตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วจึงนำข้อมูลตามประเด็นตัวชี้วัดและมาตรวัดมาสร้างเป็นข้อคำถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน รายได้จากอาชีพหลัก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การมีหุ้นในกลุ่ม รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การผลิต การตลาด และการเงิน ซึ่งการให้คะแนนความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถาม แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

- 0 คะแนน = ไม่มีส่วนร่วม
- 1 คะแนน = มีส่วนร่วมน้อย
- 2 คะแนน = มีส่วนร่วมปานกลาง
- 3 คะแนน = มีส่วนร่วมมาก

2) ปัญหา – อุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นลักษณะคำถามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าให้เลือกตอบ ลักษณะคำถามแบบปลายปิด และคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบคำถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

2.2 การตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ หลังจากการสร้างแบบสัมภาษณ์แล้ว ได้ทำการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เพื่อหาความถูกต้อง (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) แล้วจึงปรับปรุงแก้ไขก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้จริง ดังนี้

2.2.1 การตรวจสอบความถูกต้อง โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วทั้งหมดมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์และมีความถูกต้องตามเนื้อหาที่ต้องการวัดให้มากที่สุด

2.2.2 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ในเขตอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 20 ราย เพื่อนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อถือได้โดยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายในตามวิธีการหาค่า coefficient alpha โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป พบว่า แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.05

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 กำหนดแผนการสัมภาษณ์

3.2 นัดหมายกลุ่มตัวอย่าง โดย ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดเวทีสัมภาษณ์แบบพบกัน โดยตรง (face to face interview) ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้สัมภาษณ์ และนัดตามจุดนัดหมายที่กำหนด

3.3 ชี้แจงวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์แก่ผู้รับการสัมภาษณ์

3.4 ทำการสัมภาษณ์ และ เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์

3.5 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ เดือน สิงหาคม 2554 ถึง เดือน กันยายน 2554

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน แล้วนำมาบันทึก ลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติดังนี้

4.1 สภาพพื้นฐานด้านสังคม ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้สถิติ ค่าแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้สถิติ ค่าแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2.1 เกณฑ์การให้คะแนน มี 3 ระดับ ได้แก่

มีส่วนร่วมมาก = 3 คะแนน

มีส่วนร่วมปานกลาง = 2 คะแนน

มีส่วนร่วมน้อย = 1 คะแนน

ไม่มีส่วนร่วม = 0 คะแนน

4.2.2 เกณฑ์การวัด โดยใช้ค่าช่วงคะแนนเฉลี่ย คือ

$$\text{ช่วงการวัด} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}} = \frac{3 - 1}{3} = 0.66$$

4.2.3 การแปลความหมายของคะแนน ตามค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายความว่า มีส่วนร่วมระดับมาก
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33 หมายความว่า มีส่วนร่วมระดับปานกลาง
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายความว่า มีส่วนร่วมระดับน้อย

4.3 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก
วิสาหกิจชุมชน ใช้สถิติ ค่าแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน รายได้จากอาชีพหลัก จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การมีหุ้นในกลุ่ม รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ประเด็น	กลุ่มระดับดี (n=140)		กลุ่มระดับปานกลาง (n=134)		กลุ่มระดับปรับปรุง (n=32)	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	58	41.4	56	41.8	12	37.5
หญิง	82	58.6	78	58.2	20	62.5
อายุ (ปี)						
น้อยกว่า 30	3	2.1	5	3.7	3	9.4
30 - 37	24	17.1	20	14.9	2	6.3
38 - 44	61	43.6	58	43.3	10	31.3
45 - 51	36	25.7	36	26.9	11	34.4
มากกว่า 51	16	11.4	15	11.2	6	18.8
	ค่าต่ำสุด = 29	ค่าสูงสุด = 56	ค่าต่ำสุด = 27	ค่าสูงสุด = 63	ค่าต่ำสุด = 25	ค่าสูงสุด = 60
	ค่าเฉลี่ย = 42.8	ค่าเฉลี่ย = 6.3	S.D. = 42.9	S.D. = 6.7	ค่าเฉลี่ย = 44.5	S.D. = 8.1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มระดับดี (n=140)		กลุ่มระดับปานกลาง (n=134)		กลุ่มระดับปรับปรุง (n=32)	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา	20	14.3	15	11.2	15	46.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	48	34.3	45	33.6	10	31.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	38	27.1	38	28.4	4	12.5
ปวส./ อนุปริญญา	25	17.9	24	17.9	3	9.4
ปริญญาตรี	9	6.4	9	6.7	0	0
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0	3	2.2	0	0
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน (ปี)						
น้อยกว่า 3 ปี	71	50.7	69	51.5	23	71.9
3-5 ปี	33	23.6	26	19.4	4	12.5
6-8 ปี	22	15.7	35	26.1	5	15.6
มากกว่า 8 ปี	14	10.0	4	3.0	0	0
	ค่าต่ำสุด = 1	ค่าสูงสุด = 13	ค่าต่ำสุด = 1	ค่าสูงสุด = 12	ค่าต่ำสุด = 1	ค่าสูงสุด = 7
	ค่าเฉลี่ย = 4.2	S.D. = 2.8	ค่าเฉลี่ย = 4.1	S.D. = 2.5	ค่าเฉลี่ย = 2.8	S.D. = 1.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มระดับดี (n=140)		กลุ่มระดับปานกลาง (n=134)		กลุ่มระดับปรับปรุง (n=32)	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม						
3-4 ครั้ง/เดือน	28	20.0	6	4.5	6	18.8
5-6 ครั้ง/เดือน	43	30.7	42	31.3	14	43.8
7-8 ครั้ง/เดือน	59	42.1	54	40.3	12	37.5
มากกว่า 8 ครั้ง/เดือน	10	7.1	32	23.9	0	0

จากตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มทั้ง 3 ระดับ ได้ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1.1 เพศ

1.1.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 58.6 เป็นเพศหญิง และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 41.4 เป็นเพศชาย

1.1.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 58.2 เป็นเพศหญิง และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 41.8 เป็นเพศชาย

1.1.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกร้อยละ 42.5 เป็นเพศหญิง และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 37.5 เป็นเพศชาย

1.2 อายุ

1.2.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 43.6 มีอายุระหว่าง 38 - 44 ปี รองลงมา ร้อยละ 25.7 มีอายุระหว่าง 45 - 51 ปี สมาชิกร้อยละ 17.1 และ 11.4 มีอายุระหว่าง 30-37 ปี และมากกว่า 51 ปี ตามลำดับ และมีสมาชิกร้อยละ 2.1 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ตามลำดับ โดยสมาชิกมีอายุน้อยที่สุด 29 ปี อายุมากที่สุด 56 ปี และอายุเฉลี่ยของสมาชิกคือ 42.9 ปี

1.2.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 43.3 มีอายุระหว่าง 38 - 44 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.9 มีอายุระหว่าง 45-51 ปี สมาชิกร้อยละ 14.9 และ 11.2 มีอายุระหว่าง 30 - 37 ปี และมากกว่า 51 ปี มีสมาชิกร้อยละ 2.1 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี โดยสมาชิกมีอายุน้อยที่สุด 27 ปี อายุมากที่สุด 63 ปี และอายุเฉลี่ยของสมาชิกคือ 42.9 ปี

1.2.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกร้อยละ 34.4 มีอายุระหว่าง 45 - 51 ปี รองลงมา ร้อยละ 31.3 มีอายุระหว่าง 38 - 44 ปี สมาชิกร้อยละ 18.7 มีอายุมากกว่า 51 ปี และมีสมาชิกร้อยละ 6.2 และ 4.0 มีอายุน้อยกว่าระหว่าง 30-37 ปี และ น้อยกว่า 30 ปี ตามลำดับ โดยสมาชิกมีอายุน้อยที่สุด 25 ปี อายุมากที่สุด 60 ปี และอายุเฉลี่ยของสมาชิกคือ 44.5 ปี

1.3 ระดับการศึกษา

1.3.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 34.3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สมาชิกร้อยละ 27.1 จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. สมาชิกร้อยละ 17.9 และ 14.3 จบ ปวส./อนุปริญญา และประถมศึกษา ตามลำดับ และมีสมาชิกร้อยละ 6.4 จบปริญญาตรี

1.3.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 33.6 จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสมาชิกร้อยละ 28.4 จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. สมาชิกร้อยละ 17.9 และ 11.2 จบปวส./ อนุปริญญา และประถมศึกษา และมีสมาชิกร้อยละ 6.7 จบปริญญาตรี

1.3.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกร้อยละ 46.9 จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา สมาชิก ร้อยละ 31.2 จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น สมาชิกร้อยละ 12.5 และ 9.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ อนุปริญญา ตามลำดับ

1.4 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1.4.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 41.4 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกระหว่าง 3-5 ปี รองลงมา ร้อยละ 32.9 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกละ 3 ปี สมาชิกร้อยละ 21.4 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก ระหว่าง 6-10 ปี และมีสมาชิกร้อยละ 4.3 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก มากกว่า 10 ปี โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกละน้อยกว่า 10 ปี และมากที่สุดระหว่าง 3-5 ปี โดยเฉลี่ยแล้วมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 4.2 ปี

1.4.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 40.3 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกระหว่าง 3-5 ปี รองลงมา ร้อยละ 34.3 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกละน้อยกว่า 3 ปี สมาชิกร้อยละ 23.1 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก ระหว่าง 6-10 ปี และมีสมาชิกร้อยละ 2.2 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก มากกว่า 10 ปี โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกละน้อยกว่า 10 ปี และมากที่สุดระหว่าง 3-5 ปี โดยเฉลี่ยแล้วมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 4.1 ปี

1.4.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกร้อยละ 41.4 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกระหว่าง 3-5 ปี รองลงมา ร้อยละ 32.9 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกละน้อยกว่า 3 ปี สมาชิกร้อยละ 21.4 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก ระหว่าง 6-10 ปี และมีสมาชิกร้อยละ 4.3 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก มากกว่า 10 ปี โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกละน้อยกว่า 10 ปี และมากที่สุดระหว่าง 3-5 ปี โดยเฉลี่ยแล้วมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 2.8 ปี

1.5 ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1.5.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 42.1 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เดือนละ 3-4 ครั้ง รองลงมา (ร้อยละ 30.7 และ 20.0) มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเดือนละ 5-6 ครั้ง และสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตามลำดับ และสมาชิกร้อยละ 7.1 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มากกว่าเดือนละ 5 – 6 ครั้ง

1.5.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 40.3 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เดือนละ 5-6 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 31.3 และ 23.9 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเดือนละ 3-4 ครั้ง และมากกว่าเดือนละ 6 ครั้งตามลำดับ และสมาชิกร้อยละ 4.5 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

1.5.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกร้อยละ 43.8 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเดือนละ 3-4 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 37.5 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเดือนละ 5-6 ครั้ง และสมาชิกร้อยละ 18.8 มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ประเด็น	กลุ่มระดับดี (n=140)		กลุ่มระดับปานกลาง (n=134)		กลุ่มระดับปรับปรุง (n=32)	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การประกอบอาชีพหลัก						
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ทำการเกษตร	54	38.6	51	38.1	19	59.4
รับจ้าง	50	35.7	49	36.6	11	34.4
ค้าขาย	31	22.1	29	21.6	2	6.3
รับราชการ	5	3.6	5	3.7	0	0
รายได้จากอาชีพหลัก (บาท/ปี)						
น้อยกว่า 100,000	24	17.1	8	6.0	2	6.3
100,001 - 200,000	57	40.7	46	34.3	5	15.6
200,001 - 300,000	41	29.3	40	29.9	15	46.9
300,001 - 400,000	15	10.7	29	21.6	9	28.1
มากกว่า 400,000	3	2.1	11	8.2	1	3.1
	ต่ำสุด = 84,000	สูงสุด = 960,000	ต่ำสุด = 72,000	สูงสุด = 600,000	ต่ำสุด = 84,000	สูงสุด = 410,000
	เฉลี่ย=269,062.5	S.D. = 122,808	เฉลี่ย= 248,511	S.D. = 102,764.2	เฉลี่ย =243,467	S.D. = 83,886.2

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มระดับดี (n=140)		กลุ่มระดับปานกลาง (n=134)		กลุ่มระดับปรับปรุง (n=32)	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ราย)						
2	31	22.1	31	23.1	4	12.5
3	55	39.3	52	38.8	10	31.3
4	33	23.6	31	23.1	11	34.4
5	21	15.0	19	14.2	6	18.8
มากกว่า 5	0	0.0	1	0.7	1	3.1
	ต่ำสุด = 1	ค่าสูงสุด = 7	ต่ำสุด = 2	สูงสุด = 9	ต่ำสุด = 2	สูงสุด = 7
	เฉลี่ย = 3.3	S.D. = 1.1	เฉลี่ย = 3.3	S.D. = 1.0	เฉลี่ย = 2.7	S.D. = 1.0
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (ราย)						
1	51	36.5	48	35.8	7	21.9
2	64	45.7	61	45.5	19	59.4
3	23	16.4	23	17.2	5	15.6
มากกว่า 3	2	1.4	2	1.5	1	3.1
	ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 5	ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 4	ต่ำสุด = 2	สูงสุด = 6
	เฉลี่ย = 1.9	S.D. = 0.9	เฉลี่ย = 1.8	S.D. = 0.8	เฉลี่ย = 1.7	S.D. = 1.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มระดับดี (n=140)		กลุ่มระดับปานกลาง (n=134)		กลุ่มระดับปรับปรุง (n=32)	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การมีหุ้นจำนวน (หุ้น)						
1-3	27	19.3	26	19.4	14	43.8
4-6	67	47.9	65	48.5	18	56.3
7-9	40	28.6	39	29.1	0	0
มากกว่า 9	6	4.2	4	3.0	0	0
	ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 13	ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 12	ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 5
	เฉลี่ย = 5.1	S.D. = 2.7	เฉลี่ย = 5.3	S.D. = 2.5	เฉลี่ย = 3.4	S.D. = 1.4
รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม (บาท/ปี)						
น้อยกว่า 2,000	64	45.7	40	29.9	10	31.3
20,001 - 40,000	38	27.1	49	36.6	11	34.4
40,001 - 60,000	31	22.1	38	28.4	9	28.1
มากกว่า 60,001	7	5.0	7	5.2	2	6.3
	ต่ำสุด = 7,800	สูงสุด = 96,000	ต่ำสุด = 5,000	สูงสุด = 70,000	ต่ำสุด = 5,000	สูงสุด = 67,000
	เฉลี่ย = 31,225.5	S.D. = 24,612.4	เฉลี่ย = 29,279.3	S.D. = 19,140	เฉลี่ย = 26,830.6	S.D. = 17,365.2

จากตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจ ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผลการวิเคราะห์
ปรากฏดังนี้

2.1 การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน

2.1.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 38.6 ประกอบอาชีพทำการเกษตร รองลงมาร้อยละ 35.7 ประกอบอาชีพค้าขาย สมาชิกร้อยละ 22.1 ประกอบอาชีพรับจ้าง โดยมีสมาชิกร้อยละ 3.6 ที่ประกอบอาชีพรับราชการ

2.1.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 38.1 ประกอบอาชีพทำการเกษตร รองลงมาสมาชิกร้อยละ 36.6 มีการประกอบอาชีพรับจ้าง สมาชิกส่วนน้อยร้อยละ 21.6 ประกอบอาชีพค้าขาย โดยมีสมาชิกเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 3.7 ที่ประกอบอาชีพรับราชการ

2.1.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งร้อยละ 59.4 ประกอบอาชีพทำการเกษตร รองลงมาร้อยละ 34.4 มีอาชีพรับจ้าง และมีสมาชิกเพียงร้อยละ 6.3 ที่ประกอบอาชีพรับราชการ

2.2 รายได้จากอาชีพหลัก

2.2.1 กลุ่มระดับดี ในหนึ่งครัวเรือน พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 40.7 มีรายได้ระหว่าง 100,001-200,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 29.3 มีรายได้ระหว่าง 200,001 - 300,000 บาทต่อปี มีสมาชิกร้อยละ 17.1 มีรายได้ น้อยกว่า 100,000 บาทต่อปี และมีสมาชิกร้อยละ 10.7 ปี มีรายได้ 300,001- 400,000 บาทต่อปี ตามลำดับ และมีสมาชิกร้อยละ 5.7 ที่มีรายได้มากกว่า 400,000 บาทต่อปี โดยสมาชิกมีรายได้จากอาชีพหลักต่อครัวเรือนต่ำสุด 84,000 บาทต่อปี สูงสุด 960,000 บาทต่อปี เฉลี่ยแล้วสมาชิกมีรายได้ 248,511.4 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

2.2.2 กลุ่มระดับปานกลาง ในหนึ่งครัวเรือน พบว่า สมาชิกร้อยละ 34.3 มีรายได้ระหว่าง 100,001-200,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 29.9 และ 21.6 มีรายได้ระหว่าง 200,001 - 300,000 บาทต่อปี และ 300,001- 400,000 บาทต่อปี ตามลำดับ และมีสมาชิกร้อยละ 8.2 และ 6.0 มีรายได้ มากกว่า 400,000 บาทต่อปี และมีรายได้น้อยกว่า 100,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยสมาชิกมีรายได้จากอาชีพหลักต่อครัวเรือนต่ำสุด 72,000 บาทต่อปี สูงสุด 600,000 บาทต่อปี เฉลี่ยแล้วสมาชิกมีรายได้ 243,467.7 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

2.2.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ในหนึ่งครัวเรือน พบว่า สมาชิกร้อยละ 46.9 มีรายได้ระหว่าง 200,001 - 300,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 28.1 มีรายได้ ระหว่าง 300,001-400,000 บาท ต่อปี สมาชิกร้อยละ 15.6 มีรายได้ ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาทต่อปี และมีสมาชิกร้อยละ 6.3 และ 3.1 มีรายได้น้อยกว่า 100,000 บาทต่อปีและมากกว่า 400,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดย

สมาชิกมีรายได้จากอาชีพหลักต่อครัวเรือนต่ำสุด 84,000 บาทต่อปี สูงสุด 410,000 บาทต่อปี เฉลี่ยแล้วสมาชิกมีรายได้ 249,062.5 บาทต่อปีต่อครัวเรือน

2.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

2.3.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 39.3 มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 3 ราย รองลงมาร้อยละ 23.6 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4 ราย และมีสมาชิกร้อยละ 22.1 และ 15 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 2 ราย และมากกว่า 5 รายตามลำดับ โดยมีสมาชิกในครัวเรือน ต่ำสุด 1 ราย สูงสุด 7 ราย โดยเฉลี่ยแล้วมีสมาชิกในครัวเรือน 3.3 ราย

2.3.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 38.8 มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 3 ราย รองลงมามีจำนวนสมาชิกเท่ากันร้อยละ 23.1 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 2 ราย และ 4 ราย และมีสมาชิกร้อยละ 14.2 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 5 ราย และมีสมาชิกเพียงเล็กน้อยร้อยละ 0.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มากกว่า 5 ราย โดยมีสมาชิกในครัวเรือน ต่ำสุด 2 ราย สูงสุด 9 ราย โดยเฉลี่ยแล้วมีสมาชิกในครัวเรือน 3.3 ราย

2.3.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกร้อยละ 34.4 มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 4 ราย รองลงมาร้อยละ 31.3 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3 ราย และสมาชิกร้อยละ 18.8 และ 12.5 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 5 รายและ 2 ราย ตามลำดับ โดยมีสมาชิกในครัวเรือน ต่ำสุด 2 ราย สูงสุด 7 ราย โดยเฉลี่ยแล้วมีสมาชิกในครัวเรือน 3.7 ราย

2.4 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

2.4.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 45.7 มีแรงงานในครัวเรือน จำนวน 2 ราย รองลงมาร้อยละ 36.5 มีแรงงานในครัวเรือน 1 ราย สมาชิกร้อยละ 16.4 มีแรงงานในครัวเรือน 3 ราย และสมาชิกร้อยละ 1.4 มีแรงงานในครัวเรือน มากกว่า 3 รายโดยสมาชิกมีแรงงานในครัวเรือน ต่ำสุด 1 ราย สูงสุด 5 ราย โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมีแรงงานในครัวเรือน 1.9 ราย

2.4.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 45.5 มีแรงงานในครัวเรือน จำนวน 2 ราย รองลงมาร้อยละ 35.8 มีแรงงานในครัวเรือน 1 ราย สมาชิกร้อยละ 17.2 มีแรงงานในครัวเรือน 3 ราย และมีสมาชิกร้อยละ 1.5 มีแรงงานในครัวเรือน มากกว่า 3 ราย โดยสมาชิกมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 ราย สูงสุด 4 ราย โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมีแรงงานในครัวเรือน 1.8 ราย

2.4.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกร้อยละ 59.4 มีแรงงานในครัวเรือน จำนวน 2 ราย รองลงมาร้อยละ 21.9 มีแรงงานในครัวเรือน 1 ราย และสมาชิกร้อยละ 15.6 มีแรงงานในครัวเรือน 3 ราย และมีสมาชิกร้อยละ 3.5 มีแรงงานในครัวเรือน มากกว่า 3 ราย โดยสมาชิกมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 ราย สูงสุด 6 ราย โดยเฉลี่ยแล้วมีแรงงานในครัวเรือน 3.7 ราย

2.5 จำนวนหุ้น

2.5.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 47.9 มีหุ้นระหว่าง 4 – 6 หุ้น รองลงมาร้อยละ 28.6 สมาชิกมีหุ้นระหว่าง 7-9 หุ้น สมาชิกร้อยละ 19.3 มีหุ้นระหว่าง 1-3 หุ้น และมีสมาชิกร้อยละ 4.2 มีหุ้นมากกว่า 9 หุ้น โดยสมาชิกมีหุ้นต่ำสุด 1 หุ้น สูงสุด 13 หุ้น โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมีหุ้นจำนวน 5.1 หุ้น

2.5.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 48.5 มีหุ้นระหว่าง 4 – 6 หุ้น รองลงมา ร้อยละ 29.1 สมาชิกมีหุ้นระหว่าง 7-9 หุ้น มีสมาชิกร้อยละ 19.4 มีหุ้นระหว่าง 1-3 หุ้น และมีสมาชิก ร้อยละ 3.0 มีหุ้นมากกว่า 9 หุ้น โดยสมาชิกมีหุ้นต่ำสุด 1 หุ้น สูงสุด 12 หุ้น โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมี หุ้นจำนวน 5.3 หุ้น

2.5.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกร้อยละ 56.3 มีหุ้นระหว่าง 1-3 หุ้น รองลงมา ร้อย ละ 43.8 มีหุ้นระหว่าง 4-6 หุ้น โดยสมาชิกมีหุ้นต่ำสุด 1 หุ้น สูงสุด 5 หุ้น โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมีหุ้น จำนวน 3.4 หุ้น

2.6 รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

2.6.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกร้อยละ 36.57 มีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจ ชุมชน 20,001 – 40,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 29.9 และ 28.4 มีรายได้จากการเข้าร่วม กิจกรรมวิสาหกิจชุมชนน้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี และ 40,001 – 60,000 บาทต่อปี และมีสมาชิก เพียงเล็กน้อยร้อยละ 5.2 มีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนมากกว่า 60,000 บาทต่อปี โดยสมาชิกมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนต่ำสุด 5,000 บาทต่อปี สูงสุด 96,000 บาทต่อปี โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน 31,225.5 บาทต่อปี

2.6.2 กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกร้อยละ 45.7 มีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม วิสาหกิจชุมชน น้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 27.1 มีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม วิสาหกิจชุมชนระหว่าง 20,001 – 40,000 บาทต่อปี มีสมาชิกร้อยละ 22.1 มีรายได้จากการเข้าร่วม กิจกรรมวิสาหกิจชุมชนระหว่าง 40,001 – 60,000 บาทต่อปี และมีสมาชิกร้อยละ 5.0 มีรายได้จาก การเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนมากกว่า 60,000 บาท/ปี โดยสมาชิกมีรายได้จากการเข้าร่วม กิจกรรมวิสาหกิจชุมชนต่ำสุด 7,800 บาทต่อปี สูงสุด 167,000 บาทต่อปี โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมี รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน 29,279.3 บาทต่อปี

2.6.3 กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกร้อยละ 34.4 มีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม วิสาหกิจชุมชนระหว่าง 20,001 – 40,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 31.3 มีรายได้จากการเข้าร่วม กิจกรรมวิสาหกิจชุมชน น้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี มีสมาชิกร้อยละ 28.1 มีรายได้จากการเข้าร่วม

กิจกรรมวิสาหกิจชุมชนระหว่าง 40,001 – 60,000 บาทต่อปี และมีสมาชิกร้อยละ 5.2 มีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนมากกว่า 60,000 บาทต่อปี โดยสมาชิกมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนต่ำสุด 5,000 บาทต่อปี สูงสุด 70,000 บาทต่อปี โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกโดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน 26,830.6 บาทต่อปี

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การผลิต การตลาด และด้านการเงิน โดยใช้คำถามที่มีลักษณะประเมินค่า (rating scale) 3 ระดับ คือ มีส่วนร่วมระดับมาก มีส่วนร่วมระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมระดับน้อยแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และจัดระดับการดำเนินงานตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33 หมายถึง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ซึ่งการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแต่ละด้านนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมแต่ละด้านที่กำหนด ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 4.3 ถึง ตารางที่ 4.8 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 สรุปวิสาหกิจชุมชนที่สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ ในกลุ่มระดับปรับปรุง

ประเด็น	ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)
1. ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน	29.87
1.1 การบริหารงานวิสาหกิจชุมชน	32.03
1.2 การวางแผนดำเนินงาน	25.41
1.3 การบริหารคณะกรรมการ	26.56
1.4 การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	9.38
1.5 การจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร	16.88
1.6 การบริหารจัดการทุนและผลประโยชน์	40.63
1.7 ความรับผิดชอบต่อชุมชน	35.94
1.8 การทบทวนผลการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน	59.38
1.9 การประเมินผลการดำเนินงาน	22.66
2. ด้านการผลิต	39.32
2.1 กระบวนการผลิต	41.41
2.2 การจัดการผลผลิต	32.03
3. ด้านการตลาด	13.41
3.1 การตลาด	48.22
3.2 การส่งเสริมการตลาด	26.56
3.3 การบริหารการตลาด	48.44
4. ด้านการเงิน	57.38
4.1 การกำหนดแหล่งทุนในการประกอบการ	9.38
4.2 ระบบบัญชีการเงิน	48.44

จากตารางที่ 4.3 ในกลุ่มระดับปรับปรุง พบว่า มีสมาชิกที่ไม่มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ทั้งด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และการเงิน ซึ่งสามารถพิจารณาแต่ละประเด็น ดังนี้

- 1. ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน** ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกไม่มีส่วนร่วมร้อยละ 29.87 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การทบทวนผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการทุนและผลประโยชน์ ความรับผิดชอบต่อชุมชน การบริหารงานวิสาหกิจชุมชน การบริหารคณะกรรมการ การประเมินผลการดำเนินงาน การวางแผนการดำเนินงาน การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร และการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยมีค่าร้อยละ 59.38 40.63 35.94 32.03 26.56 25.41 22.66 16.88 และ 9.38 ตามลำดับ
- 2. ด้านการผลิต** ผลการศึกษา คือ สมาชิกไม่มีส่วนร่วมร้อยละ 39.32 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ กระบวนการผลิต และการจัดการผลผลิต โดยมีค่าร้อยละ 44.53 41.41 และ 32.03 ตามลำดับ
- 3. ด้านการตลาด** ผลการศึกษา คือ สมาชิกไม่มีส่วนร่วมร้อยละ 13.41 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารการตลาด การตลาด และการส่งเสริมการตลาด โดยมีค่าร้อยละ 48.44 48.22 และ 26.56 ตามลำดับ
- 4. ด้านการเงิน** ผลการศึกษา คือ สมาชิกไม่มีส่วนร่วมร้อยละ 57.38 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ระบบบัญชีการเงิน และการกำหนดแหล่งทุนในการประกอบการ โดยมีค่าร้อยละ 48.44 และ 9.38 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
1. การบริหารงานวิสาหกิจชุมชน	2.33	0.41	มาก	2.23	0.54	ปานกลาง	29.87	1.01	0.30	น้อย
1.1 การกำหนดโครงสร้างบริหาร องค์กรและการแบ่งหน้าที่	2.36	0.73	มาก	2.22	0.81	ปานกลาง	6.25	1.07	0.27	น้อย
1.2 การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ	2.32	0.71	ปานกลาง	2.23	0.75	ปานกลาง	46.88	1.06	0.24	น้อย
1.3 จัดบันทึกการเงิน/บัญชี	2.28	0.71	ปานกลาง	2.22	0.75	ปานกลาง	40.63	1.03	0.32	น้อย
1.4 การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน และข้อมูลอื่นๆ แก่สมาชิก	2.37	0.65	มาก	2.25	0.82	ปานกลาง	34.38	1.05	0.37	น้อย
2. การวางแผนดำเนินงาน	2.14	0.45	ปานกลาง	2.08	0.34	ปานกลาง	32.03	1.02	0.27	น้อย
2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการ จัดทำแผนการดำเนินงาน	2.13	0.70	ปานกลาง	2.14	0.76	ปานกลาง	25.0	1.22	0.20	น้อย
2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำ แผนการดำเนินงาน	2.20	0.71	ปานกลาง	2.39	0.73	มาก	9.38	1.07	0.26	น้อย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
2.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกใน การจัดทำแผนการดำเนินงาน	2.19	0.73	ปานกลาง	2.01	0.79	ปานกลาง	6.25	1.03	0.25	น้อย
2.4 การกำหนดเป้าหมายและ ทิศทางของวิสาหกิจชุมชน	2.07	0.76	ปานกลาง	1.96	0.76	ปานกลาง	43.75	1	0.00	น้อย
2.5 การถ่ายทอดแผนแก่ผู้ ที่เกี่ยวข้อง	2.14	0.73	ปานกลาง	2.13	0.77	ปานกลาง	31.25	1.05	0.21	น้อย
2.6 การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้	2.09	0.75	ปานกลาง	2.26	0.80	ปานกลาง	31.25	1	0.00	น้อย
2.7 การควบคุมแผนและปรับแผน	2.16	0.74	ปานกลาง	1.84	0.74	ปานกลาง	34.38	1	0.00	น้อย
2.8 มีการคาดการณ์ความสำเร็จ ของแผน	2.17	0.78	ปานกลาง	1.94	0.82	ปานกลาง	21.88	1.12	0.33	น้อย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
3. การบริหารคณะกรรมการ	2.08	0.49	ปานกลาง	2.08	0.35	ปานกลาง	26.56	1.01	0.34	น้อย
3.1 การจัดโครงสร้าง	2.21	0.81	ปานกลาง	1.91	0.75	ปานกลาง	34.38	1.10	0.30	น้อย
3.2 การคัดเลือกคณะกรรมการ	2.15	0.79	ปานกลาง	2.00	0.77	ปานกลาง	21.88	1.12	0.33	น้อย
3.3 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการ	2.01	0.74	ปานกลาง	1.99	0.75	ปานกลาง	18.75	1.19	0.40	น้อย
4. การบริหารสมาชิกวิสาหกิจ	2.21	0.63	ปานกลาง	2.24	0.44	ปานกลาง	57.81	1.03	0.32	น้อย
4.1 การกำหนดเงื่อนไขการรับ สมาชิก	2.24	0.75	ปานกลาง	2.39	0.70	มาก	0	1.16	0.37	น้อย
4.2 การพัฒนาผู้นำและสมาชิก วิสาหกิจชุมชน	2.18	0.80	ปานกลาง	2.11	0.80	ปานกลาง	0	1.22	0.42	ปานกลาง
4.3 การสร้างขวัญ กำลังใจ ความ พึงพอใจ และแรงจูงใจ	2.21	0.77	ปานกลาง	2.23	0.76	ปานกลาง	0	1.06	0.25	น้อย
4.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน ของสมาชิก	2.23	0.79	ปานกลาง	2.21	0.77	ปานกลาง	37.5	1.10	0.31	น้อย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มระดับดี (n=140)			กลุ่มระดับปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มระดับปรับปรุง (n=32)		
	S.D	ความหมาย		S.D	ความหมาย			$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
5. การจัดการความรู้ และ ข้อมูลข่าวสาร	2.26	0.52	ปานกลาง	2.16	0.36	ปานกลาง	16.88	1.12	0.37	น้อย
5.1 การรวบรวม ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนภูมิปัญญา ท้องถิ่น	2.29	0.71	ปานกลาง	2.16	0.71	ปานกลาง	18.75	1.04	0.20	น้อย
5.2 การแสวงหาความรู้ใหม่	2.27	0.63	ปานกลาง	2.50	0.65	ปานกลาง	15.63	1.04	0.19	น้อย
5.3 การต่อยอดภูมิปัญญา ท้องถิ่น	2.28	0.71	ปานกลาง	2.07	0.77	ปานกลาง	15.63	1.15	0.36	น้อย
5.4 ระบบการจัดเก็บข้อมูล ของวิสาหกิจชุมชน	2.21	0.70	ปานกลาง	2.05	0.75	ปานกลาง	21.88	1.16	0.37	น้อย
5.5 การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารแก่สมาชิก	2.26	0.72	ปานกลาง	2.02	0.80	ปานกลาง	12.50	1.21	0.42	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มระดับดี (n=140)			กลุ่มระดับปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มระดับปรับปรุง (n=32)		
	S.D	ความหมาย		S.D	ความหมาย			$\bar{x}$	S.D	ความหมาย
6. การบริหารจัดการทุนและ ผลประโยชน์	2.34	0.55	มาก	2.02	0.57	ปานกลาง	40.63	1.22	0.52	น้อย
6.1 การบริหารจัดการทุน	2.36	0.72	มาก	2.10	0.79	ปานกลาง	15.63	1.26	0.45	น้อย
7. ความรับผิดชอบต่อชุมชน	2.29	0.48	ปานกลาง	1.90	0.43	ปานกลาง	71.88	1.20	0.34	น้อย
7.1 การดำเนินการและมีการ กำหนดเป้าหมายด้านจริยธรรม	2.26	0.73	ปานกลาง	1.90	0.71	ปานกลาง	0	1.47	0.51	น้อย
7.2 ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ในด้านใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	2.35	0.68	มาก	1.84	0.72	ปานกลาง	0	1.00	0.00	ปานกลาง
7.4 การจัดสรรรายได้เพื่อเป็น สวัสดิการชุมชน	2.34	0.67	มาก	1.86	0.70	ปานกลาง	71.88	1.00	0.00	น้อย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
8. การทบทวนผลการดำเนินการของ วิสาหกิจชุมชน	2.32	0.62	ปานกลาง	1.91	0.49	ปานกลาง	59.38	1.09	0.52	น้อย
8.1 การทบทวนผลการดำเนินการ	2.28	0.77	ปานกลาง	1.78	0.68	ปานกลาง	56.25	1.00	0.00	น้อย
8.2 การนำปัญหาในการดำเนินการ แก้ไขปรับปรุง	2.36	0.74	มาก	2.04	0.69	ปานกลาง	62.50	1.17	0.39	น้อย
9. การประเมินผลการดำเนินงาน	2.29	0.5	ปานกลาง	2.16	0.44	ปานกลาง	22.66	1.01	0.35	น้อย
9.1 การติดตามตรวจการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติงาน	2.28	0.74	ปานกลาง	2.12	0.72	ปานกลาง	65.63	1.09	0.30	น้อย
9.2 การประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติงาน	2.34	0.71	มาก	2.13	0.74	ปานกลาง	15.63	1.11	0.32	น้อย
9.3 การประเมินศักยภาพของ วิสาหกิจชุมชนร่วมกัน	2.29	0.72	ปานกลาง	2.19	0.72	ปานกลาง	0	1.66	0.48	มาก
9.4 การกำหนดแนวทางการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนร่วมกัน	2.27	0.74	ปานกลาง	2.19	0.75	ปานกลาง	9.38	1.17	0.38	น้อย

1. การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

จากตารางที่ 4.4 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มแต่ละระดับ คือ กลุ่มระดับดี และกลุ่มระดับปานกลาง ไม่มีระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ส่วนกลุ่มระดับปรับปรุง มีการระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

1.1 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

1.1.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.33 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับดี 3 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่ การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ และสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 1 กิจกรรม ได้แก่ การจดบันทึกการเงิน/บัญชีโดยมีค่าเฉลี่ย 2.37 2.36 2.32 และ 2.28ตามลำดับ

1.1.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 2.23 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่ การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก และการจดบันทึกการเงิน/บัญชี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.25 2.23 2.22 และ 2.22 ตามลำดับ

1.1.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.19 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่ การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก และการจดบันทึกการเงิน/บัญชี โดยมีค่าเฉลี่ย 1.22 1.07 1.06 และ 1.05 ตามลำดับ

1.2 การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

1.2.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.14 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการจัดทำแผนการดำเนินงาน การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน มีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การควบคุมแผนและการปรับแผน ถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ และการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของวิสาหกิจชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.20 2.19 2.17 2.16 2.14 2.14 2.13 2.09 และ 2.07 ตามลำดับ

1.2.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.08 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การควบคุมแผนและการปรับแผน การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ การถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดเป้าหมายและทิศทางของวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการจัดทำแผนการดำเนินงาน และการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.39 2.26 2.14 2.13 2.01 1.96 และ 1.94 ตามลำดับ

1.2.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย 1.02 ค่าเฉลี่ย 1.34 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การควบคุมแผนและการปรับแผนมีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดเป้าหมายและทิศทางของวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการจัดทำแผนการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.12 1.07 1.03 1.03 และ 1.16 ตามลำดับ

1.3 การบริหารคณะกรรมการ

1.3.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.08 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดโครงสร้างคณะกรรมการ การคัดเลือกคณะกรรมการ การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และการเป็นที่ยอมรับของสมาชิก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.21 2.15 2.02 2.01 และ 1.99 ตามลำดับ

1.3.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.08 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดโครงสร้างคณะกรรมการ การคัดเลือกคณะกรรมการ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และการเป็นที่ยอมรับของสมาชิก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.26 2.22 2.00 1.99 และ 1.91 ตามลำดับ

1.3.4 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.01 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การคัดเลือกคณะกรรมการ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกและการจัดโครงสร้างคณะกรรมการ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.56 1.56 1.44 1.41 และ 1.34 ตามลำดับ

1.4 การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1.4.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.17 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก การสร้างขวัญ กำลังใจ / ความพึงพอใจ / แรงจูงใจให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.21 2.15 2.02 2.01 และ 1.99 ตามลำดับ

1.4.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.24 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับดี 1 กิจกรรม ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกและสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างขวัญ กำลังใจ / ความพึงพอใจ / แรงจูงใจให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก และการพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.39 2.23 2.21 และ 2.11 ตามลำดับ

1.4.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.03 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก การสร้างขวัญ กำลังใจ / ความพึงพอใจ / แรงจูงใจให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนและการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก โดยมีค่าเฉลี่ย 1.22 1.16 1.10 และ 1.06 ตามลำดับ

1.5 การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร

1.5.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.26 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น การต่อยอด

ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ใหม่ การสื่อสาร/ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก และบุคคลภายนอกและระบบการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.29 2.28 2.27 2.26 และ 2.21 ตามลำดับ

1.5.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.16 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า กลุ่มมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง 4 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ใหม่การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบบการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชนและการสื่อสาร / ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกและบุคคลภายนอก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.50 2.16 2.07 2.05 และ 2.02 ตามลำดับ

1.5.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.12 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสวงหาความรู้ใหม่ การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบบการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจ และการสื่อสาร / ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกและบุคคลภายนอก โดยมีค่าเฉลี่ย 1.21 1.16 1.15 และ 1.04 ตามลำดับ

1.6 การบริหารจัดการทุนและผลประโยชน์

1.6.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก 1 กิจกรรม คือ การบริหารจัดการทุนและดำเนินการระดับปานกลาง 1 กิจกรรม คือ การจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.36 และ 2.32 ตามลำดับ

1.6.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.02 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุก กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการทุนและ การจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.10 และ 1.94 ตามลำดับ

1.6.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.12 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานน้อยทุก กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกและการบริหารจัดการทุน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.26 และ 1.18 ตามลำดับ

1.7 ความรับผิดชอบต่อชุมชน

1.7.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.29 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับดี 2 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสาธารณะในด้านใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นสวัสดิการชุมชน และสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 2 กิจกรรม ได้แก่ การดำเนินการอย่างมีจริยธรรม การกำหนดเป้าหมายด้านจริยธรรม และการให้การสนับสนุนต่อชุมชน ในด้านการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.35 2.34 2.26 และ 2.19 ตามลำดับ

1.7.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.90 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การให้การสนับสนุนต่อชุมชน ในด้านการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นสวัสดิการชุมชน การดำเนินการอย่างมีจริยธรรม การกำหนดเป้าหมายด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสาธารณะในด้านใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.99 1.86 1.90 และ 1.84 ตามลำดับ

1.7.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.20 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การดำเนินการอย่างมีจริยธรรม และการกำหนดเป้าหมายด้านจริยธรรม การให้การสนับสนุนต่อชุมชนในด้านการบำเพ็ญประโยชน์/การบริจาคเพื่อสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสาธารณะในด้านใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและการจัดสรรรายได้เพื่อเป็นสวัสดิการชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.47 1.33 1.00 และ 1.00 ตามลำดับ

1.8 การทบทวนผลการดำเนินงาน

1.8.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.32 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับดี 1 กิจกรรม ได้แก่ การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุงและสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 1 กิจกรรม ได้แก่ การทบทวนผลการดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.36 และ 2.28 ตามลำดับ

1.8.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.91 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุงและการทบทวนผลการดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.04 และ 1.78 ตามลำดับ

1.8.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.09 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุงและ การ ทบทวนผลการดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.17 และ 1.00 ตามลำดับ

1.9 การประเมินผล

1.9.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.29 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานประเมิน ศักยภาพวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน และการ กำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.34 2.29 2.28 และ 2.27 ตามลำดับ

1.9.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.16 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุก กิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน และการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.19 2.19 2.13 และ 2.12 ตามลำดับ

1.9.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.01 เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน การกำหนดแนว ทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน และการ ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.66 1.17 1.11 และ 1.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการผลิต

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย		$\bar{x}$	S.D	ความหมาย
1. กระบวนการผลิต	2.39	0.4	มาก	2.22	0.24	ปานกลาง	41.41	1.22	0.54	น้อย
1.1 การเลือกทำเลที่ตั้งวิสาหกิจชุมชน	2.34	0.68	มาก	2.07	0.74	ปานกลาง	43.75	1.22	0.43	น้อย
1.2 การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต	2.33	0.68	ปานกลาง	2.17	0.74	ปานกลาง	56.25	1.36	0.50	น้อย
1.3 การวิเคราะห์ปริมาณของวัตถุดิบ	2.48	0.62	มาก	2.30	0.73	ปานกลาง	15.63	1.19	0.40	น้อย
1.4 การวิเคราะห์คุณภาพของวัตถุดิบ	2.42	0.64	มาก	2.24	0.74	ปานกลาง	46.88	1.41	0.51	น้อย
1.5 การจัดซื้อหรือจัดหาวัตถุดิบ	2.28	0.73	ปานกลาง	2.23	0.72	ปานกลาง	50.0	1.25	0.45	น้อย
1.6 การใช้เทคโนโลยีในการผลิต	2.44	0.69	มาก	2.18	0.73	ปานกลาง	34.38	1.05	0.22	น้อย
1.7 การแบ่งงานตามความรู้และความ ชำนาญของบุคคลผู้ผลิต	2.28	0.80	ปานกลาง	2.23	0.77	ปานกลาง	50.0	1.22	0.43	น้อย
1.8 การควบคุมคุณภาพการผลิต	2.49	0.69	มาก	2.28	0.74	ปานกลาง	34.38	1.05	0.22	น้อย
2. การจัดการผลผลิต	2.51	0.64	มาก	2.25	0.36	ปานกลาง	32.03	1.21	0.47	น้อย
2.1 การพัฒนาวิธีการผลิตสินค้า	2.48	0.67	มาก	2.29	0.74	ปานกลาง	15.63	1.15	0.36	น้อย
2.2 การออกแบบสินค้า/ บรรจุ ภัณฑ์/ รูปแบบการบริการ	2.51	0.66	มาก	2.27	0.74	ปานกลาง	34.38	1.24	0.44	น้อย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
2.3 การขนส่งสินค้า/การนำเสนอ การบริการ	2.50	0.67	มาก	2.28	0.73	ปานกลาง	34.38	1.24	0.44	น้อย
2.4 การขอใบรับรองมาตรฐาน สินค้า / บริการ	2.56	0.66	มาก	2.15	0.74	ปานกลาง	46.88	1.12	0.33	น้อย
3. กระบวนการจัดการสินค้าและ บริการ	2.44	0.49	มาก	2.11	0.45	ปานกลาง	44.53	1.23	0.57	น้อย
3.1 การเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจ ชุมชน	2.43	0.66	มาก	2.09	0.73	ปานกลาง	46.88	1.12	0.33	น้อย
3.2 การควบคุมระบบงาน ป้องกัน ความผิดพลาดในระบบงาน	2.44	0.63	มาก	2.10	0.73	ปานกลาง	46.88	1.12	0.33	น้อย
3.3 การปรับปรุงระบบงานเพื่อ พัฒนาระบบงาน	2.44	0.61	มาก	2.15	0.73	ปานกลาง	43.75	1.11	0.32	น้อย
3.4 การพัฒนาระบบงานอย่าง ต่อเนื่อง	2.46	0.66	มาก	2.11	0.70	ปานกลาง	40.63	1.16	0.38	น้อย

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานด้านการผลิต

จากตารางที่ 4.5 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มแต่ละระดับ คือ กลุ่มระดับดี และกลุ่มระดับปานกลาง ไม่มีระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ส่วนกลุ่มระดับปรับปรุง มีการระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

2.1 กระบวนการผลิต

2.1.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านกระบวนการผลิตอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.39 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า กลุ่มมีการดำเนินงาน ในระดับมาก 7 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการผลิต การใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการผลิตการวิเคราะห์ปริมาณของวัตถุดิบการใช้เทคโนโลยีความรู้พื้นฐานในการผลิต การวิเคราะห์คุณภาพของวัตถุดิบการเลือกทำเลที่ตั้งมีความเหมาะสม และสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 2 กิจกรรม ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตการแบ่งงานตามความรู้ความสามารถของบุคคลผู้ผลิต และวิธีการจัดซื้อหรือจัดหาวัตถุดิบโดยมีค่าเฉลี่ย 2.49 2.49 2.48 2.44 2.42 2.34 2.33 2.28 และ 2.28 ตามลำดับ

2.1.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านกระบวนการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.22 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการผลิตการวิเคราะห์ปริมาณของวัตถุดิบ การควบคุมคุณภาพการผลิต การวิเคราะห์คุณภาพของวัตถุดิบการแบ่งงานตามความรู้ความสามารถของบุคคลผู้ผลิต การจัดซื้อหรือจัดหาวัตถุดิบ การใช้เทคโนโลยีความรู้พื้นฐานในการผลิต การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการเลือกทำเลที่ตั้งมีความเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.32 2.30 2.28 2.24 2.23 2.23 2.18 2.17 และ 2.07 ตามลำดับ

2.1.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านกระบวนการผลิตในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.22 เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตการวิเคราะห์ปริมาณของวัตถุดิบการวิเคราะห์คุณภาพของวัตถุดิบการจัดซื้อหรือจัดหาวัตถุดิบ การใช้เทคโนโลยีความรู้พื้นฐานในการผลิต การเลือกทำเลที่ตั้งมีความเหมาะสม การใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการผลิตการแบ่งงานตามความรู้ความสามารถของบุคคลผู้ผลิต และการ

ควบคุมคุณภาพการผลิต โดยมีค่าเฉลี่ย 1.41 1.36 1.25 1.25 1.22 1.22 1.19 1.05 และ 1.05 ตามลำดับ **2.2 การจัดการผลผลิต**

2.2.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการจัดการผลผลิตในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับมากทุกกิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการ การออกแบบการบรรจุภัณฑ์/รูปแบบการบริการ การออกแบบสินค้า การขนส่งสินค้าไปยังแหล่งจำหน่าย/การนำเสนอการบริการ และการพัฒนาวิธีการผลิตสินค้า/บริการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.56 2.51 2.50 2.50 และ 2.48 ตามลำดับ

2.2.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.25 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลางทุกกิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาวิธีการผลิตสินค้า/บริการ การขนส่งสินค้าไปยังแหล่งจำหน่าย/การนำเสนอการบริการ การออกแบบสินค้า การออกแบบการบรรจุภัณฑ์/รูปแบบการบริการ และการขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.28 2.28 2.27 และ 2.15 ตามลำดับ

2.2.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับน้อยค่าเฉลี่ย 1.21 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับน้อยทุกกิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การออกแบบสินค้า การออกแบบการบรรจุภัณฑ์/รูปแบบการบริการ การขนส่งสินค้าไปยังแหล่งจำหน่าย/การนำเสนอการบริการ การพัฒนาวิธีการผลิตสินค้า/บริการ และการขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.28 1.24 1.24 1.15 และ 1.12 ตามลำดับ

2.2 กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ

2.2.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.44 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับน้อยทุกกิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาระบบงานอย่างต่อเนื่องการปรับปรุงระบบงาน เพื่อพัฒนาระบบงาน การควบคุมระบบงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน และการบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน โดยเฉลี่ย 2.46 2.44 2.44 และ 2.43 ตามลำดับ

2.2.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.11 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลางทุกกิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การปรับปรุงระบบงาน เพื่อพัฒนา

ระบบงานการพัฒนาระบบงานอย่างต่อเนื่อง การควบคุมระบบงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน และการบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน โดยเฉลี่ย 2.15 2.11 2.10 และ 2.09 ตามลำดับ

2.2.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.23 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับน้อยทุกกิจกรรมโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาระบบงานอย่างต่อเนื่อง การบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน การควบคุมระบบงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน และการปรับปรุงระบบงาน เพื่อพัฒนาระบบงาน โดยเฉลี่ย 1.16 1.12 1.12 และ 1.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการตลาด

ประเด็น	กลุ่มดี (n=134)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วน ร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
1. การตลาด	2.45	0.46	มาก	2.22	0.24	ปานกลาง	48.22	1.25	0.58	น้อย
1.1 การวิเคราะห์ความต้องการของ ตลาด	2.46	0.66	มาก	2.19	0.75	ปานกลาง	62.5	1.17	0.39	น้อย
1.2 การบันทึกรายละเอียดคำสั่งซื้อ ของลูกค้า	2.49	0.63	มาก	2.21	0.74	ปานกลาง	46.88	1.35	0.49	น้อย
1.3 การกำหนดราคาสินค้าโดย เปรียบเทียบกับคู่แข่ง	2.49	0.61	มาก	2.25	0.74	ปานกลาง	40.63	1.11	0.32	น้อย
1.4 การกำหนดราคาตามการคิด จุดคุ้มทุน	2.48	0.66	มาก	2.16	0.73	ปานกลาง	40.63	1.21	0.42	น้อย
1.5 การหาช่องทางหรือวิธีการ จำหน่ายสินค้า/บริการ	2.37	0.68	มาก	2.21	0.74	ปานกลาง	37.5	1.25	0.44	น้อย
1.6 การพัฒนาช่องทางการตลาดโดย อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว	2.48	0.62	มาก	2.16	0.75	ปานกลาง	46.88	1.18	0.39	น้อย

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
1.7 การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	2.38	0.69	มาก	2.10	0.75	ปานกลาง	62.5	1.50	0.52	น้อย
2. การส่งเสริมการตลาด	2.41	0.37	มาก	2.16	0.43	ปานกลาง	26.56	1.20	0.58	น้อย
2.1 การโฆษณา/ ประชาสัมพันธ์ ทางสื่อต่างๆ	2.36	0.71	ปานกลาง	2.18	0.77	ปานกลาง	50	1.25	0.45	น้อย
2.2 การส่งเสริมการใช้สินค้า/ ผลิตภัณฑ์ภายในสมาชิกกลุ่ม	2.42	0.65	มาก	2.19	0.75	ปานกลาง	3.13	1.23	0.43	น้อย
2.3 การส่งเสริมการบริโภคสินค้า/ ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน	2.25	0.73	ปานกลาง	2.11	0.75	ปานกลาง	0	1.22	0.42	ปานกลาง
2.4 การเปิดโอกาสให้แหล่งผลิตเป็น ที่ศึกษาดูงาน	2.34	0.67	มาก	2.20	0.73	ปานกลาง	0	1.09	0.30	น้อย
2.5 การสร้างความสัมพันธ์กับ หน่วยงาน/ องค์กรอื่นๆ	2.15	0.79	ปานกลาง	2.12	0.74	ปานกลาง	0	1.22	0.42	ปานกลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
3. การบริหารการตลาด	2.49	0.63	มาก	2.10	0.62	ปานกลาง	48.44	1.46	0.77	น้อย
3.1 การกำหนดแหล่งจำหน่าย/ แหล่งบริการ/ ลูกค้านำหมาย	2.49	0.66	มาก	2.10	0.77	ปานกลาง	50	1.50	0.52	มาก
3.2 การติดตามข้อมูล ความต้องการ ของลูกค้าและตลาด	2.49	0.65	มาก	2.09	0.73	ปานกลาง	46.88	1.41	0.51	ปานกลาง

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานด้านการตลาด

ตารางที่ 4.5 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการตลาดของกลุ่มแต่ละระดับ คือ กลุ่มระดับดี และกลุ่มระดับปานกลาง ไม่มีระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ส่วนกลุ่มระดับปรับปรุง มีการระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

3.1 การตลาด

3.1.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับมากค่าเฉลี่ย 2.45 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับมากทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบกับคู่แข่ง การบันทึกรายละเอียดคำสั่งซื้อของลูกค้า พัฒนาช่องทางการตลาดโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม การกำหนดราคาตามการคิดจุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ความต้องการของตลาด การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการหาช่องทางหรือวิธีการจำหน่ายสินค้า/บริการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.49 2.49 2.48 2.48 2.46 2.38 และ 2.37 ตามลำดับ

3.1.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.22 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลาง ทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของตลาด การบันทึกรายละเอียดคำสั่งซื้อของลูกค้า การกำหนดราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบกับคู่แข่ง การกำหนดราคาตามการคิดจุดคุ้มทุน การหาช่องทางหรือวิธีการจำหน่ายสินค้า/บริการ พัฒนาช่องทางการตลาดโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม และการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.25 2.21 2.21 2.19 2.16 2.10 และ 2.07 ตามลำดับ

3.1.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.25 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับมากทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบันทึกรายละเอียดคำสั่งซื้อของลูกค้า การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การกำหนดราคาตามการคิดจุดคุ้มทุน การหาช่องทางหรือวิธีการจำหน่ายสินค้า/บริการ การพัฒนาช่องทางการตลาดโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม การกำหนดราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบกับ

กับคู่แข่ง และการวิเคราะห์ความต้องการของตลาด โดยมีค่าเฉลี่ย 1.50 1.25 1.25 1.21 1.18
1.17 และ 1.11 ตามลำดับ

3.2 การส่งเสริมการตลาด

3.2.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.41 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก 3 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ได้แก่ การส่งเสริมการใช้สินค้า / ผลิตภัณฑ์ภายในสมาชิกกลุ่ม การโฆษณา / ประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ และการเปิดโอกาสให้แหล่งผลิตเป็นที่ศึกษาดูงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 2 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมการบริโภคสินค้า / ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน / องค์กรอื่นๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.42 2.36 2.34 2.25 และ 2.15 ตามลำดับ

3.2.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.16 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ งาน การโฆษณา / ประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ การส่งเสริมการใช้สินค้า / ผลิตภัณฑ์ภายในสมาชิกกลุ่ม การส่งเสริมการบริโภคสินค้า / ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน การเปิดโอกาสให้แหล่งผลิตเป็นที่ศึกษาดู และ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน / องค์กรอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.20 2.19 2.18 2.12 และ 2.11 ตามลำดับ

3.2.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.20 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลาง 2 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การโฆษณา / ประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ การส่งเสริมการใช้สินค้า / ผลิตภัณฑ์ภายในสมาชิกกลุ่ม การส่งเสริมการบริโภคสินค้า / ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน การเปิดโอกาสให้แหล่งผลิตเป็นที่ศึกษาดูงาน และ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน / องค์กรอื่นๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.25 1.23 1.22 1.22 และ 1.09 ตามลำดับ

3.3 การบริหารตลาด

3.3.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.49 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมากทั้ง 2 กิจกรรม ได้แก่ การกำหนดแหล่งจำหน่าย/แหล่งบริการ/ลูกค้าเป้าหมาย และการติดตามข้อมูล / ความต้องการของลูกค้า โดยมีค่าเฉลี่ย 2.49

3.3.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.10 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การติดตามข้อมูล / ความต้องการของลูกค้า การกำหนดแหล่งจำหน่าย/แหล่งบริการ/ลูกค้าเป้าหมาย และการติดตามข้อมูล / ความต้องการของตลาด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.10 และ 2.09 ตามลำดับ

3.3.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.46 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยทั้ง 2 กิจกรรมการกำหนดแหล่งจำหน่าย/แหล่งบริการ/ลูกค้าเป้าหมาย การติดตามข้อมูล / ความต้องการของตลาด และการติดตามข้อมูล/ ความต้องการของลูกค้า โดยมีค่าเฉลี่ย 1.50 และ 1.41 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการเงิน

ประเด็น	กลุ่มระดับดี (n=140)			กลุ่มระดับปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มระดับปรับปรุง (n=32)		
	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย		$\bar{x}$	S.D	ความหมาย
1. การกำหนดแหล่งทุนในการประกอบกิจการ	2.39	0.39	มาก	2.11	0.50	ปานกลาง	9.38	1.12	0.39	น้อย
1.1 การประมาณการจำนวนเงินที่ต้องการใช้	2.52	0.64	มาก	1.91	0.75	ปานกลาง	0	1.34	0.48	มาก
1.2 การระดมทุนจากภายในสมาชิก เช่น การออมทรัพย์ หุ้น	2.41	0.67	มาก	2.13	0.72	ปานกลาง	0	1.25	0.44	ปานกลาง
1.3 การกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนภายนอก	2.46	0.62	มาก	2.10	0.77	ปานกลาง	9.38	1.24	0.44	น้อย
1.4 ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุน	2.33	0.69	ปานกลาง	2.11	0.75	ปานกลาง	6.25	1.17	0.38	น้อย
1.5 การช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการด้านแหล่งทุน	2.25	0.79	ปานกลาง	2.31	0.69	ปานกลาง	31.25	1.14	0.35	น้อย

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วน ร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
2. ระบบบัญชีการเงิน	2.31	0.48	ปานกลาง	2.31	0.39	ปานกลาง	48.44	1.31	0.65	น้อย
2.1 การกำหนดแผนการใช้จ่ายเงิน	2.39	0.75	มาก	2.20	0.69	ปานกลาง	43.75	1.22	0.43	น้อย
2.2 การกำหนดระเบียบการใช้จ่ายเงิน	2.32	0.69	ปานกลาง	2.28	0.68	ปานกลาง	56.25	1.36	0.50	น้อย
2.3 การจัดทำหลักฐานทางบัญชี อย่างเป็นระบบ	2.26	0.70	ปานกลาง	2.28	0.65	ปานกลาง	53.13	1.47	0.52	น้อย
2.4 การลงบัญชี รายรับ/ รายจ่าย/ การปิดบัญชีประจำวัน	2.22	0.74	ปานกลาง	2.44	0.67	มาก	46.88	1.24	0.44	น้อย
2.5 การตรวจสอบรายงานการเงิน ประจำเดือน	2.25	0.79	ปานกลาง	2.34	0.69	มาก	46.88	1.29	0.47	น้อย
2.6 การตรวจสอบรายงานการเงิน ประจำปี	2.41	0.69	มาก	2.33	0.70	ปานกลาง	43.75	1.28	0.46	น้อย

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานด้านการเงิน

จากตารางที่ 4.6 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการเงินของกลุ่มแต่ละระดับ คือ กลุ่มระดับดี และกลุ่มระดับปานกลาง ไม่มีระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ส่วนกลุ่มระดับปรับปรุง มีการระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

4.1 การกำหนดแหล่งทุนในการประกอบการ

4.1.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.39 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก 3 กิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การประมาณการจำนวนเงินที่ต้องการใช้ การระดมทุนจากภายในสมาชิก เช่น การระดมหุ้น เป็นต้น การกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนภายนอก และสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 2 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการด้านแหล่งเงินทุน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.522.46 2.41 2.33 และ 2.25 ตามลำดับ

4.1.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.11 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลางทุกกิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการด้านแหล่งเงินทุน การระดมทุนจากภายในสมาชิก เช่น การระดมหุ้น ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนภายนอก การกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนภายนอก และการประมาณการจำนวนเงินที่ต้องการใช้ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.312.13 2.112.10 และ 1.91 ตามลำดับ

4.1.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อยค่าเฉลี่ย 1.34 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกกิจกรรมได้แก่ การประมาณการจำนวนเงินที่ต้องการใช้ การระดมทุนจากภายในสมาชิก เช่น การระดมหุ้น การกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนภายนอก ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการด้านแหล่งเงินทุน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.25 1.24 1.17 1.14 และ 1.12 ตามลำดับ

4.2 ระบบบัญชีการเงิน

4.2.1 กลุ่มระดับดี ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.31 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับดี 2 กิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดแผนการใช้จ่ายเงิน และ การกำหนดระเบียบการใช้จ่ายเงินและสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 4 กิจกรรม ได้แก่ การจัดทำหลักฐานทางบัญชีอย่างเป็นระบบ การลงบัญชีรายรับ/ รายจ่าย/ การปิดบัญชีประจำวัน การตรวจสอบ / รายงานการเงินประจำเดือนและการตรวจสอบ / รายงานการเงินประจำปีโดยมีค่าเฉลี่ย 2.41 2.39 2.32 2.26 2.25 และ 2.22 ตามลำดับ

4.2.2 กลุ่มระดับปานกลาง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.31 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับดี 2 กิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดแผนการใช้จ่ายเงิน การกำหนดระเบียบการใช้จ่ายเงินสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 4 กิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย การจัดทำหลักฐานทางบัญชีอย่างเป็นระบบ การลงบัญชีรายรับ/ รายจ่าย/ การปิดบัญชีประจำวัน การตรวจสอบ/ รายงานการเงินประจำเดือนและการตรวจสอบ / รายงานการเงินประจำปีโดยเฉลี่ย 2.44 2.34 2.33 2.28 2.28 และ 2.20 ตามลำดับ

4.2.3 กลุ่มระดับปรับปรุง ผลการศึกษา คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.31 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกกิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดระเบียบการใช้จ่ายเงิน การจัดทำหลักฐานทางบัญชีอย่างเป็นระบบ การลงบัญชีรายรับ/ รายจ่าย/ การปิดบัญชีประจำวัน การตรวจสอบ / รายงานการเงินประจำเดือนการตรวจสอบ / รายงานการเงินประจำปีและการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงิน โดยเฉลี่ย 1.47 1.36 1.29 1.28 1.24 และ 1.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 สรุปการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ประเด็น	กลุ่มดี (n=140)			กลุ่มปานกลาง (n=134)			ไม่มีส่วนร่วม (ร้อยละ)	กลุ่มปรับปรุง (n=32)		
	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย	เฉลี่ย	S.D	ความหมาย		เฉลี่ย	S.D	ความหมาย
1. ด้านการบริหารจัดการ	2.25	0.51	ปานกลาง	2.09	0.44	ปานกลาง	29.87	1.08	0.37	น้อย
2. ด้านการผลิต	2.45	0.51	มาก	2.19	0.35	ปานกลาง	39.32	1.22	0.53	น้อย
3. ด้านการตลาด	2.45	0.49	มาก	2.16	0.43	ปานกลาง	13.41	1.30	0.64	น้อย
4. ด้านการเงิน	2.35	0.44	มาก	2.11	0.45	ปานกลาง	57.38	1.22	0.52	น้อย

จากตารางที่ 4.8 สามารถสรุปการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

โดยภาพรวม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนของกลุ่ม แต่ละระดับ พบว่า กลุ่มระดับดี และกลุ่มระดับปานกลาง ไม่มีระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ส่วนกลุ่มระดับปรับปรุง มีการระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

1. **กลุ่มระดับดี** โดยภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 2.37 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก 3 กิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การผลิต การตลาด การเงิน และสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย 1 กิจกรรม ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.45 2.41 2.35 และ 2.25 ตามลำดับ

2. **กลุ่มระดับปานกลาง** โดยภาพรวม สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.16 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลาง ทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงิน การผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.21 2.20 2.16 และ 2.09 ตามลำดับ

3. **กลุ่มระดับปรับปรุง** โดยภาพรวม สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.52 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การตลาด การผลิต การเงิน และการบริหารจัดการ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.30 1.22 1.20 และ 1.08 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

จากการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) การผลิต 3) การตลาด และ 4) การเงิน ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน ในแต่ละด้านที่กำหนด ปรากฏดังตารางที่ 4.9 ถึง 4.14 ตารางที่ 4.9 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนด้าน

การบริหารจัดการ

n = 306

ปัญหา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ประเด็นการวางแผนการดำเนินงาน		
1.1 การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มไม่ชัดเจน	110	36.0
1.2 วิสาหกิจชุมชนไม่มีความพร้อมด้านข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนดำเนินงาน	65	21.3
2. ประเด็นคณะกรรมการ		
2.1 ขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์	28	9.1
3. ประเด็นสมาชิก		
3.1 ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน	119	39.0
3.2 ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง	18	6.1
3.3 ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	149	48.8
4. ประเด็นจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร		
4.1 ขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่ม	88	28.7
4.2 ขาดการวางแผนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ/เอกชน	43	14.0
5. ประเด็นประเมินผล		
5.1 ไม่มีการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม	41	13.4
5.2 สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน	48	15.9

1. ด้านการบริหารจัดการ

จากตารางที่ 4.9 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนตามแบบสัมพันธภาพผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

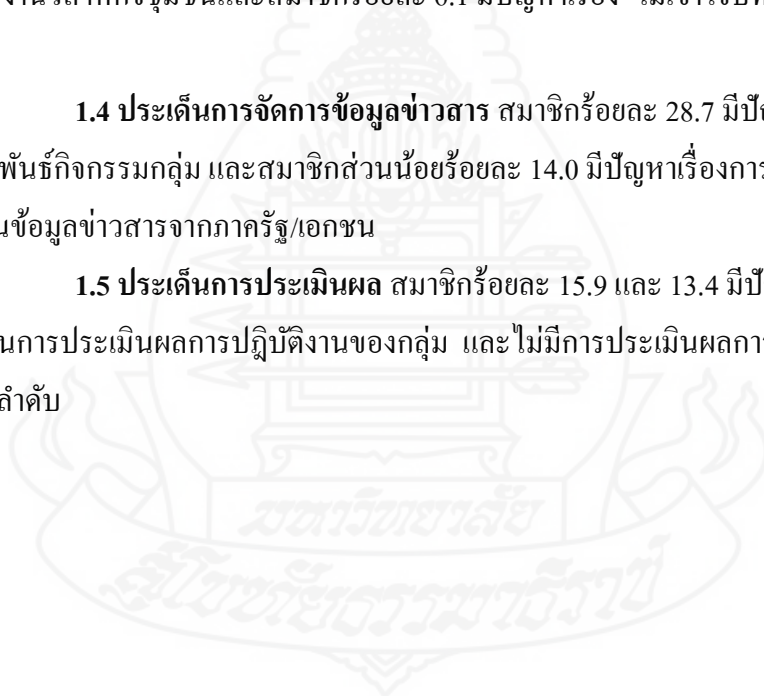
1.1 ประเด็นการวางแผนการดำเนินงาน สมาชิกร้อยละ 36.0 มีปัญหาเรื่อง การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มไม่ชัดเจน และสมาชิกร้อยละ 21.3 มีปัญหาเรื่องวิสาหกิจชุมชนไม่มีความพร้อมด้านข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนดำเนินงาน

1.2 ประเด็นคณะกรรมการสมาชิก ร้อยละ 9.1 และ 7.9 มีปัญหาเรื่องการขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และขาดความเข้าใจในการจัดโครงสร้างหน้าที่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ

1.3 ประเด็นสมาชิก สมาชิกร้อยละ 48.8 มีปัญหาในเรื่องการไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สมาชิกร้อยละ 39.0 มีปัญหาเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกร้อยละ 6.1 มีปัญหาเรื่อง ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

1.4 ประเด็นการจัดการข้อมูลข่าวสาร สมาชิกร้อยละ 28.7 มีปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่ม และสมาชิกส่วนน้อยร้อยละ 14.0 มีปัญหาเรื่องการวางแผนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ/เอกชน

1.5 ประเด็นการประเมินผล สมาชิกร้อยละ 15.9 และ 13.4 มีปัญหาในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม และไม่มีการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ

n = 306

ปัญหา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ด้านการผลิต		
1.1 วัตถุดิบในการผลิตไม่เพียงพอ	23	7.3
1.2 ผลិតภัณฑ์ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด	23	7.3
1.3 ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพ	75	24.4
2. ด้านการตลาด		
2.1 ขาดตลาดรองรับสินค้าที่เพียงพอ	28	9.1
2.2 ขาดความรู้ในการวางแผนการตลาด	39	12.8
2.3 ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการตลาดให้เป็นปัจจุบัน	26	8.5
3. ด้านการเงิน		
3.1 เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มไม่เพียงพอ	63	20.7
3.2 ไม่มีการจัดสรรผลกำไรให้แก่สมาชิก	37	1.20
3.3 ไม่มีการบันทึกรายรับ/รายจ่าย	38	12.2

จากตารางที่ 4.10 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ ตามความคิดเห็นของสมาชิกผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

1. ด้านการผลิต สมาชิกร้อยละ 24.4 มีปัญหาเรื่องผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพ และสมาชิกส่วนน้อยร้อยละ 7.3 เท่านั้น มีปัญหาเรื่องผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด และวัตถุดิบในการผลิตไม่เพียงพอ

2. ด้านการตลาด สมาชิกร้อยละ 12.8 มีปัญหาเรื่องความรู้ในการวางแผนการตลาด และสมาชิกร้อยละ 9.1 และ 8.5 มีปัญหาเรื่องตลาดรองรับสินค้า และการเก็บรวบรวมข้อมูลการตลาดให้เป็นปัจจุบัน ตามลำดับ

3. ด้านการเงิน สมาชิกร้อยละ 20.7 มีปัญหาเรื่อง เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มไม่เพียงพอ สมาชิกร้อยละ 12.2 มีปัญหาเรื่องการจัดสรรผลกำไร-ขาดทุน และมีสมาชิกเพียงเล็กน้อยร้อยละ 1.2 มีปัญหาเรื่องการจัดสรรผลกำไรให้แก่สมาชิก

4.2 ข้อเสนอแนะของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จากการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในเรื่องข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) การผลิต 3) การตลาด และ 4) การเงิน ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของสมาชิกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ในแต่ละด้านที่กำหนด ดังตารางที่ 4.11 ถึง 4.12

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการ

n = 306		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ประเด็นการวางแผนการดำเนินงาน		
1.1 ควรพัฒนาความรู้ด้านการวางแผนให้กับบุคลากร	46	15.2
1.2 ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานกลุ่ม	123	40.2
2. ประเด็นคณะกรรมการ		
2.1 ควรปรับปรุงคณะกรรมการเมื่อครบวาระที่กำหนด	69	22.6
2.2 ควรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้นำ	17	5.5
3. ประเด็นสมาชิก		
3.1 ควรส่งเสริมให้สมาชิกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	223	76.2
3.2 ควรพัฒนาศักยภาพของสมาชิกเช่น ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน	158	51.8
4. ประเด็นการจัดการข้อมูลข่าวสาร		
4.1 ควรกำหนดให้มีการประชุมเพื่อเผยแพร่ข้อมูลกับสมาชิก	60	19.5
4.2 ควรวางแผนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ/เอกชน	54	17.7
4.3 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่มให้บุคคลภายนอกทราบ	108	35.4
5. ประเด็นประเมินผล		
5.1 ควรกำหนดให้ประเมินผลการดำเนินงานประจำปีร่วมกัน	19	6.1
5.2 ควรนำปัญหาส่วนใหญ่ที่พบมาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	119	39.0

1. ด้านการบริหารจัดการ

จากตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

1.1 ประเด็นการวางแผนการดำเนินงาน สมาชิกร้อยละ 40.2 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการวางแผนการบริหารงานกลุ่ม และสมาชิกส่วนน้อย ร้อยละ 15.2 เสนอแนะว่า ควรพัฒนาความรู้ ด้านการวางแผนให้กับบุคลากร

1.2 ประเด็นคณะกรรมการ สมาชิกร้อยละ 22.6 ให้ข้อเสนอแนะว่า สมควรปรับปรุงคณะกรรมการเมื่อครบวาระที่กำหนด และสมาชิกร้อยละ 5.5 เสนอแนะว่า ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

1.3 ประเด็นสมาชิก สมาชิกร้อยละ 76.2 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและสมาชิกร้อยละ 51.8 เสนอแนะว่า ควรพัฒนาศักยภาพของสมาชิก เช่น การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน

1.4 ประเด็นการจัดการข้อมูลข่าวสาร สมาชิกมากกว่าหนึ่งในสามร้อยละ 35.4 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่มให้บุคคลภายนอกทราบอย่างทั่วถึง และสมาชิกร้อยละ 19.5 และ 17.7 เสนอแนะว่า ควรกำหนดให้มีการประชุมเพื่อเผยแพร่ข้อมูลกับสมาชิก และควรวางแผนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ/เอกชน ตามลำดับ

1.5 ประเด็นการประเมินผล สมาชิกเกือบสองห้าร้อยละ 39.0 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรนำปัญหาส่วนใหญ่ที่พบมาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และสมาชิกส่วนน้อย ร้อยละ 6.1 เสนอแนะว่า ควรกำหนดให้ประเมินผลการดำเนินงานประจำปีร่วมกัน

ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะ ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ

n = 306		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ด้านการผลิต		
1.1 ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีการผลิตวัตถุดิบหลัก	67	22.0
1.2 ควรมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	121	39.6
1.3 ส่งเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการรับรองคุณภาพ	84	27.4
2. ด้านการตลาด		
2.1 ควรมีการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง	116	37.8
2.2 ควรนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ามาพัฒนาสินค้า	65	21.3
2.3 ควรมีการเชื่อมโยงตลาดสินค้าทั้งภายในและภายนอกชุมชน	164	53.7
3. ด้านการเงิน		
3.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง	196	64.0
3.2 กลุ่มควรเปิดโอกาสให้มีการเพิ่มหุ้นประจำปี	24	7.9
3.3 ควรมีการชี้แจงรายละเอียดการใช้จ่ายเงิน	60	19.5

จากตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ นอกจากด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

1. ด้านการผลิต สมาชิกร้อยละ 39.6 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สมาชิกร้อยละ 27.4 และ 22.0 เสนอแนะว่า ควรเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการรับรองคุณภาพ และควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีการผลิตวัตถุดิบหลักขึ้นภายในท้องถิ่น ตามลำดับ

2. ด้านการตลาด สมาชิกร้อยละ 53.7 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเชื่อมโยงตลาดสินค้าทั้งภายใน และภายนอกชุมชน สมาชิกร้อยละ 37.8 เสนอแนะว่า ควรมีการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง สมาชิกร้อยละ 21.3 เสนอแนะว่า ควรนำข้อมูลความ

ต้องการของถูกค้ำมาพัฒนาสินค้า และสมาชิกร้อยละ 8.5 เสนอแนะว่า ควรเน้นการส่งเสริมการขาย โดยการลดราคา การแจก หรือการทดลองใช้

3. ด้านการเงิน สมาชิกร้อยละ 64.0 ให้ข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง สมาชิกส่วนน้อยร้อยละ 19.5 และ 7.9 เสนอแนะว่า ควรมีการชี้แจงรายละเอียดการใช้จ่ายเงิน และกลุ่มควรเปิดโอกาสให้มีการเพิ่มหุ้นประจำปี ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้เสนอในประเด็นสำคัญที่จำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน 3) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ คือสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1,299 ราย ซึ่งไม่เป็นสมาชิกผู้มีอำนาจทำการแทนลำดับที่ 1 (ประธาน) และลำดับที่ 2 (รองประธาน) ของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973:725-727) ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ 306 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.56 ของประชากรทั้งหมด โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ได้ดังนี้ คือ กลุ่มระดับดี จำนวน 140 ราย กลุ่มระดับปานกลาง จำนวน 134 ราย กลุ่มระดับปรับปรุงจำนวน 32 ราย

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้อย่างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีคำถามแบบปลายเปิดและคำถามแบบปลายปิด แล้วตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา พร้อมนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น และนำมาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้น

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนจำนวน 306 ราย

ช่วงเวลาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ เดือน สิงหาคม 2554 ถึง เดือน กันยายน 2554 กลุ่มตัวอย่างสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเป็นรายบุคคล ในพื้นที่อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติของการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.6 ผลการวิจัย จากการวิจัยข้อมูล สรุปดังนี้

1.6.1 สภาพพื้นฐานด้านสังคม เศรษฐกิจ ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

1) **กลุ่มระดับดี** สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยของสมาชิกคือ 42.8 ปี สมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.2 ปี มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เดือนละ 5-6 ครั้ง สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 38.6 ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีรายได้หลักเฉลี่ย 269,062.5 บาท/ปี/ครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.3 ราย แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.9 ราย มีจำนวนหุ้นเฉลี่ย 5.1 หุ้น รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน 31,225.5 บาทต่อปี

2) **กลุ่มระดับปานกลาง** สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย คือ 42.9 ปี สมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.1 ปี ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เดือนละ 3-4 ครั้ง สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีรายได้หลักเฉลี่ย 248,511.4 บาท/ปี/ครัวเรือน มีสมาชิกในครัวเรือน 3.3 ราย แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.8 ราย มีจำนวนหุ้นเฉลี่ย 5.3 หุ้น รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน 29,279.3 บาทต่อปี

3) **กลุ่มระดับปรับปรุง** สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยของสมาชิก คือ 44.5 ปี สมาชิกร้อยละ 46.9 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 2.8 ปี ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เดือนละ 3-4 ครั้งสมาชิกร้อยละ 59.4 ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีรายได้หลักเฉลี่ย 243,467.7 บาท/ปี/ครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.7 ราย แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.7 ราย มีจำนวนหุ้นเฉลี่ย 5.1 หุ้น รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน 26,830.6 บาทต่อปี

1.6.2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

1) ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน แยกเป็นประเด็น ดังนี้

(1) การบริหารงาน พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การจดบันทึกการเงิน/บัญชี กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การจดบันทึกการเงิน/บัญชี กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การจดบันทึกการเงิน/บัญชี

(2) การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำแผนการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายและทิศทางของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับดี โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ มีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจ กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การควบคุมแผน และการปรับแผนมีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายและทิศทางของวิสาหกิจชุมชนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการจัดทำแผนการดำเนินงาน

(3) การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก

(4) การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร พบว่ากลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดการระบบจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับปานกลาง พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น

และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การสื่อสาร/ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกและบุคคลภายนอก กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การสื่อสาร / ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกและบุคคลภายนอก

(5) การบริหารจัดการทุนและผลประโยชน์ พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การบริหารจัดการทุนและมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การบริหารจัดการทุน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การบริหารจัดการทุน

(6) ความรับผิดชอบต่อชุมชน พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสาธารณะในด้านใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นสวัสดิการชุมชน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การให้การสนับสนุนต่อชุมชน ในด้านการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การให้การสนับสนุนต่อชุมชน ด้านการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสาธารณะในด้านใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินการอย่างมีจริยธรรม และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นสวัสดิการชุมชน

(7) การทบทวนผลการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุง และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การทบทวนผลการดำเนินการ กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุง และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การทบทวนผลการดำเนินการ กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การนำปัญหาการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุง และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การทบทวนผลการดำเนินการ

(8) การประเมินผล พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน

2) ด้านการผลิต แยกเป็นประเด็น ดังนี้

(1) กระบวนการผลิต พบว่า กลุ่มระดับดี การมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการผลิต และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดซื้อหรือจัดหาวัตถุดิบ กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมของอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการผลิตการวิเคราะห์ปริมาณของวัตถุดิบ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การเลือกทำเลที่ตั้งมีความเหมาะสม กลุ่มระดับปรับปรุง การมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการผลิต

(2) การจัดการผลผลิต พบว่ากลุ่มระดับดี การมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การพัฒนาวิธีการผลิตสินค้า/บริการ กลุ่มระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาวิธีการผลิตสินค้า/บริการ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการ กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การออกแบบสินค้า และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการ

(3) กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาระบบงานอย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การปรับปรุงระบบงาน เพื่อพัฒนาระบบงานการพัฒนาระบบงานอย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การบริหารให้เกิด

ความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาระบบงานอย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การปรับปรุงระบบงาน เพื่อพัฒนาระบบงาน

3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการตลาด แยกเป็นประเด็น ดังนี้

(1) การตลาด พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบกับคู่แข่ง และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การหาช่องทางหรือวิธีการจำหน่ายสินค้า/บริการ กลุ่มระดับปานกลาง พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของตลาด และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กลุ่มระดับปรับปรุง พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การบันทึกรายละเอียดคำสั่งซื้อของลูกค้า และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของตลาด

(2) การส่งเสริมการตลาด พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ ได้แก่ การส่งเสริมการใช้สินค้า /ผลิตภัณฑ์ภายในสมาชิกกลุ่ม และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน / องค์กรอื่นๆ กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/ องค์กรอื่น ๆ กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/ องค์กรอื่นๆ

(3) การบริหารตลาด กลุ่มระดับดี พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดแหล่งจำหน่าย/แหล่งบริการ/ลูกค้าเป้าหมาย และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การติดตามข้อมูล / ความต้องการของลูกค้า กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การติดตามข้อมูล / ความต้องการของลูกค้า และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การติดตามข้อมูล / ความต้องการของตลาด กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดแหล่งจำหน่าย/แหล่งบริการ/ลูกค้าเป้าหมาย และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การติดตามข้อมูล/ความต้องการของลูกค้า

4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกด้านการเงิน แยกเป็นประเด็น ดังนี้

(1) การกำหนดแหล่งทุนในการประกอบการ พบว่า กลุ่มระดับดี

สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การประมาณการจำนวนเงินที่ต้องการใช้ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการด้านแหล่งเงินทุน กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการด้านแหล่ง และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การประมาณการจำนวนเงินที่ต้องการใช้ กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การประมาณการจำนวนเงินที่ต้องการใช้ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการด้านแหล่งเงินทุน

(2) ระบบบัญชีการเงิน พบว่า กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดแผนการใช้จ่ายเงิน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การตรวจสอบ / รายงานการเงินประจำปี กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยสมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดแผนการใช้จ่ายเงิน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การตรวจสอบ / รายงานการเงินประจำปี กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยสมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดระเบียบการใช้จ่ายเงิน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การกำหนดแผนการใช้จ่ายเงิน

1.6.3 ปัญหาเกี่ยวกับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

จากการสัมภาษณ์สมาชิกในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกมีปัญหา ได้แก่ 1. ด้านการบริหารจัดการ ในแต่ละประเด็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ประเด็นสมาชิก สมาชิกมีปัญหาเรื่องการขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และขาดความเข้าใจในการจัดโครงสร้างหน้าที่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (2) ประเด็นการวางแผนการดำเนินงาน สมาชิกมีปัญหาในเรื่องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม และไม่มีประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม (3) ประเด็นการจัดการข้อมูลข่าวสาร สมาชิกมีปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่ม และการวางแผนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ/เอกชน (4) ประเด็นการประเมินผล สมาชิกมีปัญหาเรื่อง การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มไม่ชัดเจน และสมาชิกมีปัญหาเรื่องวิสาหกิจชุมชนไม่มีความพร้อมด้านข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนดำเนินงาน และ (5) ประเด็นคณะกรรมการสมาชิกมีปัญหาเรื่องการขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และขาดความเข้าใจในการจัดโครงสร้างหน้าที่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. ด้านการผลิต สมาชิก มีปัญหาเรื่องผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพ และ มีปัญหาเรื่องผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่ต้องการของ

ตลาด และวัตถุดิบในการผลิตไม่เพียงพอ 3. ด้านการตลาด สมาชิก มีปัญหาเรื่องความรู้ในการวางแผนการตลาด และสมาชิกส่วนน้อยมีปัญหาเรื่องตลาดรองรับสินค้า และการเก็บรวบรวมข้อมูลการตลาดให้เป็นปัจจุบัน 4. ด้านการเงิน สมาชิก มีปัญหาเรื่อง เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มไม่เพียงพอ สมาชิกมี ปัญหาเรื่องการลงทุนกำไร-ขาดทุน และมีสมาชิกมีปัญหาเรื่องการจัดสรรผลกำไรให้แก่สมาชิก

1.6.4 ข้อเสนอแนะของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

จากการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในเรื่องข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่าสมาชิกให้ข้อเสนอแนะ

1) ด้านการบริหารจัดการ ในแต่ละประเด็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่

(1) *ประเด็นสมาชิก* สมาชิกให้ข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และสมาชิก เสนอแนะว่า ควรพัฒนาศักยภาพของสมาชิก เช่น การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน

(2) *ประเด็นการวางแผนการดำเนินงานสมาชิก* ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการวางแผนการบริหารงานกลุ่ม และควรพัฒนาความรู้ ด้านการวางแผน ให้กับบุคลากร

(3) *ประเด็นการจัดการข้อมูลข่าวสาร* สมาชิกให้ข้อเสนอแนะว่า ควร มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่มให้บุคคลภายนอกทราบอย่างทั่วถึง และ ควรกำหนดให้มีการประชุม เพื่อเผยแพร่ข้อมูลกับสมาชิก และควรวางแผนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ/เอกชน

(4) *ประเด็นการประเมินผล* สมาชิกให้ข้อเสนอแนะว่า ควรนำปัญหา ส่วนใหญ่มาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และควรกำหนดให้ประเมินผลการดำเนินงานประจำปีร่วมกัน

(5) *ประเด็นคณะกรรมการ* สมาชิกให้ข้อเสนอแนะว่า สมควร ปรับปรุงคณะกรรมการเมื่อครบวาระที่กำหนดและ ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

2) *ด้านการผลิต* สมาชิกให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวางแผนการผลิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ควรเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการ รับรองคุณภาพ และควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีการผลิตวัตถุดิบหลักขึ้นภายในท้องถิ่น

3) *ด้านการตลาด* สมาชิกให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเชื่อมโยงตลาด สินค้าทั้งภายใน และภายนอกชุมชน ควรมีการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง

ควรนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ำมาพัฒนาสินค้า และควรเน้นการส่งเสริมการขาย โดยการลดราคา การแจก หรือการทดลองใช้

4) **ด้านการเงิน** สมาชิกให้ข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมี นโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการชี้แจงรายละเอียดการใช้จ่ายเงิน และ กลุ่มควรเปิดโอกาสให้มีการเพิ่มหุ้นประจำปี

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีสิ่งที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพพื้นฐานด้านสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
ผลปรากฏ ดังนี้

2.2.1 ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มระดับดี และ ระดับปานกลาง สมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่วนสมาชิกกลุ่มระดับปรับปรุง ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา แสดงให้เห็นว่า การศึกษาอาจมีผลกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน คือ สมาชิกในกลุ่มระดับดีและระดับปานกลางมีการศึกษาสูงกว่า มีผลกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนมากกว่ากลุ่มระดับปรับปรุงเนื่องจากระดับการศึกษาสูงกว่าอาจมีการเรียนรู้ในกระบวนการพัฒนาของกลุ่มที่มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา เทวินทร์ รวมสุขนิรันดร์ (2546 : 51) พบว่า ระดับการศึกษาของหมอดินอาสาประจำตำบลมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาที่ดิน แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของอำมร รอดคำ (2551:90) ซึ่งพบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ทั้ง 4 ด้าน อาจเป็นเพราะการที่สมาชิกมารวมตัวกัน เพื่อดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ ที่ต้องการ เป็นการเริ่มจากความตั้งใจจริงที่จะทำงานร่วมกันอยู่แล้ว ปัจจัยด้านการศึกษา สถานภาพสมรส ขนาดของครอบครัว อาชีพหลักของครอบครัว จึงไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก

2.2.2 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย จากการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มระดับดีมี ระยะเวลาการเป็นสมาชิกมากกว่ากลุ่มระดับปานกลาง และกลุ่มระดับปรับปรุงตามลำดับ อาจสรุปได้ว่า ระยะเวลาการเป็นสมาชิกมีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน คือ สมาชิกที่มี

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกนานข้อมมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนมากกว่าสมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ยน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กรณิศ เชื้อศิริถาวร (2544:83) ซึ่งมีผลการศึกษา ที่สอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกลุ่ม

2.2.3 ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า สมาชิกกลุ่มระดับดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนมากกว่ากลุ่มระดับปานกลาง และมากกว่ากลุ่มระดับปรับปรุง ตามลำดับ (4) จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย พบว่า กลุ่มระดับดีมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย มากกว่ากลุ่มระดับปานกลาง และมากกว่ากลุ่มระดับปรับปรุงตามลำดับ

2.2.4 รายได้เฉลี่ยจากการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มระดับดี มีรายได้เฉลี่ยจากการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่ากลุ่มระดับปานกลางและกลุ่มระดับปรับปรุง ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรณิศ เชื้อศิริถาวร(2544 : 83) ได้เสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วมคือ สิ่งจูงใจ หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้น มีเหตุผลที่สำคัญประการแรก คือ การมองผลตอบแทนที่จะได้รับจากสิ่งที่ทำไป หรือต้องมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ

2.3 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน พบว่า

2.3.1 กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก 3 กิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการผลิต การตลาด การเงิน และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 1 กิจกรรม ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ

2.3.2 กลุ่มระดับปานกลาง พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงิน การผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ

2.3.3 กลุ่มระดับปรับปรุง มีระบุว่าสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ และการเงิน และพบว่า มีสมาชิกที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การผลิต ด้านการตลาด การเงิน และการบริหารจัดการ พบว่า สมาชิกในทุก ๆ กลุ่ม มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการบริหารจัดการน้อยที่สุด และในกลุ่มระดับปรับปรุงยังมีระบุว่า มีสมาชิกที่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการเงินมากที่สุด

2.4 การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรม วิสาหกิจชุมชน

2.4.1 ด้านการบริหารจัดการ

1) *ประเด็นสมาชิก* สมาชิกมีปัญหาเรื่องการขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และขาดความเข้าใจในการจัดโครงสร้างหน้าที่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ ควรพัฒนาศักยภาพของสมาชิก เช่น การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับ กัลยา ศรีวงษ์ (2550: 91) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ควรได้รับความร่วมมือจากสมาชิกทุกคน ต้องมีการพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งเห็นความสำคัญ และผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การรวมกลุ่มที่มีเป้าหมายเพื่อผลิตสินค้าออกจำหน่ายและผลิตภัณฑ์นั้นต้องมีคุณภาพดี

2) *ประเด็นการวางแผนการดำเนินงาน* สมาชิกมีปัญหาในเรื่องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม และไม่มีประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม จึงเสนอแนะว่า ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการวางแผนการบริหารงานกลุ่ม และควรพัฒนาความรู้ ด้านการวางแผนให้กับสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับสุมิตรา อภิชัย (2549: 64) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ไว้ว่า ผู้นำกลุ่มต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากแผนจะแสดงถึงข้อมูลการปฏิบัติงานในอนาคตของกลุ่ม เป็นการแสดงข้อมูลเชิงวิเคราะห์ให้เห็นถึงโอกาสที่ธุรกิจจะประสบความสำเร็จได้ โดยสมาชิกกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนร่วมกัน

3) *ประเด็นการจัดการข้อมูลข่าวสาร* สมาชิกมีปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่ม และการวางแผนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ/เอกชน จึงเสนอแนะว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่มให้บุคคลภายนอกทราบอย่างทั่วถึง ควรกำหนดให้มีการประชุมเพื่อเผยแพร่ข้อมูลกับสมาชิก และควรวางแผนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ/เอกชน

4) *ประเด็นการประเมินผล* สมาชิกมีปัญหาเรื่อง การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มไม่ชัดเจน วิสาหกิจชุมชนไม่มีความพร้อมด้านข้อมูลเพื่อการประกอบการวางแผนดำเนินงาน จึงเสนอแนะว่า ควรนำปัญหาส่วนใหญ่ที่พบมาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และควรกำหนดให้ประเมินผลการดำเนินงานประจำปีร่วมกัน

5) *ประเด็นคณะกรรมการ* สมาชิกมีปัญหาเรื่องคณะกรรมการขาดความ

กระตือรือร้นในการบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และขาดความเข้าใจในการจัดโครงสร้างหน้าที่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงเสนอแนะว่า สมควรปรับปรุงคณะกรรมการเมื่อครบวาระที่กำหนด และ ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

2.4.2 ด้านการผลิต สมาชิกมีปัญหาเรื่องผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด และวัตถุดิบในการผลิตไม่เพียงพอ จึงเสนอแนะว่า ควรมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ควรเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการรับรองคุณภาพ และควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีการผลิตวัตถุดิบหลักขึ้นภายในท้องถิ่น

2.4.3 ด้านการตลาด สมาชิกมีปัญหาเรื่องความรู้ในการวางแผนการตลาด ตลาดรองรับสินค้าไม่เพียงพอ และการเก็บรวบรวมข้อมูลการตลาดให้เป็นปัจจุบัน จึงเสนอแนะว่า ควรมีการเชื่อมโยงตลาดสินค้าทั้งภายใน และภายนอกชุมชน ควรมีการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง ควรนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ามาพัฒนาสินค้า และควรเน้นการส่งเสริมการขาย โดยการลดราคา การแจก หรือการทดลองใช้ สอดคล้องกับบุญรอด คำทะริ (2549: 78) ที่ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรให้การสนับสนุนเกี่ยวกับความรู้เรื่องการบริหารการตลาดแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนให้มากขึ้น ทั้งนี้ การตลาดเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินธุรกิจที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน ดังนั้น สมาชิกมีปัญหาเรื่องขาดความรู้ อาจเป็นเพราะสมาชิกมีการอบรม และ ศึกษาคุณงานน้อย

2.4.4 ด้านการเงิน สมาชิกมีปัญหาเรื่องเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มไม่เพียงพอ การสรุปผลกำไร-ขาดทุน และมีการจัดสรรผลกำไรให้แก่สมาชิก จึงเสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการชี้แจงรายละเอียดการใช้จ่ายเงิน และกลุ่มควรเปิดโอกาสให้มีการเพิ่มหุ้นประจำปีซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสามารถ แทนวิสุทธิ์

(2548: 48) ที่ให้ข้อเสนอแนะว่า กลุ่มควรมีการสะสมทุนเรือนหุ้นจากการถือหุ้นของสมาชิก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 จากการศึกษาสภาพพื้นฐานด้านสังคม เศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

พบว่า ด้านการศึกษา ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน จำนวนแรงงานในครัวเรือนและรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม อาจมีผลกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน เนื่องจาก ผลการศึกษาสูงอาจมีผลต่อการเรียนรู้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกที่นาน และความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน อาจมีผลต่อความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งความเชี่ยวชาญ ชำนาญในกิจกรรมแต่ละกิจกรรม และทำให้มีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชนของตนเองมากยิ่งขึ้น รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมถือเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจาก รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมที่สูงมาก เป็นสิ่งจูงใจให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน มากขึ้น เพราะ การที่สมาชิกจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้น มีเหตุผลที่สำคัญประการแรก คือ การมองผลตอบแทนที่จะได้รับจากสิ่งที่ทำไป หรือต้องมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนด้านความรู้ แก้ววิสาหกิจชุมชนในระดับปรับปรุงให้มากยิ่งขึ้น เพื่อ พัฒนาการมีส่วนร่วมของของสมาชิกให้มีความเท่าเทียมกับกลุ่มระดับดี และระดับปานกลาง จึงจะสามารถพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

3.2 จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ของสมาชิกทั้ง 3 กลุ่ม ผลปรากฏดังนี้ กลุ่มระดับดี สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก 3 กิจกรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการผลิต การตลาด การเงิน และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 1 กิจกรรม ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มระดับปานกลาง พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงิน การผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ กลุ่มระดับปรับปรุง มีระบุว่าไม่มีสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ และการเงิน และพบว่าสมาชิกที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยทุกกิจกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การผลิต ด้านการตลาด การเงิน และการบริหารจัดการ พบว่าสมาชิกในทุก ๆ กลุ่ม มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการบริหารจัดการน้อยที่สุด และในกลุ่มระดับปรับปรุงยังมีระบุว่า มีสมาชิกที่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการเงินมากที่สุด ดังนั้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งด้านการบริหารจัดการ และกิจกรรมด้านการเงิน จึงควรเร่งรัดหาแนวทางในการแก้ไข

ปัญหาอย่างเร่งด่วน เพื่อพัฒนาให้กลุ่มมีศักยภาพที่สูงขึ้น

3.3 จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผลปรากฏว่าการดำเนินงานไม่ชัดเจน คณะกรรมการขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงานให้สำเร็จ สมาชิกไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเป็นสมาชิกกลุ่ม การไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพ ขาดความรู้ในการวางแผนการตลาด เงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มไม่เพียงพอ และขาดการประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม ดังนั้น สมาชิกส่วนใหญ่เสนอแนะว่าควรมีการอบรมให้ความรู้ในการวางแผนการดำเนินงานกลุ่ม การผลิต การตลาด และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3.4 ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

3.4.1 พัฒนาการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักคิด วิธีการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

- 1) สอบถามความต้องการความรู้จากสมาชิก
- 2) กำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนา ความรู้
- 3) จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและ งบประมาณสนับสนุน

3.4.2 พัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) การประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน
- 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ แนวทางและ จุดมุ่งหมายในการพัฒนา
- 3) การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา
- 4) การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา
- 5) การเปิดเวทีประชาพิจารณ์แผน
- 6) การสร้างศักยภาพใน การทำงานเป็นทีม

3.4.3 เพิ่มทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีในการพัฒนาร่วมกัน โดยการทำงานเป็นทีม

- 1) ทำความเข้าใจกับสมาชิกถึงแนวทาง การดำเนินงาน
- 2) กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบให้ ชัดเจน

3.4.4 การสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม กระตุ้นให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น

- 1) การประชุม หรือ ใช้กล่องรับฟัง ความคิดเห็นจากสมาชิก
- 2) นำความคิดเห็นไปปรับปรุงแก้ไข
- 3) การให้รางวัลกับความคิดเห็นที่ดี
- 4) การสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม

3.4.5 ให้สมาชิกได้มีจิตสำนึกถึงความสำคัญในการทำงานร่วมกัน

- 1) จัดเวทีชี้แจงให้สมาชิกความเข้าใจ สร้างแนวความคิด ประโยชน์ และแนวทางการดำเนินงาน
- 2) ตั้งทีมงานกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 3) ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพดียิ่งๆ ขึ้นไป

3.5 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 3.5.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
- 3.5.2 ควรศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในเชิงลึก เพื่อหาแนวทางพัฒนาเพื่อนำมาปรับใช้ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ
- 3.5.3 ควรศึกษาการวิจัยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมแสดง ความคิดเห็นและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรณีศ เชื้อศิริถาวร (2544) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภออุตุจวบ จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กัลยา ศรีวงษ์ (2550) “ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเข้าสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- จินดา ขลิบทอง (2544) “กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 1 นนทบุรี
สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จินดา มณีเนตร (2540) “การมีส่วนร่วมของตำรวจป่าไม้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้” วิทยานิพนธ์สิ่งแวดล้อมศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- จำเนียร ศิลปะอาษา (2540) “การมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์ (2548) *วิสาหกิจชุมชน ชัยนาท กรมส่งเสริมการเกษตร*
- เทวินทร์ รวมสุขนิรันดร์ (2546) “การมีส่วนร่วมของหมอดินอาสาประจำตำบลในการดำเนินการพัฒนาที่ดินจังหวัดแพร่” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตรสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นุรุท พึ่งสุข (2546) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตรพัฒนาจำกัด จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547) “การวิจัยการส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 9 นนทบุรี
สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ปิยะนุช กลิ่นคล้าย (2552) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์” วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เบญจวรรณ สิทธิสุนัน (2549) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดตาก” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปรีชา ชารมดี (2551) “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิมลรัตน์ ใจบุญลือ (2545) “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริม และผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2547) *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประชาชนองค์กรส่วนท้องถิ่น และราชการ กรุงเทพมหานคร บั๊กพอยท์*
- สำนักงานเกษตรอำเภอสองพี่น้อง (2554) “รายงานการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ปี 2554 อำเภอสองพี่น้อง” (อัดสำเนา)
- พยุห์ แก้วคุณ (2548) “รายงานการวิจัยการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตรีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางรักน้อย ตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” สำนักงานพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร
- สุมิตรา อภิชัย (2549) “ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) *วิสาหกิจชุมชน กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการเกษตร*
- แสงเดือน พงษาชัย (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- อำมร รอดคำ (2551) “การศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหาร จังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบนิเวศวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- สุมนา เกิดสินธุ์ชัย. (2550) “การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า หมู่ที่ 4 ตำบลโคกเจริญ อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับงานวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน
ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ชื่อ – สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....
ที่อยู่เลขที่..... หมู่ที่ ..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน..... วันที่ให้สัมภาษณ์..... เดือน..... พ.ศ.
2555

ตอนที่ 1 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ในอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ใน ( ) หรือกรอกข้อความในช่องว่างที่กำหนดไว้

1. เพศ ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง
  2. ปัจจุบันท่านมีอายุ ..... ปี
  3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน
( ) 1. ไม่ได้รับการศึกษา ( ) 2. ประถมศึกษา ( ) 3. มัธยมศึกษาตอนต้น
( ) 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช. หรือเทียบเท่า ( ) 5.ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี
  4. อาชีพหลัก
( ) 1. ด้านการเกษตร ( ) 2. รับจ้าง ( ) 3. ค้าขาย ( ) 4. รับราชการ
( ) 5. อื่น ๆ
- (ระบุ).....
5. จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน
  6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
  7. รายได้จากอาชีพหลัก.....บาท/ เดือน/ ครัวเรือน

8. ท่านเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวนกี่ปี

- ( ) น้อยกว่า 3 ปี   ( ) 3-5 ปี
( ) 6-10 ปี   ( ) มากกว่า 10 ปี

9. ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

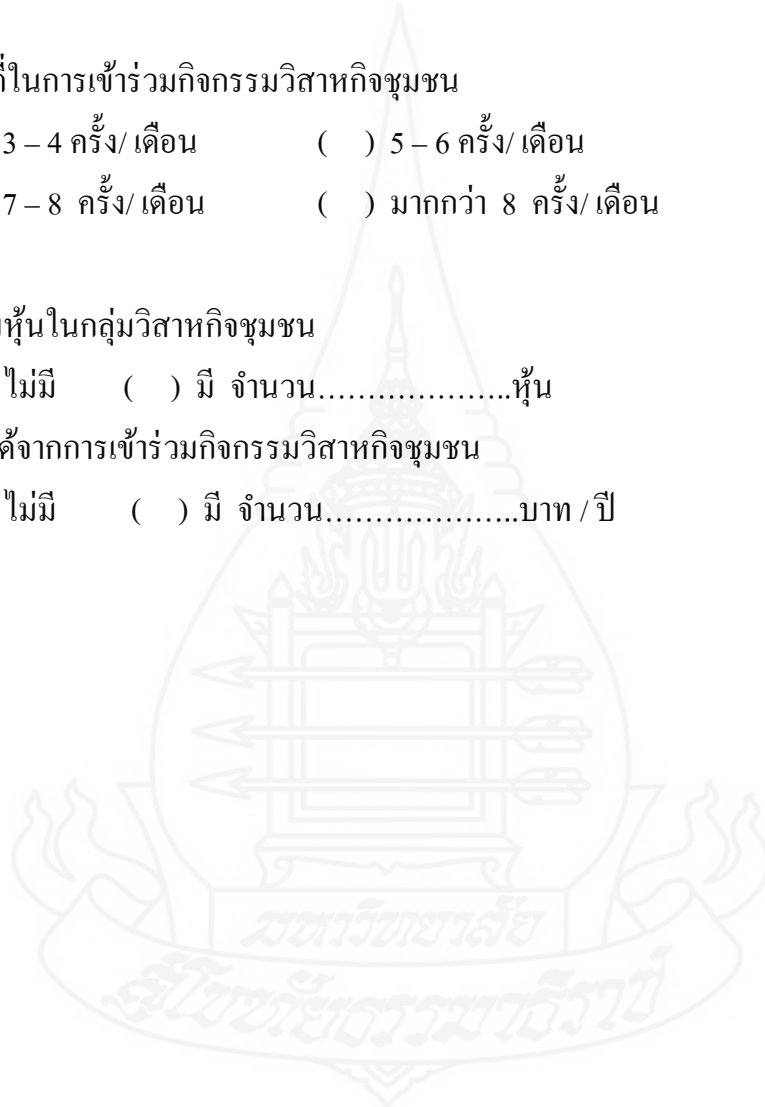
- ( ) 3-4 ครั้ง/เดือน   ( ) 5-6 ครั้ง/เดือน
( ) 7-8 ครั้ง/เดือน   ( ) มากกว่า 8 ครั้ง/เดือน

12. การมีหุ้นในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

- ( ) ไม่มี   ( ) มี จำนวน.....หุ้น

13. รายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

- ( ) ไม่มี   ( ) มี จำนวน.....บาท/ปี

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุดเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาข้อมูลดังต่อไปนี้

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				มีปัญหา	ข้อเสนอแนะ
	3	2	1	0		
1. ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน						
1.1 การบริหารงานวิสาหกิจชุมชน						
1) การกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่						
2) การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ						
3) จัดบันทึกการเงิน/บัญชี						
4) รับรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก						
1.2 การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน						
1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน						
2) การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				มีปัญหา	ข้อเสนอแนะ
	3	2	1	0		
3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการจัดทำแผนการดำเนินงาน						
4) การกำหนดเป้าหมาย/ ทิศทางของวิสาหกิจชุมชน						
5) การถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง						
6) การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้						
7) การควบคุมแผนและการปรับแผน						
8) มีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน						
1.3 การบริหารคณะกรรมการ						
1) การจัดโครงสร้างคณะกรรมการ						
2) การคัดเลือกคณะกรรมการ						
3) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ						
1.4 การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน						
1) การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก						
2) การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				มีปัญหา	ข้อเสนอแนะ
	3	2	1	0		
1.5 การจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร						
1) การรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น						
2) การแสวงหาความรู้ใหม่						
3) การต่อ ยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น						
4) ระบบการจัดเก็บข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน						
5) การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก และบุคคลภายนอก						
1.6 การบริหารจัดการทุนและผลประโยชน์						
1) การบริหารจัดการทุน						
2) การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์ของสมาชิก						
1.7 ความรับผิดชอบต่อชุมชน						
1) การดำเนินการอย่างมีจริยธรรม การกำหนดเป้าหมายด้านจริยธรรม						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				มีปัญหา	ข้อเสนอแนะ
	3	2	1	0		
2) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ในด้านใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม						
3) การให้การสนับสนุนต่อชุมชน ในด้านการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์/ การบริจาคเพื่อสาธารณะ						
4) การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นสวัสดิการชุมชน						
1.8 การทบทวนผลการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน						
1) การทบทวนผลการดำเนินการ						
2) การนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไข ปรับปรุง						
1.9 การประเมินผลการดำเนินงาน						
1) การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน						
2) การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				มีปัญหา	ข้อเสนอแนะ
	3	2	1	0		
3) การประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน						
4) การกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน						
2. ด้านการผลิต						
2.1 กระบวนการผลิต						
1) การเลือกทำเลที่ตั้งวิสาหกิจชุมชน						
2) การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต						
3) การวิเคราะห์ปริมาณ/คุณภาพของวัตถุดิบ						
4) การจัดซื้อหรือจัดหาวัตถุดิบ						
5) การใช้เทคโนโลยีความรู้พื้นฐานในการผลิต						
6) การใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการผลิต						
7) การแบ่งงานตามความรู้และความชำนาญของบุคคลผู้ผลิต						
8) การควบคุมคุณภาพการผลิต						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				มีปัญหา	ข้อเสนอแนะ
	3	2	1	0		
2.2 การจัดการผลผลิต						
1) การพัฒนาวิธีการผลิตสินค้า/ บริการ						
2) การออกแบบสินค้า						
3) การออกแบบบรรจุภัณฑ์/ รูปแบบการบริการ						
4) การขนส่งสินค้าไปยังแหล่งจำหน่าย/ การนำเสนอการบริการ						
5) การขอใบรับรองมาตรฐานสินค้า / บริการ						
3.3 กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ						
1) การบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน						
2) การควบคุมระบบงาน ป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน						
3) การปรับปรุงระบบงานเพื่อพัฒนาระบบงาน						
4) การพัฒนาระบบงานอย่างต่อเนื่อง						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				มีปัญหา	ข้อเสนอแนะ
	3	2	1	0		
3) การส่งเสริมการบริโภคสินค้า/ ผลิตภัณฑ์ในชุมชน						
4) การเปิดโอกาสให้แหล่งผลิตเป็นที่ศึกษาดูงาน						
5) การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน/ องค์กรอื่นๆ						
3.3 การบริหารการตลาด						
1) การกำหนดแหล่งจำหน่าย/แหล่งบริการ/ลูกค้าเป้าหมาย						
2) การติดตามข้อมูล ความต้องการ ลูกค้าและตลาด						
4 ด้านการเงิน						
4.1 ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจ						
1) ทุนทรัพยากรในชุมชน						
2) ทุนทางปัญญาของชุมชน						
3) ทุนที่เป็นเงินสด						
4) ได้จากการระดมทุนจากสมาชิก						
5) การช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการด้านแหล่งทุน						

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุกัถ์ สุขสุคนธ์
วัน เดือน ปีเกิด	9 กุมภาพันธ์ 2525
สถานที่เกิด	อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2548 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2552
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

